

CRÒNICA COMENTADA DE L'ORFEÓ L'HARPA D'INCA

Llorenç M. Duran



CRÒNICA COMENTADA DE
L'ORFEÓ L'HARPA D'INCA

CRÒNICA COMENTADA DE L'ORFEÓ L'HARPA D'INCA

Llorenç M. Duran i Coll

1984-1985

1984

1985

CRÒNICA COMENTADA DE L'ORFEÓ L'HARPA D'INCA

Llorenç M. Duran i Coli

Sig. D 3426

R. 14891

INCA
1995



Crònica comentada de l'Orfeó l'Harpa d'Inca

© del text: Llorenç M. Duran i Coli

Edició revisada i ampliada per Maria Magdalena i Margalida Aguiló Estrany

Edició: Ajuntament d'Inca

Coberta: Documenta Balear

Producció i fotocomposició: Documenta Balear

Impressió: Gràfiques Miramar

ISBN: 84-920493-0-8

Dipòsit Legal: PM-309-1995

TAULA

Presentació.....	7
Resum biogràfic de Llorenç Maria Duran i Coli	9
Introducció.....	15
I Fundació de L'Harpa d'Inca	19
II L'Harpa d'Inca s'estrena.....	23
III Activitats dels anys 1922 i 1923.....	25
IV Activitats de l'any 1924.....	33
V Activitats de l'any 1925.....	37
VI El trienni dels «senyors».....	45
VII Activitats de l'any 1929.....	51
VIII Del 1930 a la República.....	55
IX Període de la República (1931-1936)	59
X Temps de la guerra civil.....	67
XI Darrers anys de presidència (1940-1946)	69
XII Autonell a la presidència (1946-1950)	71
XIII Mn. Jaume Capó a la presidència i el P. Esteve Cloquell a la direcció (1950-1955).....	73
XIV Presidència de Jaume Serra i Beltrán (8-12-1957 a 5-10-63)	77
XV Altra vegada Autonell a la presidència (30-7-1963 a 12-2-1968).....	81
Intermezzo.....	87
XVI Presidència de Miquel Corró i Ramon (des de 12-2-1968).....	89
Apèndixs:	
núm. 1 Notes biogràfiques	93
núm. 2 Persones fundacionals.....	94
núm. 3 Comparació de valors econòmics	94
núm. 4 Comentari per explicar millor l'afer de la junta dels «Senyors»	95
núm. 5 Algunes relliscades en l'esperit de L'Harpa d'Inca.....	96
núm. 6 Un balanç. Any 1924.....	97
Annex	
Darrers anys (1982-1995)	99

PRESENTACIÓ

La present edició de la *Crònica comentada de l'Orfeó l'Harpa d'Inca* s'emmarca en el programa d'actes que l'entitat ha organitzat en motiu del seu 75è aniversari. Un programa magnífic que ha brindat a l'Ajuntament d'Inca l'ocasió, immillorable, per dar compliment a un deure indefugible: la publicació de la Crònica que deixà inèdita l'eminent pedagog inquer Llorenç Maria Duran, fill de l'alma mater de l'Harpa, Miquel Duran i Saurina (juntament, és clar, amb mestre Jaume Albertí i Ferrer).

La Crònica ens proposa un passeig per 75 anys d'història de l'Harpa i de la nostra ciutat, són molts els anys i molts els avatars: els inicis, els moments difícils, els protagonistes (els seus objectius i les seves dèries, les avinences i les desavinences), les il·lussions, els èxits, el desencís..., tot il·lustrat i amanit amb un ample i deliciós anecdotari que ens serveix el redactor d'excepció, el qual aconsegueix que l'obra interressi no just als seguidors de l'Orfeó, àvids de notícies de la coral, sinó a tots els curiosos del devenir d'Inca i a tot el públic en general.

L'autor ens acosta sobretot als moments triomfals de l'orfeó, els de la dècada dels anys vint, un període interessantíssim i especialment ric en esdeveniments a Inca, en els quals trobam, en primera fila, la figura de Miquel Duran. El fundador i primer president pretenia que l'Harpa fos molt més que una coral i en reeixí. El mateix nom d'orfeó i el lema escollit, Fe, Pàtria i Amor (el mateix que el dels Jocs Florals i el de tantes agrupacions corals catalanes) ens situen immediatament en les coordenades del gran moviment de recuperació nacional que fou la Renaixença i el paper que hi juguen els orfeons fundats arreu dels Països Catalans durant el darrer terç del segle XIX, dels quals destaca l'Orfeó Català del mestre Millet (1891) (orfeó Gracienc, 1903; orfeó Enric Morera...). Llorenç Duran ens va demostrant que son pare, tot i reconèixer el valor del plaer musical, perseguia, a l'ensems, altres fins: religiosos, educatius i patriòtics (ara en diríem nacionalistes). D'aquí els homenatges a personalitats de les Lletres Catalanes, l'amor per la senyera, del qual és bon exemple l'estendard dissenyat per Guillem Forteza, i, en general, pels signes de la catalanitat, així com fins i tot la tria de les peces musicals. La guerra civil, el franquisme, i el buit que deixà Duran havien de ser decisius en l'orientació de l'entitat i, per ventura, és tan sols la inèrcia, i una estranya

i deliciosa fidelitat, el que fa que, encara avui, ens sia coneixedora l'empremta (indeleble?) d'amor al propi país que la vigorosa personalitat de Duran ha imprès en l'Harpa d'Inca.

Mentre, Jaume Albertí i Ferrer vetllava pels interessos estrictament musicals, Llorenç Duran recull un seguit d'opinions, alguna d'elles de músics notables, i és unànime el reconeixement del mèrit i encert de la seva direcció. És especialment destacable la sensibilitat per incloure músics mallorquins coetanis en el repertori (Tortell, l'inquer Bernat Salas, etc.), juntament amb els grans mestres de la polifonia religiosa i les harmonitzacions de cançons populars de la nostra àrea lingüística. Els successors d'Albertí han sabut mantenir, amb dignitat, la fama de la coral, i, avui, la batuta de Maria Magdalena Aguiló ha aconseguit emular el llegat del Mestre; per mostra, un botó: l'estrena mundial a Inca de l'himne de l'orfeó **Fe, Pàtria i Amor**, obra composta expressament per a l'Harpa pel nostre músic universal, Antoni Torrandell, l'any 1925 (obra editada a França per R. Deiss, en català i francès), i que, per mor de la seva dificultat tècnica, no pogué ser estrenada fins el dia 25 d'abril de 1993; una altra mostra caldrà cercar-la en les cròniques del 75è aniversari i pos messions que trobarem tot un mostruari en futurs esdeveniments. La clau, sens dubte, és la constància, l'entrega i la tenacitat de tots els orfeonistes.

A fi de donar fe de l'actual bon moment que viu la coral, i no acomiadar-nos amb el trist panorama que dibuixava Duran l'any 1982, Maria Magdalena Aguiló i Margalida Aguiló han completat el text originari dant-nos notícia dels principals esdeveniments de la darrera època de l'Orfeó. Així mateix, hem aprofitat l'avinentesa per fer una petita ressenya biogràfica de l'il·lustre autor de la Crònica, a càrrec de Miquel Duran.

En editar aquest llibre som conscients que tan sols escrivim la primera línia del segon volum.

Antoni Alorda i Vilarrubias,

regidor de cultura, educació i esports de l'ajuntament d'Inca.

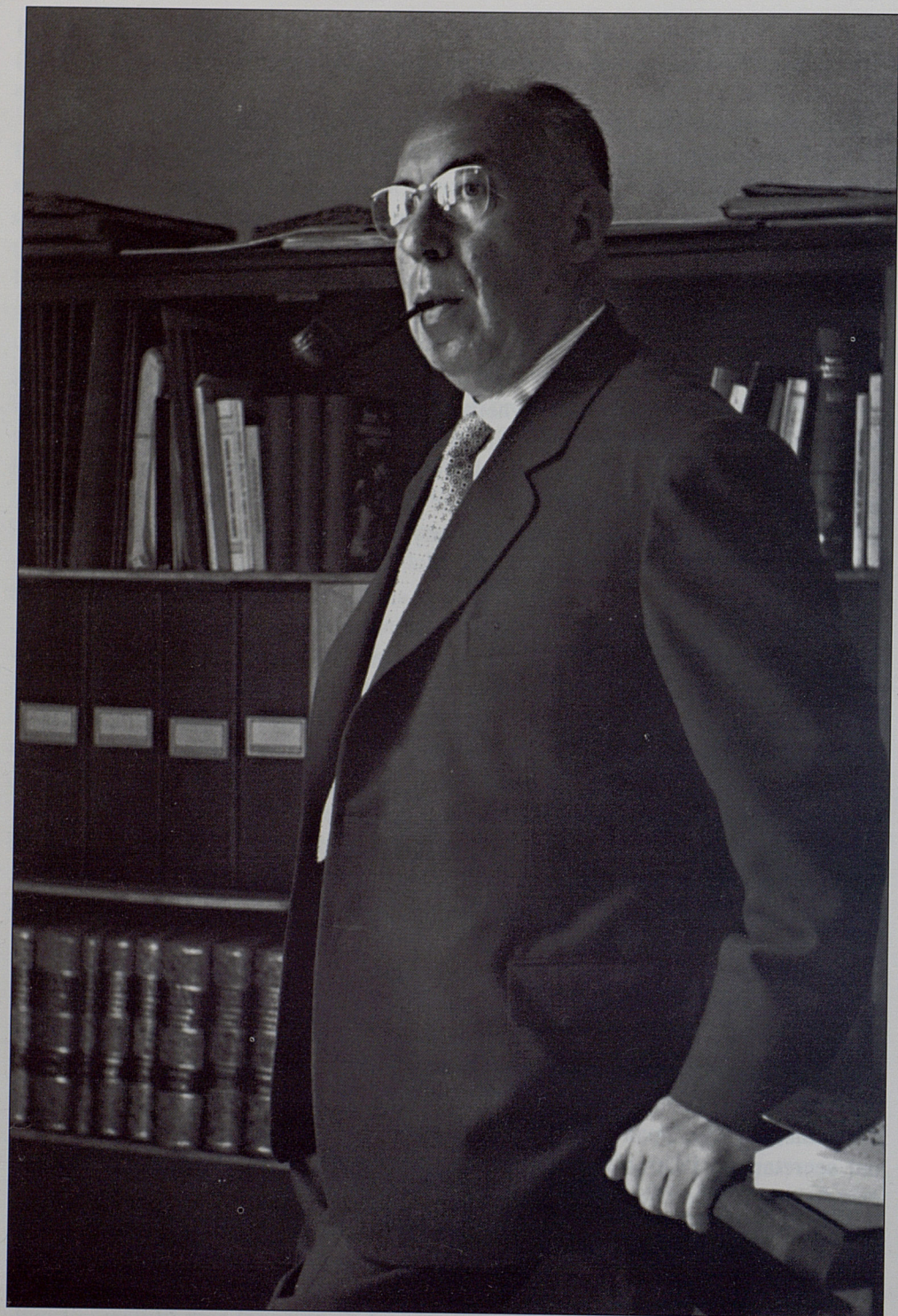
RESUM BIOGRÀFIC DE LLORENÇ MARIA DURAN I COLI

En Llorenç M. Duran i Coli va néixer a Inca dia 2 de maig de 1903, fill major de mestre Miquel Duran i Saurina, un fuster primater que després de casar-se, quan ja havia complert els 35 anys, amb Gertrudis Coli i Pujol, animat per aquesta va deixar el seu primer ofici per posar una llibreria i pocs anys després una impremta. Sa mare va morir molt jove, l'any 1909, quan en Llorenç sols tenia sis anys i mig.

Després de passar pel parvulari de les «monges blaves», el convent de les quals era molt prop de casa seva, va fer els estudis d'ensenyament primari al col·legi dels germans *ignorantins*, els germans de la Salle. En aquell temps encara no existia el col·legi dels franciscans, que sens dubte hauria tingut les preferències del seu pare. L'ambient cultural familiar va ésser decisiu en l'orientació futura de la seva vida professional. Quan tenia quinze anys, aconsellat pel seu pare i amb la intenció inicial de tenir una base cultural sòlida per a regentar el negoci familiar de llibreria i impremta, va iniciar els estudis de magisteri. Va aprovar l'examen d'ingrés a l'Escola Normal de Ciutat el juny de l'any 1918. L'havia preparat per a aquestes proves l'inspector de primer ensenyament Joan Capó i Vallsdepadrines, amic de son pare i consoci d'aquest en una modesta empresa anomenada «Mallorca Editorial» dedicada a la publicació de llibres de text.

Ben aviat la presa de contacte amb els estudis de magisteri li va descobrir un món nou que li va despertar una forta vocació, que no el va abandonar mai. Quan estudiava primer curs ja va decidir abandonar la idea inicial d'ésser un llibreter culte i va optar per fer del magisteri l'objectiu de la seva vida. Una llarga malaltia, que l'obligà a estar uns mesos dins el llit, fou la causa que li féu perdre un any d'estudis, el 1920. Quan encara era estudiant, cap al final de l'any 1921 fou nomenat secretari de l'Orfeó l'Harpa d'Inca, que s'acabava de constituir. Acabà els estudis de magisteri l'any 1923, als vint anys d'edat.

Un cop acabada la carrera, en lloc d'optar a un interinatge en espera que es convoquessin oposicions al cos de mestres nacionals, es va incorporar com a professor en el Col·legi Beat Ramon Llull, fundat i regentat pels frares franciscans del Tercer Ordre Regular, que mancats com estaven de personal amb titulació oficial, l'esperaven amb candeletes.



Llorenç Maria Duran i Coli.

A mitjan any 1925 es convocaren oposicions. Segons les normes d'aquell temps les oposicions es feien a les capitals dels districtes universitaris. Per aquest motiu en Llorenç Duran va estar una temporada a Barcelona, on es va instal·lar a la Residència d'Estudiants de Catalunya, creada per la Mancomunitat l'any 1919 i dirigida des de la seva fundació fins a l'inici de la guerra civil per Miquel Ferrà i Juan. En Ferrà era un gran amic de mestre Miquel Duran, al qual havia aconsellat en la confecció i l'orientació del setmanari «Ca Nostra», des del principi de la publicació d'aquest. Home d'una gran finesa d'esperit, en Ferrà dirigia la Residència d'Estudiants dins unes línies de civilitzadíssima llibertat i ambient cultural elevadíssim, que produïren un fort impacte en el jove opositor. Les oposicions foren un èxit. D'entre els 326 opositors presentats va acabar els exercicis teòrics en quart lloc i va obtenir el tercer lloc en la classificació final, després dels exercicis pràctics. Un cop acabades les oposicions, i mentre esperava que li assignessin una plaça, es va reincorporar a les classes del col·legi dels franciscans d'Inca.

Arribada l'hora de l'adjudicació de places, per una d'aquelles genialitats típiques del Ministeri d'Educació, s'havia decidit que els opositors que havien obtingut les millors puntuacions havien d'ocupar les places que feia més temps que estaven vacants, és a dir, les que no volia ningú. Per aquest procediment va anar a parar a Talltendre, un llogaret de l'Alta Cerdanya, a més de 1500 m. d'altura, amb poc més de 100 habitants, on es va incorporar a mitjan setembre de 1927. L'escola tenia un alumnat molt reduït, circumstància que li va permetre de dedicar moltes hores a la lectura i l'estudi. Fou allà que va començar a estudiar textos de psicologia. El mes d'agost de l'any següent es va casar amb Magdalena Ordiñana i Galmés.

El nou matrimoni sols va viure mig any a Talltendre, ja que a mitjan març de 1929 Llorenç Duran va obtenir el trasllat a l'escola unitària de Sencelles. Aquí va començar una època d'activitats intensíssimes, marcades principalment per la renovació pedagògica que va aplicar a l'escola i la consecució de la construcció d'un nou edifici escolar que havia de permetre la transformació de l'escola unitària en escola graduada, i més enllà del marc escolar local de Sencelles fou especialment important la seva tasca de direcció de les Colònies Escolars, patrocinades per la Diputació, des de 1929 a 1935.

Els anys durant els quals va ésser mestre de Sencelles no foren un camí de roses, perquè dins el joc polític local, del més pur estil caciquista, hi havia gent que no estava per renovacions pedagògiques ni per la construcció del nou grup escolar. No cal dir que aquests eren els de dretes, i tampoc no cal suposar que l'esquerra sencellera fos gaire millor. L'esclafit de la guerra civil de 1936-1939 fou un desastre per a la feina empresa per en Llorenç Duran. Acusat d'haver parlat malament del «movimiento», fou detingut cap al final del mes de juliol de 1936. Com que no es varen poder comprovar les acusacions, el mes de març de 1937, el tribunal militar que el va jutjar va acordar el sobreseïment provisional de la causa i va traspasar el pres a la jurisdicció del governador civil, perquè els informes emesos per la guàrdia civil i l'ajuntament de Sencelles l'acusaven d'ésser un actiu pro-

pagandista de les esquerres. Després d'haver estat detingut uns mesos al magatzem de taulons de Ca'n Mir (avui cinema «Sala Augusta») fou enviat a picar pedra a una carretera en construcció, a prop de Ses Salines, i posat en llibertat després de gairebé un any de reclusió.

Separat del magisteri, en plena guerra civil, es va traslladar a Inca per fer-se càrrec del negoci familiar d'impremta i llibreria, que estava en una situació econòmica molt crítica. Malgrat totes les dificultats, que no foren poques, reexí el negoci. L'any 1942 va publicar els primers números d'una sèrie de quaderns d'exercicis d'aritmètica titulada *Dos + Uno* que fou un èxit. Al llarg dels anys n'arribaria a vendre més de dos milions d'exemplars. Animat per la bona acollida inicial dels quaderns d'aritmètica va publicar, l'any 1944, una enciclopèdia destinada a preparar l'examen d'ingrés al batxillerat, de la qual se'n feren 23 reimpressions i se'n vengueren més de 300.000 exemplars fins que una reforma dels plans d'estudis va suprimir el batxillerat elemental.

L'any 1952, el batlle franquista de Sencelles va fer un informe sobre l'actuació de Llorenç Duran en el terreny polític i religiós durant els anys que va ser mestre d'aquell poble. Aquest informe era un desmentit en tota regla dels informes del propi ajuntament i de la guàrdia civil, que havien servit de base per a la seva separació del magisteri. Va demanar el reingrés al cos de mestres, i aquest li fou concedit a l'octubre de 1958, amb la penalització d'haver d'exercir fora de la província. De fet no tenia interès, donada la situació del país, a tornar fer de mestre nacional. Era simplement una qüestió d'honor. Va escollir el poblet d'Alp, però immediatament després de prendre possessió de la plaça va demanar tres mesos de permís per assumptes propis i a continuació va demanar i obtenir la situació d'excedència.

Malgrat la bona marxa dels afers editorials, el món dels negocis no el va seduir mai. Gaudia molt més explicant història de l'art als estudiants de batxillerat del col·legi Beat Ramon Llull, al qual es va reincorporar com a professor a partir del curs escolar 1942-1943, i sobretot, estudià psicologia. Tenia una veritable passió per l'estudi, tanta que a força de tenacitat va reeixir a fer-se una sòlida reputació com a psicopedagog. Durant els anys cinquanta va exercir com a assessor pedagog del col·legi de Sant Francesc de Palma, i del col·legi *Santo Tomás de Aquino* d'Inca. L'any 1956, un altre inquer, el sr. Jaume Rotger, aleshores cap d'Afers Socials de GESA, li va encarregar la confecció d'un projecte de formació per als aprenents i per als fills dels obrers de l'empresa. L'estudi que va redactar contenia aspectes molt innovadors, com la idea de l'alternança d'activitats entre els estudis a l'escola de formació professional i el lloc de treball a l'empresa.

Aquest primer contacte va servir per establir uns lligams amb l'empresa de producció elèctrica, que culminaren el desembre de 1961 amb el seu nomenament com a cap del Servei de Selecció i Formació i com a director de les escoles de patronat d'empresa que des de 1960 s'havien posat en funcionament a la central tèrmica d'Alcúdia, i de les que s'havien de posar en marxa a Palma durant els anys següents. L'entrada a GESA va representar per a en Llorenç Duran l'inici d'una

etapa de plenitud, durant la qual va fruir amb plaer de la possibilitat d'exercir sense entrebancs la seva vocació pedagògica, i va continuar estudiant temes de psicologia i psicotècnia cada vegada amb més intensitat i més rendiment. El seu lloc de treball li va donar la oportunitat d'assistir a nombrosos simposis i congressos sobre psicologia industrial, circumstància que li permeté establir contacte personal amb algunes de les figures més rellevants en aquest camp. Fou en aquesta època que va consolidar una ferma amistat personal amb el dr. Secades, catedràtic de la Universitat de Madrid, amb el qual va col·laborar en el perfeccionament i l'aplicació d'alguns tests psicomètrics. Dins GESA va desenvolupar una intensa activitat en el camp de l'organització de cursets de seguretat en el treball, i es va distingir per la seva tasca de selecció psicotècnica del personal més idoni per a ocupar els llocs de treball més perillosos, que va redundar en una dràstica reducció del nombre d'accidents laborals greus. Va encaixar molt bé dins l'empresa, en la qual es va congraciament amb amics i col·laboradors a tots els nivells.

Vers mig any abans de complir els setanta anys, al final d'octubre de 1972 es va jubilar del seu lloc de treball de GESA. La jubilació no va significar un trencament de les seves activitats, sinó ben al contrari. Es va retirar a viure a sa Cabaneta, va liquidar l'editorial i va traspasar els negocis de la llibreria i l'impremta. I va continuar treballant de valent. La seva activitat s'enfocava ara cap a treballs d'investigació sobre diversos tests psicomètrics. Psicòleg autodidacta, sense titulació acadèmica, cap al final de la seva vida va tenir la satisfacció de veure reconeguts els seus mèrits per part de les institucions oficials. Va impartir cursets sobre tests projectius i sobre el psicodiagnòstic de Rorschach, un d'aquests per encàrrec del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Psicologia. Va fer diverses conferències a l'Escola Universitària del Professorat d'EGB i a la secció de psicologia de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Palma. Va preparar un manual pràctic per a l'aplicació del psicodiagnòstic de Rorschach, que fou publicat l'any 1981 per l'Editorial Herder de Barcelona. La mort de la seva esposa, esdevinguda el setembre de 1983, el va afectar molt profundament, però malgrat tot va continuar treballant en les seves activitats preferides. L'any abans de morir tenia enllestit un altre manual sobre el test de Rosenzweig i estava treballant en la traducció i adaptació d'aquest al català. Havia arribat als 82 anys amb les facultats mentals intactes. Sols es queixava d'un dolor reumàtic que gairebé l'impedia de caminar. Dia 16 de febrer de 1986, dos mesos i mig abans de complir els 83 anys, va morir víctima d'una peritonitis.

INTRODUCCIÓ

Abans que es perdin records essencials per a la crònica d'aquesta entitat coral inquera, creació de Miquel Duran i Saurina, en col·laboració amb el Mestre Jaume Albertí i Ferrer, he volgut arreplegar el material que hi ha dispers, adient per fer aquest relat. M'he ajudat dels llibres d'actes, dels noticiaris de la premsa i d'allò que, de manera indubtable, pertany al meu record. M'han ajudat també les converses tingudes amb el benivolgut Don Jaume, ja vellet nonagenari, quan vivia, amb els Rev. P. Esteve Cloquell i Mn. Jaume Capó i els senyors Francesc Cabanellas, Pere Llobera i Miquel Aguiló. M'ha servit així mateix l'arxiu de secretaria i els papers de propaganda i d'excursions conservats per mi i pels Srs. Miquel Aguiló i Miquel Corró, darrer president de L'Harpa d'Inca. A tots ells moltes de gràcies.

Crec haver atès el propòsit que vaig fer-me de no deixar res del que pogués arreplegar. Alguna cosa no passa d'anècdota intranscendent. Hi és posada per amenitzar el relat i evitar al lector la monotonia de la redacció. Hi ha també en l'escrit consideracions subjectives sobre situacions concretes de l'orfeó i sobre el tarannà dels presidents Duran i Autonell i de Mn. Josep Aguiló. Unes i altres són posades perquè ajuden a comprendre millor l'orfeó en certs moments del seu desenvolupament i la raó de les seves vicissituds.

Ara L'Harpa d'Inca travessa una d'aquelles etapes d'hivernació que altre temps va tenir. A l'acte commemoratiu dels vint-i-cinc anys de la mort del fundador, una arreplegada de vells orfeonistes, reunits per col·laborar a l'homenatge amb unes cançons, agrupats a l'entorn de la seva preciosa senyera, ho feren amb tanta perfecció i sentiment, que tal volta a qualcun dels oïents els va sorprendre, com a mi mateix, l'emotiu record de la poesia de Costa i Llobera, la qual va inspirar al President el nom de l'orfeó:

(.....) – Què resta, mare, d'aquell temps què resta?

La reina, aquí, sense dir mot, plorava,
i fent signe llavors a sa filla,
li va mostrar una harpa.

L'harpa era antiga que en los jorns de glòria
davant los reis en el castell sonava:

encara dins la pols d'aquelles cordes
notes dormien de dolçura pàtria.

L'Harpa d'Inca tingué moments triomfals, alternant amb altres de baixa, fins a l'aquietament que pressentim definitiu, almenys en el seu vell estil, perquè els temps, els gusts i els homes són ara uns altres.

Per copsar amb la deguda dimensió de base els èxits de l'entitat en els seus primers temps, no es pot deixar de considerar la influència formativa de Duran, més intuïtiva i subconscient que intel·lectualitzada, com també l'amplària dels seus interessos. De segur que la formació musical del fundador no era gaire sòlida. Més aviat estaria retallada dins la religiositat de les grans corals i motets dels clàssics i dins les harmonitzacions folklòriques dels països catalans. És a dir: Déu i Pàtria. Si a aquests dos arquetipus i afegim l'Amor –l'amor divina i humana– ens trobam de ple amb el lema dels jocs florals que havia d'adoptar com a leiv-motif de l'orfeó. A partir d'aquí i no oblidant de cap manera la necessitat de comunicació, innata en Duran, –recordem la seva premsa bàsicament doctrinal– ja no hi ha dubte que el motiu de crear una coral i sostenir-la tenia com a fi aixecar els humils que l'envoltaven a un nivell espiritual el més alt possible, tan alt, almenys, com el propi o a aquell que inconscientment aspirava per si mateix.

L'orfeó per Duran fou un medi didàctic, però no l'únic. Cal afegir-hi la literatura que mai no va desatendre, incorporant-la a les activitats corals, mitjançant recitacions poètiques de complement, que es troben presents en tantes actuacions de L'Harpa. Per Duran l'orfeó era so i paraula i ho demostren encara més els fulls amb la lletra de les cançons que es repartien als oients dels recitals per fer-los participants del verb. Recordem, a més, perquè és d'importància per a millor entendre l'acció pedagògica, que totes les sortides de l'orfeó comportaven moments d'integració formativa. Si es feia una excursió a les coves d'Artà o de Manacor pels orfeonistes, els protectors i llurs famílies no podien faltar els concerts en el més pregon dels antres i una lectura de poesies a les sobretalles; si s'anava a Ciutat, havia de fer-se també un homentatge a la tomba de Ramon Llull. I, més encara, tot fet dins un àmbit de bon gust, que imposava una barrera closa a tota forma barroera. No en va Duran s'integrava en l'Escola Mallorquina de poetes, on el culte sagrat per la forma més depurada era inqüestionable.

Ara bé, ¿les directrius de Duran haguessin reeixit sens l'aportació artística d'Albert? No vacil·lam ni mica en dir que no. Era necessària la motivació, el premi del triomf. Els èxits clamorosos dels concerts i de les participacions religioses eren l'impuls que conduïa als coristes a l'esforç per altres reeixides. Duran ho sabia prou bé i d'aquí la insistència en multiplicar els actes, no poques vegades contra el parer del Mestre que, també amb encert, pretenia la millor preparació possible. Qualitat i quantitat, dues forces conjugades que, cada una pel seu vent, contribuïen al triomf. M'ho recordava Don Jaume, amb veu tremolosa d'emoció, la darrera vegada que el vaig veure.

Dels triomfs de L'Harpa d'Inca n'era Albertí el factor. Amb la seva capacitat

de director, amb la seva tenacitat i exigències, amb la identificació amb el pensament del President, havia d'aportar a l'obra comuna els elements emotius necessaris. ¿Que per Duran el cant era un medi i per Albertí la música portava el fi en si mateixa? Tant se val. El que compta són els resultats i aquests no podien ser més esplendorosos, sobretot dins la dècada dels anys mil nou-cents vint.

Vull declarar-me incapacitat per jutjar tècnicament l'obra del director Albertí, però és el meu deure testimoniar els elogis que feien de la seva obra els musicòlegs coetanis i que nosaltres, els orfeonistes, oïem amb orgull. Els mestres Torrandell, Salas i Balaguer, els germans Samper, Rosend Massaguer i molts altres, amb els seus comentaris encomiaven i encorajaven en tot moment la tasca pulcre del Director de L'Harpa, més difícil encara per treballar amb veus ineducades. Sols puc afegir el record de la seva capacitat per treure el degut profit de les cordes de què disposava i les pròpies renúncies quan l'elenc no podia assolir la perfecció volguda; i també el record de l'accent sentimental que donava a cada un dels càntics, diferenciant-los pregonament segons el tema, de tal manera que cada programa presentava un dinamisme afectiu ple de matisos, que produïen l'entusiasme de l'auditori.

Ja d'abans de 1950 la presència de Duran era pràcticament nul·la i l'acció del director es va diluint de cada vegada més. A partir de l'absència definitiva del President, l'orfeó pren uns altres caires com podrem veure. La bona voluntat d'altres senyors que continuen no hi manca. Citem, perquè és de justícia, a Jaume Serra, Antoni Autonell, Miquel Aguiló, Miquel Corró i fins aquells orfeonistes antics que mai no abandonaren. Degut a tots ells l'orfeó va perviure, amb unes ànsies constants de renovació que mai no encaixaren en una continuïtat franca.

I FUNDACIÓ DE L'HARPA D'INCA

El «Círculo de Obreros Católicos», (1) societat benèfica i cultural, que Miquel Duran havia fundat l'any 1900, no havia deixat mai les seves activitats formatives, entre elles les agrupacions corals, cantaires esporàdics en les seves festes anyals, on mai no hi mancava l'himne propi i algun altre amb lletres de poesies d'en Duran.

Un dels intents més seriosos de constituir una massa coral s'havia fet el novembre de 1916. La dirigia Mn. Josep Aguiló. S'assajaren algunes cançons, però l'incipient orfeó no va prosperar, si bé va cantar en algunes vetllades d'aquell any i, molt especialment, en la gran Diada de la llengua celebrada al «Teatre d'Inca».

El 20 d'abril de 1920 la junta de la societat, presidida per Duran i per insistència seva, va acordar fundar un orfeó «per despertar entre el jovent sentiments elevats de l'esperit» i el 14 de juny del mateix any es va nomenar D. Pau Gual director i mestre tècnic de la projectada massa coral, amb l'assignació de 30 pessetes mensuals que s'esperava obtenir de donatius. S'assajaren cançons populars harmonitzades, alguna d'en Mendelsohn i altres, però després de vuit mesos Gual renunciava per motius de salut.

El 29 d'abril de l'any següent Miquel Duran i Miquel Esteve, President i Vice-President del Cercle, visitaven Don Jaume Albertí i Ferrer, músic militar del primera classe i deixeble de Don Josep Balaguer, els dos fills d'Inca. Aviat Albertí va acceptar la direcció de l'orfeó i oferí per subdirector un company seu, Bartomeu Oliver, també músic de primera. Tot seguit la Junta va encarregar a Duran un reglament per a la nova entitat filial, que devia desenvolupar-se de manera autònoma, sens deixar de pertànyer a la societat mare que va fundar-la.

Durant tot l'estiu es va treballar en assaigs. De tot d'una ja es va comptar amb la valuosa assistència, com a orfeonistes caps de corda, d'altres músics militars companys d'Albertí, que foren Manuel Fernández, Jaume Munar i Joan Llabrés.

El 15 de novembre quedava perfilada la primera Junta Directiva, composta d'aquesta manera:

President:	Miquel Duran i Saurina
Vice-president:	Miquel Ferragut
Director:	Jaume Albertí i Ferrer
Subdirector:	Bartomeu Oliver
Bibliotecari:	Francesc Aguiló i Pomar
Tresorer:	Bernat Aguiló
Secretari:	Llorenç M. Duran i Coli
Vice-secretari:	Manuel Fernández
Vocals:	Joan Llabrés, Bartomeu Genesta i Marian Calderón.

Es va donar el nom de L'Harpa d'Inca a l'orfeó, proposat per Miquel Duran i acceptat totalment per la primera Junta General, composta pels protectors i orfeonistes, del 8 de desembre de 1921.

El 6 de gener següent el subdirector Oliver renunciava al càrrec, com també ho feia el Sr. Bernat Aguiló. En lloc d'aquest darrer hi quedava el Sr. Marian Calderon i Luna.

El director era gratificat amb 50 pessetes mensuals, i era obligat a fer tres assaigs setmanals com a mínim.

Va encarregar-se a l'arquitecte Guillem Forteza, bon amic de Duran dins el regionalisme, els dissenys d'una senyera i d'uns medallons distintius pels orfeonistes.

Ja abans de començar els assaigs i abans de l'estiu, començaren unes classes de solfeig. Jaume Albertí va captar totalment el pensament cultural de Duran, que també era el propi, dirigint l'atenció cap a l'estil selecte de l'Orfeó Català que dirigia en Millet. Al principi es preparà l'orfeó per cantar cançons populars harmonitzades pels mestres notables de l'àrea catalana. Es va treballar de debò. El director Albertí va esforçar-se per treure tot el que va poder de les veus ineducades dels honrats obrers afiliats a l'orfeó que, amb gest admirable, li dedicaven les hores de descans, lluny de l'ambient mercantilitzat d'un poble sols atret per l'esport com a únic esbarjo. Eren cinquanta joves entusiastes, els suficients per a un bon començar i es va obrir una llista de socis propectors per poder pagar en primer terme els modestos honoraris del director.

La primera actuació, quasi bé en privat, es va fer a l'església de Sant Francesc, cantant amb els coristes franciscans la Missa Eucarística del mestre Torres. Dirigia Albertí i tocava l'orgue Mn. Bernat Salas.

Pel novembre, sens poder precisar quan, conjuntament amb l'Escola Seràfica de Sant Francesc, es va estrenar un motet de Mn. Bernat Salas sobre el text «Quid retribuam domino».

En tant que es treballava per fer la inauguració, s'assajava també la missa que acabava de compondre Mn. Salas, extraordinari organista inquer, adscrit a l'orgue de la Seu de Ciutat, que l'havia intitulada «In honorem et gloriam Sanctae Mariae Majorem». S'uniren a l'orfeó, no nascut encara, meritíssims elements aïllats i la

Capella Seràfica. Dirigia tota la massa coral el mestre Albertí i, el 6 de novembre de 1.921, es feu la seva esplèndida inauguració. Moltes vegades després L'Harpa d'Inca havia de cantar-la.

Com a anècdota del temps dels assaigs d'aquesta missa vull recordar que si Mn. Salas era excel·lent creador, era en canvi un pèssim director. La seva obra no pareixia la mateixa si ell la dirigia o bé la batuta estava en mans del mestre Albertí.

L'HARPA D'INCA S'ENTENIA

El dia 1 de novembre de 1921, l'Inca feia la seva primera actuació pública com a capella coral. El dia 6 de novembre de 1921, es feu la seva esplèndida inauguració. Moltes vegades després L'Harpa d'Inca havia de cantar-la.

El dia 1 de novembre de 1921, l'Inca feia la seva primera actuació pública com a capella coral. El dia 6 de novembre de 1921, es feu la seva esplèndida inauguració. Moltes vegades després L'Harpa d'Inca havia de cantar-la.

El dia 1 de novembre de 1921, l'Inca feia la seva primera actuació pública com a capella coral. El dia 6 de novembre de 1921, es feu la seva esplèndida inauguració. Moltes vegades després L'Harpa d'Inca havia de cantar-la.

(1) D'ara endavant per anomenar aquesta entitat, direm el «Cercle».

II

L'HARPA D'INCA S'ESTRENA

El dia 4 de novembre de 1921, L'Harpa d'Inca feia la seva primera actuació pública com orfeó, en una funció seglar. Donà una sorpresa. Eren pocs els que creien possible la seva plasmació. Els escèptics no havien considerat la capacitat de dos homes, Miquel Duran i Jaume Albertí que trametien el seu entusiasme als orfeonistes i, a més, la voluntat de tots ells per passar per sobre totes les molèsties i, fins i tot, per aguantar exigències, a voltes massa crues, del mestre director. L'orfeó venia a cantar la Fe, la Pàtria, l'Amor, tal com va glosar el president en el discurs inaugural. Era per la festa anyal de la societat mestressa. L'acte, presidit per les autoritats inques, va tenir una part literària on es feren discursos i alguns orfeonistes llegiren poesies.

L'Harpa cantava per primera vegada sens ajudes. El programa fou: «L'Arbre Sagrat» de Morera, «Barcarola» de Mendelssohn, «Oh dia del Senyor» de Mendelssohn, «Jesu Dulci» de Victoria, «L'Emigrant» de Vives, «Muntanyes del Canigó» de Morera i «Serenata» d'Otto; de plus «L'Hereu Riera». Aquesta audició va entusiasmar el públic que va obligar a repetir amb insistència quasi totes les cançons.

Visita a l'Ajuntament

De bon principi, el dia de cap d'any L'Harpa va visitar l'Ajuntament. Tan aviat es va conèixer la notícia fou molta la gent que va acudir a la «Casa de la Vila» on l'orfeó va cantar les cançons que sabia, amb exquisit refinament. Allà hi havia el batlle D. Pere Cortès, el coronell de regiment d'Inca D. Eugeni Esteve i els consellers Buades, Fiol i Duran, que, a més de president de L'Harpa, era conseller de la Corporació Municipal. El Consistori va prometre la seva protecció i el batlle va convidar els orfeonistes a un àpat a Santa Magdalena del Puig d'Inca. Seguidament l'orfeó volgué fer una obra de caritat anant a visitar un malalt, tullit des d'anys enrera, alegrant amb cançons l'esperit del pobre baldat.

Un concert al «Club Central»

Encara L'Harpa d'Inca va fer un altre concert el dia 22 de gener següent i el dia 25 va visitar la important societat «Club Central». L'Harpa hi va cantar tot el

seu repertori, deixant admirat tothom pel comportament d'aquell estol d'obres que, en tot moment, donaren proves de com, per l'art, es superen les formes de convivència. Miquel Duran, agraït de les atencions rebudes –un bon refresc i un esplèndid donatiu– va dirigir després una llarga carta oberta al president de la societat, que era aleshores D. Llorenç Nicolau (1). L'acte fou compartit amb una audició de lied d'una senyoreta que es deia Cristeta Goñi, acompanyada al piano per en Pep Vicens, un jove malguanyat que era tota una promesa artística i que va morir pocs anys després.

(1) Publicada al «Ca Nostra» de 7-3-22.

III

ACTIVITATS DELS ANYS 1922 I 1923

L'Harpa d'Inca acabava de nèixer. S'havia mostrat apta per a la pervivència amb les seves actuacions religioses i el concert inaugural. Malgrat tot, el president se n'adonava del perill que l'entitat s'ofegàs dins l'àmbit limitat d'uns cors eclesiàstics o dins el petit sector social del Cercle. Calia sortir d'aquests closos reduïts i ampliar el camp de l'atenció externa. Per això es feu la visita a l'Ajuntament a fi d'interessar l'autoritat. Calia també donar-se a conèixer a la classe econòmicament poderosa, asseguda còmodament en les butaques dels amples salons del «Club Central». Eren els seus socis uns senyors sens dubte sensibles a les manifestacions espirituals amb la condició que no es molestàs massa el seu estat de beatitud sedentària. S'entusiasmaron amb L'Harpa i compliren amb un lleuger donatiu de 250 pessetes (vegi's l'apèndix núm. 3); però no era això el que els dirigents volien sinó una petita, però ampla i persistent protecció d'unes pessetes de quota mensual. I això mai no es va aconseguir plenament. El poble d'Inca no se n'adonava del tresor que tenia amb L'Harpa; era a Ciutat i als pobles on la consideraven amb el seu just valor.

Dues altres societats inqueres no hi havia perquè interessar-les. Una era econòmicament potent, però els seus interessos es dirigien a cuidar de la classe humil assistenciada. L'altra era un escamot de joves pseudo-intel·lectuals que miraven amb burleta l'orfeó dels «beatos» del «Círculo».

Si bé d'una part s'havia «tret fadrina» L'Harpa, en altre sentit preocupava a Duran la seva continuïtat que no havia d'aconseguir-se a partir únicament de les quatre sessions d'assaigs setmanals, on cinquanta obrers joves restaven hores del seu descans després de sopar. Com hem dit abans, calia la motivació d'unes actuacions, que Albertí frenava en gràcia de la qualitat.

Per això la curolla de Duran era que si els concerts continuats no eren possibles s'havien de cercar altres motius per alleugerir la insistència de les tecles del piano, en el qual Albertí feia repetir una i altra vegada la frase musical per fer-la exquisida. D'aquí són els constants moviments de l'orfeó, moltes vegades íntims o traduïts en l'assistència al cor de les esglésies, que Duran cercava amb constància. Mesos abans de morir, Don Jaume Albertí em deia:

– «Ton pare era la gota d'aigua que cau i mai s'estronca, mai no es cansava d'insistir».

– «I vós, Don Jaume, éreu la font d'aigua clara, insistent també, que raja a dolls, omplint l'aire de puríssimes irisacions!»

Vegi's a continuació una llista de les activitats d'aquells anys. De segur que n'hi va haver d'altres no anotades enlloc, ni en el meu propi record. D'algunes d'elles en ferem menció amb més detall.

El 22 de gener de 1922 es fa un segon concert en el local social.

Del dia 25 és el concert en el «Club Central».

Per la Setmana Santa va prendre part a les funcions religioses de la Parròquia. I va cantar el «Mandatum Novum» i el «Jesu Dulci» de Victoria.

El 19 de març es fa un altre concert íntim per la funció patronal de la societat mare. El mestre nacional D. Ramon Morey, alumne de la rítmica de Jacques Dalcroze, fa una conferència sobre el tema i, a més, hi ha un recital de poesies a càrrec dels orfeonistes. S'estrena «Xiula el fuet».

Entre tant, s'aprèn la missa polifònica de Cicognani i la Salve de Danzi, dues obres difícils, especialment la darrera per les seves dissonàncies.

El 25 de juny es fa la primera excursió a Lluç. Aquetes eixides no s'havien d'interrompre mai.

El 22 de juliol es va a Ciutat per escoltar una entitat coral catalana, l'Orfeó del Penedés.

Dia 3 de desembre nou concert al local social.

Any 1923. Per cap d'any es visita de nou l'Ajuntament fent-hi un concert al saló de sessions.

El dia 26 es celebra junta general.

El 28 es fa un concert íntim en honor del president, que acabava de publicar el seu llibre «Flors de Roella».

Als assaigs, el director, prepara una corda de nins i continuen les quatre sessions setmanals. Pels infants orfeonistes es feren classes de solfeig a les 6 del capvespre.

Pel març concert al local social. S'hi estrena les «Flors de Maig».

Es va obsequiar al Bisbe Llompart, fill d'Inca, amb una serenata.

Es canta la Missa a cada una de les quatre «misses noves» de novells preveres inquers. S'estrena un motet del Mestre Salas. Per la Festa del Corpus es canta la missa.

Pel maig es va a Binissalem per fer un concert (1).

A fi de maig es fa un altre concert a Santa Margalida i el matí es canta la missa a l'església.

Dia 7 de juliol es celebra un concert al «Teatro de Inca».

El 31 de juliol col·labora en la col·locació inaugural de la bandera mallorquina al balcó de l'Ajuntament. Sembla que en aquestes festes va prendre part en diversos actes. Potser sia d'aleshores l'audició de la Missa de Mossèn Bernat Salas feta conjuntament amb l'Orfeó Mallorquí i les escolanies de Sant Francesc d'Inca i de Sant Felip Neri de Ciutat.

Concert en obsequi de l'Orfeó Mallorquí.

Concert al teatre d'Inca.

Dia 7 d'agost excursió a Artà.

Dia 11 de novembre s'estrena la Missa de Cicognani per la festa de Santa Maria la Major.

El 18 de novembre, festa del Cercle, concert i acte literari.

Dia 6 de novembre, missa nova de Mn. Joan Coli.

Dia 25, es fa la festa de la patrona de L'Harpa, Santa Cecília, en el monestir de les monges tancades.

L'Harpa d'Inca tenia el seu local en l'edifici de la societat mare, a «Sa Catòlica» com el poble deia. Aquesta societat ocupava tota una finca del carrer de Brui, ara carrer de Miquel Duran, cantonada amb el carrer de la Pau. L'edifici fou esbucacat quan es va fer el Mercat Nou. La planta baixa era un ample saló d'actes i al primer pis hi havia un bar i taules i les sales de juntes de les distintes associacions allà encabides.

En el setmanari «Ca-Nostra» de 27.3.22 hi ha la primera llista de socis protectors de l'orfeó. La quota mínima era 0'50 ptes. Si bé tothom pagava una peseta o més. Eren 32 al final de març i a més es comptava amb una subvenció de 200 pessetes anuals de l'Ajuntament. A finals de 1923 eren 41 els socis protectors. Amb altres aportacions ventureres, quedava bastant alleugerida la part econòmica. Els protectors tenien dret a assistir gratuïtament als concerts i també a anar amb llurs famílies a les excursions que l'orfeó organitzava anualment pagant una aportació mòdica.

Primera excursió de L'Harpa d'Inca

Es va fer a Lluc el dia 25 de juny de 1922, sortint d'Inca en dos autocars (camions es deien tot simplement aleshores). L'entusiasme de tots els components no era de dir. Copiam trossos d'una ressenya literària d'aquella diada:

«Travessàrem els carrers del poble i sortírem triomfants a la forana. I esclatà de les entranyes del camió un càntic entusiasta, vibrant, orquestrat amb el renou del motor i el giscar de les bocines, envoltats per núvols de pols:

Quan varen tallar la soca
va quedar s'eterna arrel...»

Pocs serien els cantaires que, en aquell temps, captassin el simbolisme de l'«Arbre Sagrat» que, segles enrera, havia esbaltit el decret de «Nova Planta»; ho sabia prou el subconscient col·lectiu que avançava ferm cap al punt més sensible de l'ànima mallorquina.

«A Lluch l'orfeó hi va cantar la missa i després, a la Sala de la Infanta, l'Escolania, uns infants vestits de blau, difongueren per l'ambient una música de cel. Sentírem sons de violí, batecs d'ala, remors d'una milícia que passava.

«Després es feu un concert a l'Ajuntament i el president de L'Harpa hi llegí un discurs. Tot seguit es feu un dinar on no va decaure ni un moment l'entusias-

me». Diu el cronista: Bela taula. «Quasi no ens vèiem de cap a cap (...) tot ho embolcava el patriotisme i l'emoció (...) d'un cap de taula sortí de bell nou, resplendent:

Mallorquins aimem la terra
com cap cosa d'aquest mon».

L'«Himne mallorquí» d'Antoni Pol era en certa manera l'himne de l'orfeó que encara no en tenia (2), però en aquells moments encarnava l'ànima nostra, la pròpia afirmació d'un estol de joves redimits de la prosa de la ciutat dels dijous.

A l'hora de partir es va anar al *camarí* de la Mare de Déu per cantar-hi la Salve de Danzi. «Salve, Salve! clamàrem tots a la Moreneta. I li diguérem reina i li diguérem dolça i esperança nostra» (3).

Pàtria, llengua, religió, els tres objectius de L'Harpa d'Inca eren plasmats en aquella diada esplendorosa.

L'Orfeó de Penedés

Hem citat una sortida a Ciutat per oir l'Orfeó de Penedés que era d'excursió a l'illa. Hi va anar tota la junta directiva i molts dels orfeonistes, si bé no hi ha record d'actes ni contactes. Pel que té d'humor copiam la notícia que va donar a Ca-Nostra: «Dia 22 –juliol de 1992– l'Orfeó L'Harpa d'Inca és a Ciutat per sentir cantar al Principal l'Orfeó de Penedés que és vengut a Mallorca. Volia prendre pols a la cosa per veure si ell estava en disposició d'alternar i sembla que sí, que ja pot sortir a rotlo».

La insígnia i la senyera

Els dirigents de L'Harpa, incansables sempre i a punt per a noves perspectives, havien encarregat el dibuix de la senyera a l'arquitecte Guillem Forteza, artista de primera fila i capdavanter del regionalisme. Es va tardar a veure realitzat aquest projecte, però, als acabaments de l'any 1922, ja es va disposar d'una bella insígnia per la solapa dels orfeonistes. El dibuix creat per Forteza és una obra d'art, realitzada tota de plata vella, oxidada. Forma una medalla en relleu d'uns 36 mil·límetres de diàmetre, que té per fons una arpa i l'escut d'Inca, sostingut per dos graciosos angelets, tot d'estil barroc. Una orla limita el voltant, amb la inscripció «Fe, Pàtria, Amor» i el nom de l'entitat. Va costar 8 pessetes cada peça, però sols se'n cobraren 5 als orfeonistes. Aquesta insígnia és digna d'un museu per la seva qualitat artística. La viuda d'Alexandre Forteza, argenteria que hi havia al Pas d'en Quint de Ciutat, dugué a bon fi la confecció de les medalles.

La H en el nom de L'Harpa d'Inca

Aviat sortiren comentaris sobre la H del nom de L'Harpa d'Inca, que segons les normes ortogràfiques, s'ha d'escriure Arpa.

Duran volgué justificar-se en un breu escrit. Va dir que d'antuvi ja havia dubtat si posar la hac o no; però va decidir-se en veure que Costa i Llobera la tenia

posada a «L'Harpa», que és una de les seves millors poesies. «Quan En Costa la posa, ell sabrà per què» (!). Així de senzill. Adhereix després altres raons aclariadores mancades de tota consistència. Es sap prou bé que la formació filològica de l'escriptor inquer no era gaire forta. El que sembla més estrany és que les seves amistats de Ciutat, En Ferrà i els germans Forteza, no l'aconsellassin abans de fer la senyera; potser sia que la normalització ortogràfica en aquell temps no estava encara suficientment consolidada.

Ara bé, aquesta qüestió fluctua encara i es veuen escrits que corregeixen el nom. La nostra opinió és que deuria conservar-se tal com va escriure's inicialment, no sols per la senyera i les insígnies sinó per tradició. Aquest nom perpetua un fet i una presència arcaica que va més enllà de l'ortografia.

Junta general intranscendent

La Junta General del 21 de gener de 1923 va rebre l'estat de comptes de l'any anterior. La situació no era meravellosa, però tampoc dolenta. Hi havia d'entrades 1.866'19 ptes. i 1.807'50 de sortides amb un sobrant de 58'69 ptes. (pessetes d'aquell temps). Fou elegit vice-president En Jaume Estrany i Llabrés, en substitució del mestre Miquel Ferragut que havia mort. També es nomenà vocal En Joan Siquier, orfeonista, excel·lent baix que havia estat corista d'òpera a Itàlia. Joan Munar va substituir així mateix Joan Llabrés. Es va parlar llargament d'activitats i el president del «Cercle» va proposar un homenatge a Duran per la publicació del seu llibre de poesies, que l'autor sols va acceptar si es feia en la intimitat.

Concert en el «Teatro de Inca»

Aleshores el primer teatre de la ciutat es deia «Teatro de Inca». El nom de Principal li fou donat més tard. L'Harpa, segura de si mateixa, ja podia enfrontar-se a tota classe de públic. El concert es va fer el 7 de juliol i era dedicat a les famílies dels orfeonistes i protectors. El teatre va omplir-se totalment i l'orfeó va cantar el següent programa:

Himne mallorquí	Pol
Oh! dia del Senyor	Mendelsohn
L'emigrant	Vives
Xiula el fuet	Grieg
Serenata	Otto
Barcarola	Mendelsohn
La filadora	Vives
Flors de maig	Clavé
L'arbre sagrat	Asensi
El matalasser	Morera
El Canigó	Millet
Els fadrinets de Sant Boi	Comella
L'Hereu Riera	Morera

Va cridar l'atenció l'entusiasme amb què aplaudia, dempeus, una personalitat musical indiscutible, Josep Balaguer, que després es va desfer en enhorabones al director i als orfeonistes.

Unes al·lotes vestides de pageses, assegudes vora dues taules recolliren donatius. Es va repartir un full de propaganda firmada per la junta directiva.

La bandera mallorquina

L'acte solemne de posar la bandera mallorquina al balcó de l'Ajuntament fou un acord de la corporació musical, a partir d'una iniciativa del president de l'orfeó. L'Harpa va preparar-se per concórrer-hi i donar-li relleu. Hi va cantar els seus himnes més patriòtics no faltant-hi l'Himne mallorquí i L'Arbre sagrat. En aquest acte hi concorregueren representacions externes i entre elles l'Associació per a la Cultura de Mallorca. En una foto de l'acte (4) es veu l'inspector d'ensenyament, Joan Capó, mentre que el batlle Pau Marià Morey pronuncia el seu discurs a la gent de la plaça. Poc temps havia de durar la presència regionalista a Inca, ja que dos mesos després es proclamava a Espanya la dictadura militar, que imposava el centralisme.

L'Harpa d'Inca a Artà

El 6 d'agost l'orfeó anava a Artà per prendre part de la festa patronal. Va visitar l'Ajuntament on va cantar algunes cançons i a l'Església hi van interpretar la Missa de Cicognani. En tot moment acompanyaren els cantaires l'apotecari D. Llorenç Garcies i el mestre nacional Andreu Ferrer, entusiastes per tot el que fos inquietud regionalista.

Aprofitant l'avinentsa anaren a veure les Coves i a la sala de banderes hi feren un concert i s'hi llegiren fragments del poema de Costa i Llobera «La Deixa del Geni Grec» que té per escenari aquests indrets.

De retorn, a Capdepera la música local esperava des de feia estona el pas de l'orfeó i va obsequiar-lo i acompanyar-lo per tota la vila. Dinaren a Cala Ratjada i a la nit, de tornada, per pagar l'atenció dels músics gabellins L'Harpa va improvisar un concert al seu teatre. La Caixa Rural de Capdepera va obsequiar als orfeonistes amb un abundant refresc.

Festa de Santa Cecília de 1922

Pel que té d'emotiva recordarem la festa de Santa Cecília, patrona dels músics i de l'orfeó. Es va fer el dia 25 de novembre a l'església de Sant Bartomeu de les monges tancades que es troba dalt del serral de la ciutat d'Inca. Les monges havien col·locat a l'església un quadre molt antic de Santa Cecília que es guarda a la part de clausura. Es va cantar la missa de Cicognani. Després l'Harpa va passar al parlador on cantà unes cançons en obsequi a les monges. De sobte «es va obrir la porta i apareixien dues religioses amb un ramell de flors com no n'havien vist cap mai. Estava carregat de congrets(5). Els orfeonistes, sempre respectuosos, rompen en força d'admiració i mambelletes (6)».

A la nit es feu un concert amb actuacions literàries. En aquest acte el franciscà P. Cerdà hi va fer una conferència sobre «Evolució social i política dels nostres dies».

- (1) El diari «El Dia» en donava compte. S'hagueren de repetir moltes de les cançons davant la insistència de l'auditori.
- (2) L'Himne mallorquí obria tots els concerts abans de tenir-ne un de propi.
- (3) De «La Almudaina».
- (4) «Ca-Nostra».
- (5) Pastisseria de gran qualitat que elaboren les monges d'aquell cenobi.
- (6) Del «Ca-Nostra».

IV

ACTIVITATS DE L'ANY 1924

Encara que sense conseqüències, sorgeix a principis de 1924 un petit incident que si d'una part era indicatiu de vida pel fet de discrepància —oposició diríem ara— d'altra part marginava l'orfeó de manera greu d'aquelles directrius que eren la seva essència, tant en la seva religiositat com en el pensament mallorquinista de la massa coral. Què passava?

A l'orfeó, bastant nodrit ja de cantaires, s'hi havien infiltrat alguns elements, molt pocs, atrets per coincidència professional amb altres ja ben integrats en l'esperit del Cercle d'Obrers Catòlics i de l'Harpa d'Inca. Tenien molt d'aquell intel·lectualisme tan buit de la societat que abans hem esmentat.

Els que integraven aquest petit grup discrepaven de l'orientació que Duran i el seu equip donaven a l'orfeó. A la junta general de febrer de 1924 pretenien traspassar L'Harpa d'Inca. Reglamentàriament això no era possible, però si s'hagués realitzat no hi ha dubte que l'orfeó hauria perdut el seu caràcter i fins, ben aviat, la pròpia existència.

El President fou ràpid en la reacció. Feu llegir l'acte de constitució i explicà els treballs previs d'organització, fets per la societat fundadora. L'orfeó era del «Cercle d'Obrers Catòlics», era una fillola i no una allotjada i si el Cercle li va donar una ampla autonomia i un nom específic va ser perquè fos obra de tots els inquirers, però sens renúncies de cap classe.

Hi hagué un moment de malestar, més greu encara per haver-se produït silencis lamentables, però ben aviat vingué la reacció manifestada precisament per aquells orfeonistes que ignoraven els antecedents i es sentien enganyats pels dissidents, dels quals es separaren tot seguit. La cosa no va passar d'aquí. Les baixes que es produïren foren tan poques que no alteraven el bon camí de l'Harpa i tot va quedar igual.

En aquesta junta es va donar compte de la situació econòmica. Entrades 1933,68 pessetes i sortides 1739,75. No tenim referències de canvis dins la junta directiva.

Concerts en el «Teatre d'Inca»

El 27 de febrer de 1924 es fa el segon concert en el «Teatre d'Inca». Havia despertat un notable interès i sols així s'explica que la gent hi acudís, tot emparant la neu que feia aquella nit. Es cantaren 18 cançons, entre elles d'estrena «El Comte Arnau», «Fum, fum, fum» i la gallega «Negra sombra».

En aquest acte va estrenar-se també la corda de veus blanques formada per dotze nines uniformades de blanc i sis nins. El músic major Pep Balaguer va obsessionar-la amb grans presents de dolços. Foren generals els elogis al director Albertí que tant havia aconseguit en tant poc temps d'aquests infants.

Un altre concert al «Teatre d'Inca» es va fer el 3 de juliol amb la finalitat d'obtenir cabals per a l'excursió a Ciutat que es preparava. Es va estrenar el «Vouverivou» del mestre Pedrell i la «Sardana de les Monges». S'hagueren de repetir bona part de les peces cantades davant la insistència del públic, que d'altra part no fou abundant aquella nit. Els germans Bordoy, empresaris del teatre, donaren tota classe de facilitats econòmiques.

Actuacions religioses de l'any 1924

Per la festa de Sant Josep s'estrenaren un parenostre en català de mossèn Bernat Salas i es va cantar la missa de Cicognani.

El Dijous Sant, es cantaren a l'església parroquial motets litúrgics i, per primera vegada, «Tenebrae factae sunt» i «Tamquam ad latronem» de Pozetti i el Divendres Sant, «Stabat» de Tartini.

També es cantaren les misses de l'Ascensió, del Corpus, de Santa Maria la Major i de la Immaculada. En aquesta darrera, es va estrenar la missa d'Aulí on el baix Siquier actuà de solista. Així mateix s'hi va cantar la Salve de Danzi i el Te-Deum de Tortell. Igualment es va cantar la missa de la festa del Roser a Sant Domingo.

Per les festes de Mancor de la Vall l'orfeó va cantar la missa.

Eixida a Ciutat en homenatge a Ramon Llull

Sens dubte aquesta sortida a Ciutat, feta el 4 de juliol de 1924, constitueix el triomf més gran de L'Harpa d'Inca. La junta proposà fer conjuntament un acte d'homenatge al fill major de la nostra raça i presentar l'orfeó al públic ciutadà en un concert al Teatre Líric.

S'hi anava amb un cert temor, de tal manera que dos dies abans es dubtava si renunciar a la prova i als oferiments i assegurances que els amics del president i del director donaren a L'Harpa. A pesar d'aquests temors el concert fou un èxit total, tant d'assistència com de superació artística.

Es va partir de bon matí en tren. A l'estació de ciutat ja esperava el cor Joan Fiol i Tomàs, president de l'Orfeó republicà, junt amb altres companys de la junta que acompanyaren tot el dia L'Harpa. També esperaven Antoni Pol, autor de l'«Himne Mallorquí» i els presidents de l'Orfeó Mallorquí i de l'Orfeó de la Protectora i membres de l'«Associació per la cultura de Mallorca». La «Banda

Mallorquina», que havia dirigit Albertí, va acompanyar L'Harpa des de l'Ajuntament i va executar varies peces davant el Teatre Líric, abans del concert de L'Harpa d'Inca.

Els inquers no podien esperar més atencions de les que reberen dels elements culturals de Ciutat. El propietari del Teatre Líric, Josep Tous i Ferrer no sols va facilitar el local sinó, gratuïtament, tots els serveis i es féu càrrec de la propaganda que, d'altra part, ja feia des d'abans en el seu diari «La Ultima Hora». Es pot suposar que es deu a ell bona part de la gran assistència de públic en una hora tan intempestiva que és la d'un concert fet al matí dins un lloc tancat.

Ja a Ciutat, l'Orfeó inquer es dirigí tot seguit a l'església de Sant Francesc per homenatjar Ramon Llull en la seva tomba. Allà mossèn Andreu Caimari digué la missa i l'Orfeó hi cantà motets de Vitòria. Després es va visitar l'Ajuntament.

Després del concert es féu un dinar a l'Hotel Victòria que va presidir el delegat del batlle de Ciutat, que aleshores era l'arquitecte Guillem Forteza, autor de la futura senyera. El Sr. Pol obsequià amb cigars als orfeonistes. Parlaren a més del president de l'orfeó inquer, mossèn Andreu Caimari, el poeta Bartomeu Forteza que presentaven l'Associació per a la cultura de Mallorca, el sr. Pol i el sr. Valenzuela, representant del batlle. Més tard es va visitar el Castell de Bellver.

La premsa de Ciutat va parlar llargament d'aquesta diada i les revistes il·lustrades «Las Baleares» i «Majòrica» en feren articles amb fotografies dels actes.

Eixida a Santa Maria del Camí

Per les festes patronals de Santa Maria, el 2 d'agost, l'orfeó va cantar l'ofici, va visitar l'Ajuntament i el capvespre va donar un concert.

Concursos, no

La premsa ciutadana, davant l'èxit obtingut per l'Harpa d'Inca i amb el desig d'estimular les masses corals, va proposar fer un concurs d'orfeons. Es digué que l'Harpa veia amb gust la proposta. No era així, sinó tot el contrari i fou precis rectificar. Als directius de l'Harpa no els feia por enfrontar-se, però opinaven, amb molt encert, que no s'havia de trencar l'harmonia entre germans en l'art sinó unir-los en una obra comuna d'enlairament de l'esperit, amb festes populars, germanor i patriotisme. La iniciativa de la premsa partia de Rafel Ramis i Togores en un escrit fet sobre l'Harpa d'Inca en la seva secció «Acotaciones» de «El Dia». D'altra part Ramis Togores era un bon amic de l'Harpa.

Segona eixida a Ciutat

La comissió de festes de Ciutat (fi d'agost del 1924) atenent a la bona boca que havia deixat l'Harpa en el Concert del Teatre Líric, va cridar-la per actuar en un acte al Teatre Principal, on a més s'hi reclamava «Aguilas del Rei», un drama de Tous i Maroto. Els elogis al director de l'orfeó foren unànims. Hagueren de repetir-se moltes cançons. Fou un altre èxit.

L'acte el presidia el governador i altres autoritats.

Un sentiment trist al cor dels cantaires

La guerra d'Àfrica demanava gent jove. Hagué de sortir cap al front un batalló expedicionari del regiment local i amb ells tres dels orfeonistes més entusiastes de l'orfeó: Martí Coll, Jaume Corró i Bartomeu Llabrés. A més d'un protector, mossèn Antoni Genestra, ja hi havia allà dos militars professionals orfeonistes. Un d'ells, Jaume Fuster, fou greument ferit. Més tard hi va anar un altre orfeonista, Joan Estrany. Cap d'ells va morir a la guerra. El director va proposar a la junta cantar una Salve o un Tedeum a Santa Maria la Major quan tornassin els absents.

Altres activitats de fi de 1924

El 16 de novembre, festa del Cercle, l'orfeó cantà la Missa del pare Aulí i el vespre va prendre part a la vetllada literària. Va estrenar-hi «El meu xabec» de mn. Bernat Salas sobre lletra de Pere d'A. Penya i la «Mort del rossinyol» cantada a tres veus per la corda de nins i nines que acompanyava al piano una altra nina de 12 anys, Na Marieta Santandreu, filla del metge de Santa Margalida. Va cridar l'atenció la reforma feta a l'escenari del local, convertit en una tribuna ja que les representacions teatrals que abans s'hi feien ja no tenien objecte. Era president del Cercle Jaume Estrany i Llabrés. Aquesta reforma va ser comentada de distintes maneres segons els interessos i afeccions dels grups. Anys després es va reconstruir.

Pel desembre (junta del 11.12.24) es va nomenar Manuel Fernández subdirector de l'orfeó. Ell era cap de corda i un dels fundadors més fervents. En aquesta junta es va acordar també que, provisionalment, regís el reglament de l'Orfeó Català. S'acordà així mateix fer la festa patronal de Santa Cecília el proper dia dels Reis amb un desdèjuni en el local social i una funció literària i musical.

El mateix desembre de 1924 es va fer una subscripció entre els orfeonistes per enviar diners als companys que eren a la guerra d'Àfrica. S'hi ajuntaren participacions de la loteria nacional que cada any jugava l'orfeó.

Com es pot veure, aquest 1924 fou per l'orfeó un any d'extraordinària activitat.

V

ACTIVITATS DE L'ANY 1925

Festa de Santa Cecília

La festa corresponent al final de l'any anterior es celebrà el dia 6 de gener del vint-i-cinc. Es va cantar l'ofici a l'església de Sant «Domingo», i el vespre es va fer un concert en el local social. A més de l'acostumada lectura de poesia, un tercet de guitarra, flauta i llaüt, a càrrec dels orfeonistes Manuel Fernández, Jaume Munar i Joan Llabrés, va interpretar diverses peces musicals.

Junta General

Es va celebrar el 25 de gener. L'estat econòmic donava 2.221,34 ptes. d'entrada i 1.905,25 de sortida. Els socis protectors eren 52, no massa per les aspiracions de millores. D'altra part hi havia 71 orfeonistes desglossats en 44 homes, 12 nins i 15 nines. Es va exposar que ben aviat hi hauria una nova corda de veus blanques formada per donzelles.

L'Ajuntament continua amb la subvenció de 200 ptes. anuals.

Hi ha alguns canvis a la junta directiva que ara queda així: president: Miquel Duran; vice-president: Jaume Estrany i Llabrés; director: Jaume Albertí; vice-director: Manuel Fernández; secretari: Gabriel Pieres; vice-secretari: Antoni Ramis i Tortella; bibliotecari: Francesc Aguiló i Pomar; tresorer: Marian Calderón; vocals: Llorenç Genestra, Joan Siquier, Jaume Estrany i Ferrer i Josep Noguera.

Es considera un projecte de sortida a Barcelona. Es diu que el compositor mallorquí Baltasar Samper amb la col·laboració del director de l'Orfeó Català, el mestre Millet, preparen el camí perquè L'Harpa d'Inca pugui cantar al Palau de la Música Catalana i ésser ben rebuda.

Els esdeveniments que a final d'any hi hagué a l'orfeó inquer colapsaren aquest projecte.

Una protesta rara

És una nota d'humor. Sembla que davant la importància que prenia L'Harpa, un comerç de pastisseria del carrer Major, que havia fet una creació de dolços, va tenir l'ocurrència de posar-los el nom d'*orfeonistes*, sens dubte amb tota bona fe.

Però, quin atreviment!. Les reaccions anaren des de la proposta d'anar a pegar foc a l'establiment, fins a obligar-lo a una cuita gratuïta de dolços pels components de l'orfeó, tenint en compte que la qualitat de l'article s'ho mereixia. Sembla que aquesta fou la solució acceptada per tothom.

S'estrena la corda de dones

Per a Pasqua, el 15 d'abril, es va fer un concert en benefici de l'excursió d'estiu, encara que a preus mòdics (1 pta. o 0.60 segons la localitat). En aquest acte s'hi va estrenar la corda de donzelles que venia a reforçar les veus blanques d'infants. A la primera part del concert cantaren sols els homes; a la segona s'hi afegiren els nins i nines i al final aparegueren per primera vegada les dones que s'estrenaren amb la «Cançó de Solveig» de Grieg, «El Mestre i la Viudeta» i altres.

El president comunicà que la senyera ja està a punt de ser brodada, en dóna detalls i suggereix que siguin les al·lotes d'Inca que amb una mòdica subscripció d'1 pesseta o 0.50 contribueixin al pagament del cost, que per cert no serà petit. No obstant —cal dir-ho— el poble d'Inca, especialment la classe poderosament econòmica, no se n'adonava de la importància de l'orfeó, que era més admirat pels externs i pels entesos en música.

Les escoles de Selva i Mancor

A Selva i a Mancor de la Vall hi havia en aquells temps dos mestres nacionals catalans amb grans inquietuds pedagògiques. Eren Teodosi Subirats i Josep Micer. Organitzaren una festa escolar que tenia com a acte de més categoria acudir a Inca per escoltar L'Harpa. El dia 29 de març venien no sols les seves escoles sinó totes les dels municipis de Selva i Mancor, uns 400 escolars en total. Foren rebuts pel tinent de batlle i mestre nacional Pere Fornés. L'Harpa els va fer sentir les seves cançons al Teatre d'Inca i el seu empresari els va obsequiar amb una pel·lícula d'humor.

Altra festa escolar

A la plaça de toros d'Inca, per les festes patronals del juliol de 1925, es va fer també una magnífica festa escolar, amb exhibicions de gimnàstica rítmica de la tècnica Dalcroze. L'Harpa hi va cantar el desè coral de Bach, com a peça d'estrena, entre d'altres cançons.

Es va arribar a la conclusió que els amples espais oberts no eren els llocs més adients per a les característiques de la música de l'orfeó, malgrat fossin tants els orfeonistes.

Un himne per L'Harpa d'Inca

El primer himne de l'orfeó, que mai no es va cantar, havia estat encarregat a dos inkers. La música al pianista i compositor Antoni Torrandell i la lletra a mossèn Andreu Caimari. Tant un com l'altre es lluïren de veres. La música era d'alta qualitat, però amb tantes dificultats tècniques que Albertí, que sabia renun-

ciar quan no podia reeixir, decidí no adoptar-lo. A més es va considerar que era més bé una peça de concert que un himne adequat per les obertures. L'himne va ser editat després a París. Segueix aquí la poesia de mn. Caimari:

Cantam l'Amor del cor que s'aponcella,
vouverivou de mare que ha fruitat;
l'amor que és un foc nou dins la llar vella.

Cantam l'Amor!
que ve de Déu i és forta i casta i bella.

Nostra ciutat fa olor de messes plenes
ni han de comprar la fruita els menestrals.
El sol es clar, l'oratge és pur, serenes
són les cançons i tradicions natal.

Cantam la Pàtria!
que arrela com el Pi de les carenes.

L'heroica Fe dels avis transfigura
de les ciutats preclares la unió.
Tots som germans damunt la terra impura!
Un Déu, un Pare, un Credo i un Amor.

Canta la Fe!
que ens fa immortals de la Ciutat futura.

Una dissonància en el concert comú

Ni la dissonància ni el concert es refereixen a l'expressivitat musical de L'Harpa. Dissortadament és una nota de materialitat dins l'harmonia idealista en què es venia desenvolupant l'orfeó. S'iniciava la codícia d'alguns pels honoraris percebuts de les misses que es cantaven. A la junta directiva del 17 de juny de 1925 es va acordar crear una secció sacra no major de 12 orfeonistes que cantarien les misses i es repartirien les quantitats cobrades, deixant un tant per cent no especificat per l'orfeó. No es veu clar el funcionament d'aquest grup.

Eixida a Ciutat per cantar a Sant Miquel

Si hem dubtat de la regularitat de la secció de la música sacra és perquè posteriorment veim actuar *tot* l'orfeó en la festa de Santa Maria la Major, en la festa de les Llagues de Sant Francesc, en dues misses noves (1) i en una eixida a Ciutat, el mes de desembre, per cantar a la festa de la Mare de Déu de la Salut de l'església de Sant Miquel. L'Harpa hi va cantar la Missa d'en Salas i també prengué part a la funció de la nit. Els orfeonistes foren obsequiats amb un dinar a l'Hotel Continental, on hi acudiren, a més, moltes personalitats, entre les quals, en primer lloc, els prestigiosos organistes Mn. Bernat Salas i Mn. Julià Samper. Acabada la funció de la nit, encara es va repetir un concert íntim, fet especialment per donar a conèixer «El meu xabec» de Mn. Salas.

Homenatge a Costa i Llobera

Per la Mare de Déu d'Agost, L'Harpa d'Inca va anar a Pollença per retre homenatge a la memòria del nostre més gran poeta. Es va dir missa a la Parròquia, celebrada per mn. Josep Aguiló protector entusiasta des de sempre de l'orfeó. Es va visitar la Casa de la Vila, com era costum.

L'Harpa d'Inca va cantar a la sala de sessions. Un dels socis protectors, Joan Estrany, portava la representació del batlle d'Inca que trametia el seu salut al batlle pollencí. Acompanyaren l'orfeó moltes personalitats i la premsa de Ciutat hi envià periodistes. El musicòleg i gran amic Antoni Pol hi anava com a redactor de «El Dia».

A la casa on va néixer Costa i Llobera, el president va dipositar un ram de flors sota la llosa commemorativa i féu un discurs de lloança de l'obra d'en Costa.

Varen dinar al Port. Després es va anar a la casa d'Antoni Torrandell, autor de l'himne, on ja es trobaven reunits molts inquers que estiuejaven allà. S'hi va cantar llargament. I llavors els assistents alabaren l'orfeó i el mestre Albertí. «Aquesta institució ha de persistir contra tot vent» s'escoltava entre els comentaris. Més ai! aquestes eufòries, altres vegades escoltades, s'oblidaven massa aviat i la protecció, tant necessària, s'esfumava en entusiasmes eventuals. Va ser aquesta eixida un altre dia meravellós per a L'Harpa d'Inca.

Altres activitats de 1925

Actuacions corals durant la Setmana Santa.

Concert el 15 d'Abril en el local social.

Concert el dia de l'Ascensió al local social, presidit pel batlle Miquel Mir.

Concert la nit de Sant Joan al «Teatre d'Inca».

Per les festes de Sant Abdon, el 31 de Juliol de 1925, es fa un concert al Teatre d'Inca. A més del cant de l'orfeó, actuà una orquestrina, integrada per orfeonistes, que tocava música de Wagner, de Mozart i d'Escobar. L'orfeó i l'orquestrina acabaren l'acte amb la Balanguera.

Concert per la festa patronal del «Cercle», amb part literària.

En una junta directiva, el 27 de Novembre, el president informà que s'havia rebut la senyera i s'acordà beneir-la el 27 de desembre per la festa de la patrona. No obstant, la festa es va celebrar el dia dels reis.

En una altra junta directiva, el 20 de desembre, es va aprovar provisionalment l'«Estatut», redacció del qual la junta directiva del «Cercle» havia encarregat al president Duran. Es va dir que orfeonistes i protectors podien presentar-hi esmenes. Amb petites modificacions fou aprovat en una junta general posterior.

L'Harpa d'Inca el dia de la Festa de la Senyera 6-I-1926. Al centre de la primera fila el president Duran (esquerra) i el director Albertí.

Fotografia de la pàgina següent: L'Harpa d'Inca el dia de la Festa de la Senyera (6 de gener de 1926). Al centre de la primera fila, el president Duran (esquerra) i el director Albertí.



Festa de la Senyera

Per fi la senyera. El dia 6 de gener de 1926 fou el dia de la seva benedicció i de la festa que amb tal motiu va dedicar-li l'orfeó. Amb aquesta jornada es feia la cloenda d'una anyada plena d'èxits i d'activitats.

El matí, després d'una missa que va celebrar el gran amic de L'Harpa mossen Bernat Salas, es va sevir al local social un desdejuni amb les clàssiques ensaïmades i xocolata.

A les deu, es va beneir, a l'Església Parroquial, la nova senyera i actuaren de padrins el batlle de la ciutat Miquel Pujades i Francesca Gilabert de Mir. Hi va assistir l'Ajuntament presidit pel tinent de batlle Miquel Mir. Els padrins ocupaven lloc distingit a l'avantpresbiteri i al costat de la senyera s'hi asseien el president i el director. Es va cantar la missa d'en Salas i feu l'homilia el musicòleg Mn. Julià Samper.

Després es féu la ritual visita a la «Casa de la Vila». En sortir la senyera de l'església, portada pel president, la multitud que esperava fora va rompre en aplaudiments.

Tot seguit es va fer un dinar d'amistat. Als brindis parlaren el president, el director, Mn. Samper i Mn. Aguiló i es llegiren moltes adhesions entre les quals hi havia les de l'Orfeó de la Protectora i de l'Orfeó Republicà de Ciutat.

A la nit es féu el concert i es pronunciaren discursos adients. La sala d'actes del local estava ornada de gran festa. Sobre l'endomassat del fons hi havia un quadre de Ramon Llull, a un costat un de Santa Cecília i sobre el piano un bust de Beethoven. Els balcons exteriors estaven endomassats i amb alimares.

A la presidència hi havia totes les autoritats locals, els presidents de l'Orfeó Mallorquí i de l'Orfeó de Felanitx i en llocs de preferència el Dr. Emili Darder, president de l'Associació per a la cultura de Mallorca, el seu secretari dr. Francesc de Sales Aguiló, l'arquitecte Guillem Forteza, autor de la Senyera i el seu germà el poeta Bartomeu que, junt amb Antoni Pol, són els autors de l'Himne Mallorquí. Hi havia també altres personalitats i redactors de «El Dia» i «La Almudaina».

Al concert es va cantar: L'Himne Mallorquí, El Comte Arnau, El meu Xabec, l'Emigrant, Cançó de Solveig, Fum, fum, fum, Don Joan i Don Ramon (estrena), El Matalasser, La Sardana de les Monges i El Mestre i la Vidueta. A l'intermedi l'arquitecte Guillem Forteza va pronunciar una magnífica lliçó d'estètica, que la premsa de Ciutat va reproduir. El president va fer el discurs de gràcies.

Com a epíleg de la festa de la Senyera, el següent dia 10 es repetia el mateix concert dedicat a les senyores i senyoretes que havien fet donatius. Continuava la mateixa decoració a l'interior i en els balcons. Es va llegir també el discurs d'en Forteza. Hi assistiren molts elements directius i corals de l'orfeó Mallorquí.

Característiques de la senyera

Havia estat brodada per dues monges franciscanes de Ciutat, que gaudien de gran fama de brodadores. Es deien sor Modesta i sor Fermina. Forma un rectangle de 80 x 60 cm. La tela és de lama d'argent i fou teixida a posta. Avui, passats més

de cinquanta anys, els fils de plata s'han oxidat i han adquirit un to gris que li dóna encara més qualitat. Al darrera porta les quatre barres catalanes, sobre tela de seda, i brodades d'or, les paraules Fe, Pàtria, Amor.

A la part de davant una gran orla barroca policroma, té a l'angle inferior dret una figura infantil que sosté una garlanda. Al centre, un gran escut de la ciutat i les lletres «Orfeo L'Harpa d'Inca». Tot és estil barroc mallorquinitzat. El pal és de metall blanc i remata amb la figura d'un àngel que toca una arpa. La tela aleshores s'unia al pal amb petits llacets de les quatre barres. (2).

L'inconvenient d'aquesta bella joia era el seu cost. El president deia: «Aquest bo d'arquitecte ens ha fet picar molt amunt, però què li hem de fer?, els flocs han de dir amb les castanyetes i si tenim bones castanyetes hem de tenir bons flocs». El cost material, sens comptar cap dels honoraris, que foren cedits, pujava més de mil cinc-cents ptes.(3) que pensaven pagar amb una subscripció, que no va tenir èxit, ja que sols es va recaptar una tercera part de la despesa. El dèficit era massa gros. El president, que mai no va tenir el sentit de les proporcions econòmiques, comunicava al seu entorn entusiasmes utòpics que eren massa poc contradits per la gent que l'envoltava.

(1) Les dels nous sacerdots Mn. Francesc Payeres i Mn. Pere Risech.

(2) Avui la senyera es guarda a la casa parroquial, segons els Estatuts.

(3) No es pot dir amb precisió per no haver-se conservat els justificants.

VI

EL TRIENNI DELS «SENYORS»

Consideracions prèvies

La junta directiva del 5 de febrer de 1926, sols un mes després de la Festa de la Senyera, sens cap explicació, acordà presentar a la General una estranya candidatura per renovar la Directiva. Es proposava acoplar un grup de prohoms de molta categoria social i econòmica que malgrat ésser socis protectors, no havien tingut cap intervenció directa amb L'Harpa d'Inca. De la llista, sols un dels proposats era orfeonista.

La situació econòmica de l'orfeó era bona si s'ha de creure la memòria que va presentar Duran a la Junta General. Hi havia el problema del cost de la senyera, que podia ser al voltant d'unes 1.500 pessetes, de les quals sols se n'havien pogut recaptar per subscripció i donatius 611. És difícil esbrinar què passava, perquè no consta res al llibre d'actes i la quasi totalitat dels qui visqueren aquell temps són morts i els que han estat consultats no guarden memòria certa dels fets.

Cal creure que, més enllà del problema de la senyera, hi havia enfrontaments interiors, sols continguts per l'amor comuna de l'orfeó. No oblidam l'egoisme del grupet que demanava els honoraris de les misses, però això no bastava. De part meva no puc aportar gaire del que passava al si de la Junta Directiva, perquè havia deixat de ser-ne el secretari, encara que seguia de prop el curs de l'orfeó. Record d'aquells temps una certa fredor reprimida entre el president i el director per causes que no sabríem dir. A vegades la repressió afectiva no era prou ferma però l'endemà quedava l'equilibri restablert. Record ara amb gràcia, per la part que hi vaig prendre, l'infantilisme d'una disputa sobre quina de les arts era major si la música o la literatura. No obstant aquestes coses portaven derivacions, com fou la creació del grup «Amics de l'Art» que es reunia cada diumenge per fer exclussivament literatura.

De mi puc dir que me trobava incòmode en aquella casa, no sols pel que observava, sinó perquè els meus interessos ideològics estaven al marge de l'ambient del «Cercle»; jo portava les deixalles d'un krausisme tocatardà dels meus temps d'estudiant; el regionalisme d'allà dins era sentimental i en canvi jo el sen-

tia més militant. Per això espatava la meua presència, que aviat hagué de ser definitiva en deixar Inca per imperatius professionals.

Tot aquest complex d'afectivitat inestable, demanaria un canvi, al qual Duran s'hagué de resignar a contracor, encara que sembla que fou ell mateix qui va organitzar la nova junta. Costa més de comprendre que, en tan poc temps, s'haguessin preses decisions i acceptats càrrecs sens haver-hi consultes (1).

La nova junta quedà constituïda així:

President:	Miquel Mir i Jaume (primer tinent de batlle i propietari).
Vice-president:	Antoni Amer i Sastre (director del Crèdit Balear).
Secretari:	Mn. Josep Aguiló i Pomar (custodi de Sant Domingo).
Tresorer:	Pau M. Morey i Coll (procurador i ex-batlle).
Bibliotecari:	Joan Estrany i Mateu (primer oficial de l'ajuntament).
Vocals:	Josep Siquier i Verd (secretari de l'ajuntament i propietari), Jaume Coll i Saurina (d'un important comerç), Antoni Socies (distingit administratiu), Francesc Aguiló i Pomar (orfeonista).

A la primera sessió el director Albertí va proposar posar un retrat del president Duran a la sala de juntes. Duran va agrair la deferència però no va acceptar-la en un llarg escrit d'encorajament als nous dirigents que va publicar el «Ca-Nostra».

La nova junta actua

Aquesta nova junta va treballar amb entusiasme i amb una bona voluntat mai no estroncada, en els seus tres anys d'actuació. Va celebrar 22 sessions i 3 juntes generals, quota de mitjana mai no aconseguida abans. El llibre d'actes es duia amb correcció, redactat en bon català i l'assistència dels directius era constant. Tots aportaven el seu esforç, no sols per la curolla d'aconseguir nous protectors i orfeonistes, sinó amb la pròpia aportació pecuniària. A aquesta junta es deu la solució del deute de la senyera, per la idea que va tenir de rifar un auto, operació amb la qual s'obtingué un benefici de 2.950 pessetes. A la junta general immediata es deia que s'havia pagat el deute per la compra d'un piano i una ràdio, es sostenia el lloguer d'un *armònim* i encara sobraven 489'50 ptes.

El concepte extern de l'Harpa va quedar assegurat amb una magnífica actuació a Sóller. Tots els actes en què prengué part l'orfeó durant el trienni es feren sempre amb dignitat, no apartant-se de l'esperit senyorívol que havia tingut en la primera època. L'afany per la formació cultural també es mantenia. S'havien subscrit al diccionari de Mn. Antoni M. Alcover, obra ingent que començava.

Activitat. Homenatge a Joan Alcover

Cal apuntar com a fet notable, l'homenatge que es va fer al príncep de les nostres lletres, Joan Alcover, el 7 de març de 1927. La part literària fou atesa pels «Amics de l'Art» que llegiren poesies del mestre i feren una conferència sobre la seva figura poètica. L'Harpa va omplir la part musical. Va resultar un acte d'alta qualitat. Hem de dir que abans d'aquest acte hi havia hagut una situació tensa entre mn. Aguiló, secretari de L'Harpa, i els «Amics de l'Art», que dissortadament va reflexar-se en el llibre d'actes, amb uns conceptes i estil que estam segurs que l'endemà el mossèn secretari hauria esborrat, a ser possible. (2) Passava que les dues entitats havien preparat aquesta festa, cada una pel seu vent i estaven geloses.

L'Harpa a Sóller

Per la primavera de 1928, l'ajuntament de Sóller va interessar-se per incloure L'Harpa d'Inca dins el programa de les festes de la Victòria. La preparació per anar-hi fou laboriosa per les dificultats internes que passava l'orfeó, per indisciplina dels orfeonistes. No obstant, no tan sols es va quedar bé davant el poble sollerí, sinó que, a l'ofici major, on va cantar la missa del mestre Salas, i al concert de la tarda, l'actuació de L'Harpa va constituir un altre dia d'aquells que havien fet famós l'orfeó en temps passats. Al concert s'hagueren de bisar quasi totes les cançons.

Altres activitats del trienni

Misses - Es cantaren misses en abundància. Per un esberrany trobat, es veu que tan sols durant 1926 es va cantar en 12 ocasions. S'estrenà una missa de Perossi a 3 veus.

Excursions - Cada any es va fer l'acostumada excursió d'estiu. El 1926 es va anar al Santuari de la Mare de Déu de la Victòria d'Alcúdia, on el president, Miquel Mir, va fer el dinar personalment. El 1927 varen anar a la Cala de Sant Vicenç, però dinaren a «Son Martorellet» possessió propietat del vocal Josep Siquier que va posar tot el servei a disposició de L'Harpa. El 28 d'agost de 1928 es va anar a l'Arenal de Llucmajor, on feren un dia de camp i de marina.

No hi ha notícies que a aquestes excursions L'Harpa fes concerts o visites als ajuntaments, si bé no es pot assegurar.

Concerts - L'activitat de concerts va resultar pobra, si bé no nul·la, ja que, bé o malament, hi hagué un cert moviment.

1926 - El 24 de juny es féu un concert on estrenaren un coral de Bach i la «Pregària per la Llengua». També per les festes de Sant Abdon es féu un altre concert on cantaren «La Balanguera». A cada acte Pau M. Morey, bon orador, hi féu vibrants discursos de propaganda. Per Santa Cecília es celebrà la festa patronal, amb concert.

1927 - El 7 de març hi ha l'homenatge a Joan Alcover. No es tenen referències de la festa de Santa Cecília d'aquest any ni tampoc de l'any següent.

1928 - Anada a Sóller. Ja s'ha dit l'esforç que es va fer per aglutinar orfeo-

nistes. Es procurà la col·laboració d 'aquells que havien deixat de ser-ho. Sembla que l'afany del director fou positiu i pogué dir a la junta que estava content del comportament de tots.

Per les festes patronals d'Inca (30 de juliol) L'Harpa actuà en un altre concert, col·laborant amb la música del regiment. Després de l'ofici, on cantà la missa de Salas, els consellers de l'ajuntament anaren a la «Casa de la Vila» per entronitzar-hi el Cor de Jesús. En baixar els assistents, trobaren al portal L'Harpa d'Inca que va rompre amb el seu himne, el «Cant de la Senyera», que cantava per primera vegada.

El 1926 es va complir la promesa de cantar una Salve a Santa Maria la Major quan els orfeonistes tornassin bons i sans de la guerra d'Àfrica.

Alguns acords presos per unanimitat no es dugueren a terme, com la proposta d'Albertí de fer imprimir un fulletó commemoratiu de la Festa de la Senyera amb els parlaments que s'hi feren.

Himne de la senyera

L'himne de l'orfeó es va estrenar el 30 de juliol de 1928. Fou compost pel musicòleg català Rosend Masseguer sobre una lletra intranscendent de Miquel Duran. Aquest himne té una mica d'història. Cap al 1926, Rosend Masseguer vingué a Mallorca i el mestre Albertí li va mostrar l'himne de Torrandell, tot manifestant-li que, a pesar de la seva bellesa, per les dificultats que presentava, era impossible cantar-lo, al manco de moment. El sr. Massaguer, quasi bé desconegut dels directius de L'Harpa, va oferir-se a compondre'n un de més fàcil, amb la poesia que Duran havia escrit sens pensar musicar-la. Ben aviat es va tenir l'himne promès, encara que no s'estrenà fins el 1928.

Rosend Masseguer esdevingué un bon amic de L'Harpa. Va posar música a distintes poesies de Duran i algunes d'elles foren editades a Barcelona. Sens dubte la millor composició de Masseguer sobre versos mallorquins és «La Font» de Costa i Llobera, que L'Harpa va integrar al seu repertori. Posam aquí la lletra de l'himne:

Himne de la Senyera

Cap al sol nostra senyera
cantant odes immortals;
la terra ens serà fruïtera
de cançons i d'ideals.
Al so de l'arpa joiosa
acoblem el bell jovent;
s'abrinada gloriosa
ferà pàtria ben olent.

Cantarem la fe cristiana,
la blavor de nostre cel;
l'amor divina i humana
sia nostre gran anhel.

Cap al sol...

El fracàs immerescut de la junta

El vertader problema de la junta, com ja hem dit, va ser la falta de disciplina dels orfeonistes, especialment durant els anys 1927 i 1928. Als 75 existents a finals de 1926, se n'hi afegiren altres 62 recaptats en tres vegades, potser sens tenir en compte la seva poca vocació musical. Pel contra hi hagué la baixa de bastants dels antics i, més que res, la falta constant als assaigs, que de cada vegada es feia més accentuada. El problema era més greu perquè la junta havia desitjat crear un orfeó de gran volada.

A cada sessió es comentava la indisciplina existent. Pel febrer de 1928 el director era tan pessimista que es preguntava si convendria pensar en dissoldre l'orfeó. Es va aconseguir una reacció momentània per anar a Sòller, però després continuà el desordre. Ni la inclusió de Duran a la junta, ni la de Josep Noguera després, representant els orfeonistes de l'ex-president Duran, però sí els contactes amb Rosend Masseguer per l'himne i les altres cançons que aquest va musicar, fan creure que Duran no estava desentès del tot de l'orfeó, encara que s'hi mantingués en un discret segon pla.

El 17 de gener de 1929 el president Mir dimiteix i el director diu que la seva consciència no li permet seguir cobrant. Josep Siquier i altres diuen que la junta precisa un canvi de persones i, tots plegats, acorden dimitir.

Relatar tot simplement fets d'aquesta naturalesa no és lícit al cronista si el·ludeix explicar-los. Pensam en primer terme que es va abandonar massa aviat aquella constant activitat que Duran demanava per l'orfeó. S'hauria d'haver sacrificat una mica la qualitat, en gràcia a la motivació que el moviment constant aporta.

D'altra part cal considerar el fet social de la diferència de classes. Els «senyors», a pesar de la seva gran voluntat, es trobaven a una distància massa grossa dels obrers orfeonistes, malgrat actes esporàdics tan simpàtics com el del president que fa el dinar ell mateix a la Victòria. Els «senyors» obrien els braços, però els «humils» no s'hi precipitaven amb amor, sinó que s'hi acostaven amb respecte. Amb Duran la cosa era diferent. Ell era simplement mestre Miquel, un home del mateix nivell social, que es trobava cada dia amb els orfeonistes, que parlava amb ells, els conduïa i els animava. La junta dels «senyors» fou una estratègia, la de Duran era una tàctica.

Els orfeonistes, mancats d'aquest contacte afectiu, es trobaven amb l'embat exigent de Jaume Albertí. Els caràcters tenen quelcom de constitucional; però tant o més d'influències circumstancials. Ja ho digué Ortega: «Jo i la meva circumstància». Per això el mestre d'escola i el confés d'aquells temps, autoritats i exi-

gents, fracassaven aviat en les seves relacions socials si els interlocutors no eren al·lots o beates. El director Albertí es podia permetre ser exigent, sens reaccions perilloses amb els músics militars; però la cosa era distinta quan empleava el mateix estil amb uns orfeonistes que no es sentien obligats i molt més quan era gent arribada feia poc a l'orfeó i sens trobar-hi compensacions a les frustracions a què eren sotmesos. La solució a nivell particular era la indisciplina i l'absentisme.

Tot el que hem dit no lleva mèrits a Albertí, sempre tan entestat a aconseguir l'obra perfecta i a no baixar el nivell de qualitat que abans havia aconseguit L'Harpa d'Inca. Els «senyors», el director, feren tot quan saberen però es varen equivocar amb els procediments, al nostre entendre.

Junta General de 1929

La junta directiva, doncs, presenta la dimissió irrevocable. El Sr. Siquier es mostra molt pessimista i considera, amb una sinceritat que l'honra, que la junta ha fracassat i que, sens un nombre considerable de cantors constants, voler continuar és treball perdut. Miquel Duran refusa l'opinió de Siquier que vol assegurar la vida de L'Harpa sobre un gros nombre d'orfeonistes i, a més, addueix que segons el reglament no es pot dissoldre l'orfeó mentre hi hagi 4 orfeonistes. Després vingué la reacció de Mn. Aguiló que diu que n'hi ha molts més i el Sr. Morey afegeix que s'ha de salvar l'orfeó que tanta glòria ha donat a la ciutat i que cal posar-lo de bell nou en mans de Duran. «En conseqüència d'això –tal com diu l'acta– es procedí allà mateix a nomenar quatre joves que, amb el fundador de L'Harpa d'Inca Sr. Duran, assumeixin l'encàrrec (que li fa tota la junta general)». Aquests foren Antoni Ramis, Bartomeu Adrover, Josep Ordiñana i Francesc Aguiló.

(1) Vegi's l'apèndix.

(2) Mn. Aguiló i en Duran eren d'una extrema susceptibilitat. Els dos no eren capaçs de contenir-se quan es disparaven. Quantes escenes de violència es donaren en la redacció de «La Veu d'Inca» on els dos treballaven en solitari! Acabaven sempre amb una coral reconciliació, com succeí en l'homenatge a Alcover.

VII

ACTIVITATS DE L'ANY 1929

Miquel Duran de nou al timó

Davant la comanda de la junta general els comissionats es posaren a treballar per constituir la nova directiva, però no trobaren qui hi volgués participar. Per això decidiren ser ells mateixos qui la formassin, junt amb altres orfeonistes i, quatre dies després, quedava així:

President:	Miquel Duran i Saurina.
Vice-president:	Miquel Esteve Llompart.
Secretari:	Antoni Ramis i Tortella.
Vice-secretari:	Josep Ordinana i Galmés.
Depositari:	Jaume Corró i Rotger.
Bibliotecari:	Bartomeu Andreu i Llompart.
Vocals:	Francesc Aguiló i Pomar Martí Coll i Vila Bartomeu Adrover.

Tot seguit nomenaren subdirector el jove Bartomeu Prats, pianista i orfeonista, per substituir Manuel Fernández que havia dimitit, de qui és just consignar la seva bona labor, sobretot en l'ensenyament de les veus blanques. Algunes d'elles, ja dones fetes, amb qui hem parlat, en guarden un bon record.

La junta acordà també fer un concert per les festes de Pasqua i celebrar el centenari de la venerable sor Clara Andreu i el de la conquesta de Mallorca. Com es veu la supervivència de l'orfeó canviava de signe.

Concert del dia de Pasqua

Aviat es va veure que L'Harpa no havia mort. Fins i tot el record de Sóller es pot considerar l'anella que l'unia a bons passats.

El Dijous Sant, seguint la tradició, L'Harpa va cantar motets de Vitoria i corals de Bach a l'església parroquial (1) i el dia de Pasqua es pogué veure com tornaven els bons temps amb el concert que va fer al casal social. D'aquest acte va parlar-ne amb detall el «Correo de Mallorca» de Ciutat.

Enmig de l'entusiasme del públic que omplia la sala d'actes, els orfeonistes membres de la junta, Ramis, Ordina i Adrover, tregueren triomfalment la senyera pel passadís central, mentre que a la tribuna l'orfeó cantava el seu himne entre l'aplaudiment de la concurrència.

A més de les cançons conegudes, se n'estrenaren d'altres: «Cançó de la Lluna», «Cançó de Pasqua» i «La bona vetlladora». Davant la insistència d'aplausaments, L'Harpa es posà a cantar a cor el «Pancaritat» de Mn. Salas, cançoneta fàcil i expressiva que es solia cantar al Puig d'Inca el diumenge de l'Angel. Aquest cor inesperat va augmentar l'entusiasme de l'auditori, obligant el president, autor de la lletra, a sortir a saludar.

El director Albertí, alliberat de la depressió passada, es va dirigir amb emoció al públic, oferint-li que demanàs les cançons que volia que es repetissin.

No! L'Harpa d'Inca no era morta. No ho era ni en el seu vell esperit, ni en l'entusiasme dels orfeonistes, ni en el fervor del «seu» públic. No havia desmerescut l'alta capacitat tècnica creada i mantinguda per Jaume Albertí. Que els orfeonistes no eren tants? Tant se val, hi havia L'Harpa d'Inca.

Homenatge a sor Clara Andreu

Es va fer amb motiu del tercer centenari de la seva mort. No sabem quin dia. Sols hem trobat una prova d'impremta en una cara del programa, en foli plegat. Hi ha anotacions escrites a mà i porta data de l'any 1929. És segur que es degué fer després de Pasqua. Es tracta d'un acte musico-literari amb un discurs del P. Cerdà, T.O.R. Les parts segona i quarta corresponen a L'Harpa. S'hi va estrenar «La Font» (lletra d'En Costa) i «Poncella» (lletra de Duran), les dues amb música de Massaguer. Les notes escrites diuen que la junta de govern de l'orfeó ha promogut l'homenatge.

Diada agrícola de 1929

El 12 de maig, col·laborant als actes d'una Diada Agrícola que es celebrava a Inca, l'orfeó va fer un altre concert, presidit pel batlle Miquel Mir. Es canteren peces ja conegudes i d'estrena «El dimoni esquat». La segona part va ser interpretada tota ella per la corda de dones que va estrenar «Diu tantes coses» i «El degotall» de Massaguer. Cantaren com a solistes Na Francesca Mateu i Na Magdalena Tortella. Sembla que fou èxit artístic, però no de públic.

Assemblea general

El 21 de juliol, ja refermada l'entitat, es va convocar assemblea general (2). Hi foren presents molt dels protectors i orfeonistes. El president va explicar les dificultats tingudes per formar la junta de govern i els motius que obligaren els orfeonistes a proclamar-se a ells mateixos. No hi mancaren parlaments encoratjant els cantaires a continuar el camí començat. Per aclamació es va acordar fer socis d'honor a Rosend Massaguer i a Mn. Andreu Caimari, en agraïment de les músiques i lletres que havien fet per a l'orfeó.

Tambés es va constituir una caixa d'estalvis per fermar millor l'adhesió i permanència dels cantaires a l'orfeó. Més envant es sortejaren 15 llibretes amb impecions inicials (3).

Reunió d'orfeons

El dia 10 d'agost de 1929 es rebé la visita de l'orfeó de Sineu, que també dirigia el mestre Albertí. Reunits els dos orfeons al casal social, cantaren «La Font», «La Mort del Rossinyol» i «La Balanguera». El president de Sineu, Joan Ferragut, després d'un parlament, obsequià el director amb una batuta i el president Duran va enaltir la germanor dels orfeons. Per si fos poc, arribava de Lluc l'Orfeó Mallorquí de Ciutat i es repetiren cançons i es va considerar de nou la cordialitat de les masses corals.

Va ser una tarda de fraternitat orfeonística.

Festes del centenari de la conquesta

Es feren a Ciutat el mes de setembre de 1929. L'Harpa va assistir-hi, però no podem precisar el dia, encara que trobam al llibre d'actes que el 9 d'octubre es va acordar trametre un vot de gràcies al «Círculo Mallorquí» per les atencions que aquesta distingida societat va tenir per a l'orfeó.

L'Harpa d'Inca anà a la colcada que es va fer per commemorar la conquesta de Mallorca. Hi assistí al costat d'un cos de dansa regional inquer. (4) Segons comentaris dels intel·lectuals ciutadans, amics de l'orfeó, la seva senyera fou la cosa de més preu que hi hagué a la desfilada, perquè enmig de tantes representacions, sols L'Harpa duia les barres vermelles, símbol de la bandera gloriosa del rei En Jaume.

A més d'assistir a la colcada l'orfeó anà al Cercle Mallorquí per fer-hi un concert. Se'n recorda una anècdota curiosa. Un dels intel·lectuals que havien sentit la despersonalització de les festes –durava encara la repressió de la Dictadura– va prendre la senyera de L'Harpa i dirigint-se a la concurrència va exclamar:

– «Fins ara heu vist la senyera per davant: mirau-la per darrera».

Es veren les barres i la gent va rompre en aplaudiments(5).

Algú ens ha dit que L'Harpa va fer un altre concert al Teatre Principal de Palma, en ocasió de les festes. No n'hem trobat cap referència a la premsa d'aleshores, que detallava cada dia els actes que es celebraven.

Festa de Santa Cecília

El 19 d'octubre de 1929 es tornava fer la festa de la patrona de l'orfeó. El matí, a l'església de Sant Fracesc, es va cantar el motet «Pobret pobrissó» i la «Pregària per la llengua».

Al migdia hi hagué el dinar de companyonia. A més dels orfeonistes, hi participaren bastants protectors.

En el concert de la nit alternaren cant i literatura. El diari «La Almudaina» de Ciutat, en comentar aquesta festa, posà èmfasi a la part que hi prengueren com a

recitadores tres senyoretes, Na Joana Albertí, N'Antònia Serra i Na Maria Duran, considerant un encert la incorporació de la dona a la vida intel·lectual, trencant els prejudicis que es tenien per expressions semblants en públic.

Hem trobat poques notícies de l'assistència de l'orfeó a les importants festes religioses. És segur que al manco va cantar a la festa de l'Ascensió (missa de Perossi) i a la del Roser, a l'església de Sant «Domingo», on va estrenar un trisagi a tres veus de Mn. Josep Aguiló.

- (1) Aleshores sols hi havia una parròquia a Inca, la de Santa Maria la Major; les de Sant Domingo i de Cristo Rei, vingueren després. Quan sols deim «la parròquia» s'ha d'entendre que ens referim a la de Santa Maria la Major.
- (2) Des d'ara es diu assemblea a la junta general i les juntes directives es diran juntes de govern.
- (3) Acord de 6-10-29.
- (4) Sembla que s'havia demanat que els orfeonistes hi anassin vestits de pagès. L'Harpa s'hi va negar perquè mai no volgué ni uniformar-se. Sols les nines anaven amb un vestit blanc.
- (5) Informació d'una orfeonista d'aquell temps.

VIII

DEL 1930 A LA REPÚBLICA

Una orquestrina

En començar el 1930 s'havia organitzat dins l'orfeó una orquestrina d'instruments de corda. La formaven els orfeonistes senyors Gornés, Miquel González, Nofre Mas, Francesc Cabanelles i alguns altres. Més tard hi veim Pere Cortès, membre de la junta de govern.

Aquesta nova activitat, amb el seu valor cultural, representava un matís nou que s'afegia al tema literari; però ben aviat aquesta orquestrina es féu massa independent. D'això se'n va queixar a la junta el Sr. Cortès i s'acordà que l'orquestrina no podia actuar sens l'autorització del president. Més tard li concediren molta autonomia.

Concert del 2 de març

Es va fer per benefici de la Caixa d'Estalvis de l'orfeó (1). De les quatre parts del programa una va omplir-la l'orquestrina. Una altra part fou atesa per les cordes de veus blanques que cantaren cinc cançons i recitaren poesies. Al cant hi havia com a solistes N'Isable Calderón i Na Maria Jofre. Les altres dues parts va cantar-les la totalitat de l'orfeó.

El 6 d'abril de 1930 va acordar-se organitzar una càtedra de declamació, regida pels orfeonistes Srs. Marián Calderón, Martí Coll i Vila i Bartomeu Adrover. Es reorganitzà l'orquestrina sota la supervisió del bibliotecar Sr. Pere Cortès.

Com es pot veure l'entitat, ara desplegada en orfeó, orquestrina, declamació i literatura assoleix un ventall cultural i formatiu d'amplària ben notable.

L'11 d'abril L'Harpa canta cinc cançons al Teatre d'Inca, col·laborant en un acte que es fa en honor del general Luque, fill adoptiu de la Ciutat.

Excursió d'estiu

La de l'any 1930 va ser a Valldemossa, en homenatge a Santa Catalina Thomàs, per les festes de la canonització de la popular beata.

Caminant cap a Valldemossa, es va anar abans al sepulcre de la Santa, a Ciutat. Allà s'hi va oir missa mentre es cantaven motets i la cançó tradicional de la beata.

S'aprofità l'avinentesa per visitar el veí «Museu Pedagògic» on els excursionistes contemplaren l'exposició permanent i escoltaren explicacions de la gran activitat escolar que en aquell temps hi havia a les Illes(2). El desdejuni es féu a S'Esglaieta.

A Valldemossa es visità l'Ajuntament i s'hi va cantar. El batlle va obsequiar l'orfeó amb pastes, vins i cigars. Tot el dia la senyera restà exposada al balcó de la Casa de la Vila.

A l'església parroquial L'Harpa hi cantà una salve amb acompanyament d'orque, tocat pel subdirector Bartomeu Prats.

Al bosc de Miramar, després de dinar, es féu un petit acte literari improvisat.

A la tarda hi hagué un concert a la plaça de Valldemossa. Es va cantar així mateix davant de cel·la de la Cartoixa on visqué Chopin, en homenatge al gran músic. El dia acabava amb una visita als jardins d'Alfàbia.

Un concert sacre

Per la festa del Ram de 1931 es va fer un concert sacre amb dues parts cantades per l'orfeó i una altra atesa per violoncel i piano. El programa fou tot de música religiosa. Albertí i Duran tenien un especial interès per aquest concert. El director Albertí, que era un fervent admirador dels grans músics de les corals, posà tota l'ànima en la preparació. En el «Correo de Mallorca» hi ha un llarg escrit laudatori, signat per «Un filharmònic», que analitza amb notables coneixements tècnics aquest concert i el considera únic dins la història musical de la ciutat d'Inca. Es cantaren set corals de Bach, diversos motets de Palestrina, Vitoria i Pozzetti i una coral a quatre veus mixtes: «El temps de Passió comença el seu camí».

L'articulista després d'atribuir a la constància del president aquesta audició, enalteix la tasca d'Albertí, qui, amb la seva capacitat, ha conduït els orfeonistes a una festa musical tan esplendorosa.

Altres activitats

Començam el relat d'una etapa de difícil captació de notícies. El setmanari «Ca-Nostra», bona font d'informació, ha desaparegut i al llibre d'actes s'hi troba poca cosa. No manquen alguns fulls de propaganda i qualche escrit esporàdic a la premsa ciutadana. Direm el que podem.

A la relació anterior, cal afegir-hi que el 13 de novembre de 1930, Dijous Bo, es va fer un concert. S'hi estrenaren tres cançons. Com era freqüent, una de les tres parts del programa fou cantada per les seccions de dones i nines.

Mentre el cant és atès, la junta de govern es preocupa per la formació dels orfeonistes en coneixements musicals, literaris i patriòtics i per això es subscriu a la revista «Filharmònica» i al diari català «El Matí». D'abans, l'orfeó ja estava subscrit a «La Almudaina», diari no confessional, però molt cuidadós de la temàtica intel·lectual.

Per Nadal s'estrena la secció declamàtoria. El que importa és no estar mai atu-rats. S'escenifiquen uns pastorells, «Pastores a Belen», de vella tradició local.

L'orfeó reforça els cors i, amb la seva polifonia, l'obra assoleix una altura de qualitat no aconseguida mai. Però els responsables de L'Harpa mostren la seva prudència i cal prevenir el perill de mercantilitzar-se. Els encarregats de la part escènica proposen anar a Muro a fer dues sessions, tarda i vespre. La junta s'oposa a les dues tandes perquè considera que s'ha de sortir sempre amb dignitat, amb una visita a l'ajuntament, i no cercar profit econòmic.

La preparació d'aquesta obra perjudicà l'orfeó pel que fa a la festa de Santa Cecília, perquè el director va creure que no es trobava a punt per un concert. S'havia perdut massa temps amb els cors polifònics dels pastorells i ja sabem les exigències d'Albertí pel que fa a la qualitat amb què s'havia d'actuar sempre.

L'assemblea general del 10 de febrer de 1931 resultà molt animada i encoratjadora. Es va donar l'acostumada informació econòmica i es renovaren càrrecs. Les entrades de 1930 pujaren 2087,10 pessetes i les sortides 1971,50.

Per la segona festa de Pasqua de 1931, es fa una eixida al Puig d'Inca, en pla de pancaritat particular. Es cantaren cançons de panades, de vella tradició folklòrica, i... se n'hi menjaren. Mn. Josep Aguiló que hi participava, va pagar el refresc que allà dalt es va fer.

(1) De «La Almudaina» i d'un programa del concert.

(2) Aquest meritíssim museu, ocupava aleshores tota l'ala de llevant de la Casa de la Misericòrdia, amb la seva complexitat de biblioteca especialitzada, exposicions, gabinet de psicopedagogia i una ampla organització en seccions de treball. Fou destruït en començar la guerra civil.

IX

PERÍODE DE LA REPÚBLICA

(1931-1936)

Durant el darrer trienni, L'Harpa d'Inca s'havia recobrat bé del colapse de 1928. Ara entra en un ambient poc favorable, perquè contrasta el tarannà conservador dels seus dirigents amb el nou entorn polític. L'Ajuntament republicà no va retirar a l'orfeó la protecció econòmica, que es va percebre fins l'exercici de 1934, ja que la subvenció de 1935 no s'havia cobrat en esclatar la guerra civil. Conseqüentment tampoc no es va percebre la de 1936 ni les següents, ja que el primer ajuntament de postguerra va privar L'Harpa de l'ajuda que rebia des de la seva fundació.

Entre L'Harpa i els republicans de l'ajuntament sols coneixem una fricció, que aviat comentarem. Recordam en canvi que el president era convidat a qualque acte cultural, encara que no sabríem dir si el convit era a títol personal o com a representant de l'orfeó.

Pitjor va ser la manca d'acció continuada d'Albertí, perquè se'n va anar a viure a Pollença, quedant el cor en mans d'un subdirector de bona voluntat, però mancat dels dots meravellosos del mestre, i a més de salut precària que anunciava la seva mort prematura.

El procés de L'Harpa durant el quinquenni republicà és de certa pobresa. És cert que cada any es celebren les festes patronals, que no falten les diades d'esbarjo excursionista, que es canten les misses de les solemnitats, però no es veu l'esplendor d'abans.

Una incògnita administrativa

El primer llibre d'actes de l'orfeó es troba interromput, amb els darrers fulls deixats en blanc. El darrer escrit és de 1931. Però any i mig després trobam un llibre amb una diligència inicial, datada del primer de març de 1933, autoritzat amb la firma i segell de l'oficina recaptadora d'imposts de la zona d'Inca. Això fa pensar que la interrupció del llibre anterior es degué a deficiències fiscals. Però resulta estrany que la primera acta del nou llibre dugui data d'un any abans. L'escrit ini-

cial de 4 de març de 1932, és tot un procés de fundació, com si l'orfeó és creàs ara, amb un president interí que és Duran i una junta de govern expressa, quan l'orfeó ja duia 10 anys de vida. Hem fet notar aquesta anomalia per evitar confusions a qui posi confiança en aquesta acta.

La junta de govern, que segurament devia ser la que ja existia, és: president, Miquel Duran i Saurina; vice-president, Mn. Josep Aguiló i Pomar; secretari, Antoni Ramis i Tortella; vice-secretari, Bartomeu Adrover; tresorer, Pere Llobera i Janer; comptador, Jaume Estrany i Ferrer; bibliotecari, Josep Aguiló i Kleber; vocals, Bartomeu Genestra i Martí Coll i Vila.

En el transcurs del quinquenni es fan les renovacions reglamentàries de les juntes, però les eleccions volten entorn de les mateixes persones. A més dels ara citats, hi ha la figura dominant de Francesc Cabanelles que exerceix de secretari substituint Ramis. També s'hi veuen Miquel Esteve i Llompart, Martí Llull i Garí i Miquel Quetglas i Ferrer. Ja a finals del període, a principis del 1936, s'incorporen Josep Ordina i Galmés, Mateu Grau i Mateu, Arnau Mateu i Seguí, Llorenç Duran i Mayol i Sebastià Rosselló i Llabrés. Citam aquests noms per no repetir excessivament les composicions de juntes.

Un incident polític

A la sessió de l'ajuntament del 7 d'agost de 1931, un regidor féu constar en acta la seva protesta perquè L'Harpa d'Inca no portava cap símbol republicà a la senyera. Fou en ocasió de l'assistència de l'orfeó al festival de la plaça de toros, per les festes de Sant Abdon que acabaven de celebrar-se.

Aquesta *boutade* donà origen a una rèplica del president que va publicar el setmanari «La Ciudad» en el núm. 21 de la seva primera època. Resumint, l'escrit diu:

- 1- Que no hi ha cap decret que obligui les associacions particulars a dur símbols republicans.
- 2- Que l'orfeó havia tret de la senyera la corbata bicolor que li havia regalat l'ajuntament l'any 1925 i així mateix totes les altres corbates regalades, per no menysprear ningú.
- 3- Que si l'ajuntament republicà hagués regalat a la senyera una corbata tricolor, la duria posada.
- 4- Que «L'Harpa d'Inca» no té significació política; que la senyera és exclusivament el seu símbol i si duu les barres catalanes és perquè són així mateix les que, segons la tradició, el rei En Jaume va donar a Inca per ajuntar-les al ca que era el seu escut.

I diu, a més, que la bona voluntat amb què l'Harpa va col·laborar a les passades festes cíviques, més bé mereixia un vot de gràcies que una moció de censura.

Absència del director Albertí

L'acta del 7 de juliol de 1932 diu que el director Albertí ha demanat l'excedència pel temps que falta per acabar l'any, perquè ara resideix a Pollença.

Atès aquest desig, la junta li demana que no deixi l'orfeó fins passades les festes patronals de la ciutat, a fi de complaure el batlle, Antoni Mateu, que ha sol·licitat la participació de L'Harpa en un festival col·lectiu que prepara. L'actuació de la nostra massa coral fou un èxit, segons el llibre d'actes. Eren quatre les entitats musicals que col·laboraren a la festa.

L'absència del director, altres vegades repetida després de la guerra, fou suplida pel subdirector Bartomeu Prats, que morí a la tardor de 1936. Veim cessar en Prats per discrepàncies econòmiques, el 7-9-1932, si bé aviat es reincorporà. Fou precis complaure les seves aspiracions, que no passaven de 30 pessetes mensuals com a sou.

Ja el 22 de novembre, sens acabar el temps de l'excedència, Jaume Albertí sent l'enyorança del seu estimat orfeó i proposa retornar-hi. Albertí mostra el seu desinterès renunciant a tota retribució sistemàtica, deixant a l'albir de la junta que li doni el que pugui quan ho permeti la caixa. Així, Albertí ve a Inca des de Pollença, per fer assaigs encara que, comptant sols amb l'ajuda de Tomeu Prats, l'eficàcia tècnica no podia comparar-se a la dels temps passats.

Fou pel gener de 1934 quan es precisaren uns emoluments definits pel director. Es va acordar pagar-li 5 pessetes per cada viatge i reservar-li el 40% de les entrades que l'orfeó percebés per actuacions.

Excursions estiuenques

1931.- El 30 d'agost es va anar a les Coves del Drac de Manacor. Hi assistiren bastants protectors i les seves famílies. A Manacor es digué la missa i s'hi cantaren motets.

Dins les Coves, a la vora del llac Martel, s'hi va fer un concert íntim preparat d'abans, per tal de cantar les composicions de més efectes musicals, atenent l'escenari i la ressonància del lloc. Entre altres coses es cantaren la «Cançó de Solveig», «La Font» i el «Popule meus».

El propietari de les Coves volgué que l'orfeó vegés no sols la part que es mostra als turistes, sinó la totalitat del fenomen càrstic i, encara més, va regalar l'entrada als orfeonistes, féu notables rebaixes als protectors i va pagar els honoraris dels músics de les gòndoles, ja que la seva actuació fou exclusiva per a L'Harpa d'Inca.

La tarda va acabar amb un petit concert a la terrassa de l'hotel Perelló. Es cantaren la Balanguera, Negra Sombra, Cançó de Solveig, Les Fulles seques i altres. (1)

1932.- No hem trobat cap referència a l'excursió d'aquest any, encara que es sap que no deixà de fer-se cap estiu.

1933.- Es va al castell d'Alaró. El donat de l'ermita va fer el dinar. L'Harpa, com de costum, pagà el cobert dels orfeonistes i es feren rebaixes als protectors. Prèviament s'havia posat ordre a l'assistència d'elements estranys que, anys enrra es filtraven a les eixides sens ésser socis. Es va acordar que sols podien utilitzar els autocars els orfeonistes, els protectors i les seves famílies.

1934.- En l'organització de l'eixida d'aquest any es produí un incident lamentable, com a conseqüència del puritanisme del president Duran. La Junta de

Govern proposava anar a la platja de Santa Ponça. Duran es va oposar, contra el parer de quasi tots els directius, a que hi anassin les orfeonistes per tal d'evitar el bany simultani d'homes i dones. El president, a qui no mancava amplària d'idees en molts extrems de caire polític i social, no transigia en comportaments sexuals.

No és lloc de considerar l'afer des de l'òptica d'ara, però és un fet que el president era irreductible quan creia encertar, encara que, com en aquest cas, tingués quasi tota l'oposició dels altres, els quals acabaren per dir-li que l'excursió es faria allà on ell volgués, per no disgustar-lo, com diu l'acta de la junta, però que de cap manera es podien excloure les dones.

Uns dies després es celebrà una altra junta i es llegeix l'acta de l'anterior, en la qual el secretari és categòric relatant l'incident. Duran, sorprès, rectifica la seva intransigència i vol que quedi clar que no s'oposa a que l'excursió es faci a un lloc o altre. Però a aquesta junta hi assisteix el consiliari Mn. Llinàs, que no mai anava a les anteriors, i, tal com diu l'acta, raona la seva oposició a l'eixida a Santa Ponça, atenent «als temps que corren, on els catòlics deuen donar llum».

No hem pogut esbrinar si l'excursió es va fer a Santa Ponça o a quina altra part.

1935.- L'orfeó va a les Coves d' Artà i sembla que fou un èxit d'organització i satisfaccions. No es devia anar molt bé de cabals, perquè aquest any es va dinar al bosc, vora la mar, de pa a butxaca.

El matí es pujà a Sant Salvador d'Artà. Allà el vice-president mn. Aguiló digué la missa. Després es va visitar el Museu Local. L'apotecari Garcies, gran amic, va explicar als excursionistes les interessants restes de l'època talaiòtica i les col·leccions d'història natural que allà s'hi guarden.

El capvespre es va fer una sessió literària íntima i visitaren les coves, a més feren un petit concert a la sala de banderes.

Com es pot veure, la gent que regeix l'orfeó continua amb constància la seva dèria formativa.

1936.- Es va acordar fer l'excursió d'aquest any a Sa Calobra, però la guerra civil que començava la va fer impossible.

Homenatge a Mn. Bernat Salas

Havia mort mn. Salas, l'extraordinari compositor i organista titular de tres catedrals espanyoles.

Havia estat un gran amic de l'orfeó que va estrenar la seva missa, altres vegades cantada, així com havia cantat altres composicions del seu mestre.

L'Harpa d'Inca volgué rendir-li un homenatge que es va celebrar al Teatre d'Inca el 14 de juny de 1932 amb assistència massiva de públic i de les autoritats locals. Es feren discursos i l'orfeó va cantar obres del compositor finat: «Quid retribuam Domino», «El meu xabec» i el Credo de la seva Missa.

Més tard, el 1936, es va editar un llibre commemoratiu, amb els parlaments, adhesions, poesies i escrits dedicats a l'organista. Es va repartir un exemplar a cada orfeonista.

Activitats corals

Es poden considerar des de dos angles: les misses que es cantaren i les concurrències a actes civils.

Misses

No se'n troben referències precises, però cal creure que aquesta activitat no va faltar, ja que la presència de l'orfeó feia relluir les solemnitats religioses. Eren retribuïdes amb una quantitat estipulada, que solia ser de 75 pessetes.

Cal recordar que la festa de Sant Abdon de 1931, primer any de laïcisme, l'administració municipal no es féu càrrec de les despeses de la funció religiosa, però l'Harpa va acordar fer gratuïta la seva participació a l'ofici major.

Per la festa de Santa Maria la Major de 1932, l'orfeó no devia «anar del tot llatí». Al llibre d'actes es reflecteixen unes frases de pessimisme, en dir que s'ha cedit a les pretensions del subdirector per tal que «si per falta de preparació no es pot cantar per Santa Maria la Major, es donaria la impressió al públic de la decadència o mort de la nostra estimada entitat».

Els dies 3 i 10 de juny de 1934 es cantaren les misses noves dels preveres Antoni Beltrán i Miquel Amer.

Sembla que s'havia reduït, en determinats casos, la tarifa que es cobrava per les misses i fins i tot no va faltar-ne alguna de gratuïta. Això renovà entre els orfeonistes les queixes que hi havia hagut temps enrera, la qual cosa determinà un acord de la junta de no fer mai excepcions i fins fer participar els orfeonistes del que quedàs, després d'haver atès els compromisos contrets amb el director.

Altres activitats corals

Per les festes cíviques de Sant Abdon de 1931 L'Harpa prengué part a un festival que es va fer a la plaça de toros, juntament amb un orfeó republicà local i un cor infantil. «La Ciudad» el cita una vegada i el recorda Cabanellas en dir-nos que va prendre alguns coristes a L'Harpa. Degué esfumar-se aquest orfeó ja que no n'hem trobat més referències.

També per les festes d'aquest any, L'Harpa assistí al repartiment de bonos que l'ajuntament féu als pobres de la ciutat.

L'agost de 1931 es va anar a Caimari per l'acte commemoratiu del 75è aniversari de la construcció del seu temple.

Per Nadal del mateix any col·laborà als cors de «Pastores a Belén».

El novembre de 1931 féu un concert per a la festa patronal del Cercle.

De 1932 disposam d'una informació que diu que a Manacor la cançó del «Matalasser» hagué de repetir-se tres vegades. Això suposa un concert fet en aquella ciutat.

Per les festes de Sant Abdon de 1932 col·labora a la part cívica de les festes.

El gener de 1933 es fa un concert de guitarra a càrrec del Sr. Francesc Calleja, organitzat a instància del director Albertí.

També el 1934 s'assisteix a una vetllada musical que fa la Milícia Angèlica, de la qual n'és director el vice-president Mn. Josep Aguiló.

El 29 de setembre de 1935, L'Harpa d'Inca va a Campanet per afegir-se a l'homenatge que aquest poble ret al seu fill preclar, el poeta i humanista Llorenç Riber. Es va fer un concert al teatre local(2).

Es veu en el llibre d'actes -22 de juny de 1939- que s'ha acordat anar al Port de Pollença a fer un concert en benefici del temple en construcció, demanant tan sols el pagament de les despeses de viatge, perquè anar al Port equival a fer una excursió. No sabem si es va fer perquè la guerra començava poc després.

No hem trobat enlloc indicis de cap concert fet a Inca en exclusiva i pel sol motiu de fer-lo. Pel febrer de 1934 es considerava la conveniència de celebrar-ne un, però no n'hem trobat rastre.

Festes de la patrona de L'Harpa d'Inca

No es descuida cap any la commemoració de la festa de Santa Cecília.

1931.- El 13 de setembre l'acte religiós es va fer al monestir de les monges tancades. A la nit, al local social, hi hagué la festa de costum. A més del concert, a la segona part s'hi féu literatura i s'hi va escoltar una conferència, sobre la «Influència de la música».

1932.- Es celebrà a l'església parroquial amb panegíric de mn. Andreu Caimari, que féu una conferència a l'acte de la nit.

Es féu així mateix un dinar de companyonia.

1933.- El 26 de desembre es celebrà a l'església de Sant Domingo. El vice-president i rector del temple, Mn. Josep Aguiló, hi va fer l'homilia.

A la nit s'estrenaren els Goigs moderns de Santa Maria la Major amb lletra de Duran i música de Masseguer. El director Jaume Albertí va fer una conferència sobre «Música a la antiguitat».

1935.- No hem trobat on es va fer l'acte religiós. A la nit es commemorà el 50è aniversari de la publicació del llibre de Costa i Llobera «Aplec de Poesies». Entre les cançons que es cantaren hi ha la «Pregària per la Llengua». Per cloenda es va cantar a cor «La Balanguera» participant-hi el públic que hi era en abundància.

Activitats formatives paral·leles

Escèniques.- La junta de govern del juliol de 1933, insisteix a fer càtedra de declamació. Sembla que no hi hagué resultats pràctics de continuïtat, però en visites a les festes de Nadal es preparen uns pastorells més nostrats que els «Pastores a Belén». L'obra fou «La Llum de l'Establia» (lletra del Dr. Tubau, música de Vinyeta). Dirigia Francesc Cabanellas i entre altres orfeonistes actuaren d'actors Antoni Pons i Sastre, Martí Coll, Vicenç Bestard i Garcies. Els cors polifònics eren cantats per tot l'orfeó. Sempre fidels a fer participar el públic en el gaudi, es varen imprimir i repartir les lletres de la part musicada.

Concursos de betlems.- Foren d'una llarga durada. És per Nadal de 1932 que L'Harpa d'Inca organitza el primer concurs. En ell s'hi podia inscriure qualsevol afeccionat als betlems. Sempre fou abundosa la concurrència. En parlarem amb més detall al capítol XI. Aquests concursos es feren al menys fins el 1946 i tal

volta alguns anys més tard, ja que es sap que arribaren a 17 els certàmens de betlems. A partir de 1938, quan L'Harpa sembla extinguida, els concursos continuaven, segons es desprèn d'una llibreta de comptes que es conserva.

Per difondre l'esperit dels betlems es repartien fulls informatius sobre betlems i es donaven consells de com construir-los millor (3).

Relacions amb la societat mare

En aquest temps no sempre foren bones les relacions de L'Harpa i el Cercle d'Obrers Catòlics. L'orfeó, per ajudar al sosteniment de l'edifici, pagava anualment una quantitat al Cercle, però hi havia majors exigències. A finals de 1934 augmentà la tensió amb motiu d'escenificar-se «La Llum de l'Establia». El Cercle demanava que la funció de la segona festa de Nadal es fes a benefici seu pel dret d'utilitzar el saló d'actes. Són refusades aquestes pretensions, perquè la junta de l'orfeó entén que ja paga una quota regular per ús de tot l'edifici.

El consiliari del Cercle, Mn. Miquel Llinàs demana la col·laboració de l'orfeó per una festa que organitza i alguns membres de la junta de L'Harpa, ressentits per les exigències del Cercle, s'oposen a cap acord per insuficiència de membres reunits, però el president comunica que el consiliari demana una resposta immediata. S'acorda cantar la missa gratuïtament per demostrar-li que l'oposició no es fa per interès.

Algunes notes disperses

Pel setembre de 1931, el president insisteix en la necessitat de legalitzar l'estatut de l'orfeó. Es nomenà una comissió per revisar-lo. Fou aprovat pel govern civil el 20-9-1932. Aviat es va disposar d'exemplars impresos que es repartiren als orfeonistes i protectors (4).

Les actes, a principi del període que comentam, continuen escrites en català pel mateix president i són quasi totes firmades per ell en solitari. Quan comença de secretari el sr. Cabanellas és ell qui les redacta, sempre en la nostra llengua.

Pel febrer de 1934 l'orfeó es subscriu a la col·lecció «Les Illes d'Or» per tal que els orfeonistes llegeixien la literatura mallorquina.

També pel febrer de 1934 el «Comité de Unión Republicana Federal de Inca» demana a L'Harpa que s'uneixi a la protesta que es fa en ocasió del fet que costà la vida al jove Pep Sitjar. La junta acordà fer-ho (28 de febrer) i sumar-se a la subscripció a favor de la família de la víctima i va posar un telegrama de protesta al govern (5).

El 1933 el president tenia el propòsit de publicar un butlletí trimestral que reflectís el desenvolupament de l'orfeó. No es va dur a terme, de segur per dificultats econòmiques.

(1) «La Ciudad» 12-9-1931.

(2) Informació de Vicenç Bestard.

(3) De la meua col·lecció.

(4) Hi ha un exemplar a la Biblioteca Provincial.

(5) Sembla que es tractava d'un afer de contraban de tabac.

X

TEMPS DE LA GUERRA CIVIL

Els anys de la guerra i de la postguerra foren fatals per l'orfeó inquer. Des d'ara tota la vida de L'Harpa transcorrerà entre etapes en què sembla extingida, mesclades amb altres de ressorgiment, algunes bastant satisfactòries.

Els temps de lluita foren per a l'orfeó de quasi total inactivitat. L'Harpa d'Inca no seria molestada, però sí mirada amb recel pels dirigents polítics, ja que el seu repertori, exclusivament compost en la llegua proscriu, no encaixava amb l'esperit de la nova situació. Sabem d'oïdes del president que s'hagué de tapar amb una tela blanca la part posterior de la senyera, que duu les quatre barres, i que s'hagueren de retirar els llacets quatribarrats que unien la tela al pal.

No és fàcil trobar notícies de l'orfeó d'aquell temps, a part del que es reflecteix en el llibre d'actes que, malgrat tot, continua redactat en català.

El 16 de novembre de 1936 s'acordà fer un concert en benefici de l'exèrcit, ratificat tres mesos després. No sabríem dir si els dos acords es refereixen a un mateix propòsit ni si el concert es va realitzar.

Durant tres anys, l'activitat coral degué ser molt pobra, ja que pel setembre de 1939, acabada la guerra, «es canviaven impressions per veure si es podria reorganitzar l'orfeó, ja que havia terminat el moviment».

A una acta s'hi veuen baixes incomprensibles de protectors que havien estat fidels a l'orfeó des dels primers anys. Seria la por o la incorporació visceral de la gent al moviment?

No obstant es degueren mantenir els assaigs encara que no fos més que esporàdicament, per cantar les misses. Pel febrer de 1937 es nomena subdirector a Bartomeu Gual per suplir en Prats, mort mesos abans, però Gual deixava aviat per incorporar-se a l'exèrcit. Pel desembre del mateix any es nomena definitivament subdirector al Sr. Pau Gual amb la condició de fer tres assaigs setmanals de música religiosa o profana i ensenyar solfeig a les veus blanques. Com es veu no hi manca la voluntat de fer perviure l'orfeó encara que sigui de manera precària. Amb indèntica finalitat es celebren sessions de junta de govern i una assemblea general per renovar o reelegir càrrecs. Alguna manifestació externa degué haver-hi, perquè el cobriment de les barres vermelles de la senyera per qualque cosa hagué de fer-se.

L'aspecte econòmic es reflecteix en les informacions que el tresorer Pere Llobera dona a la Junta. S'extingeix un pagaré de mil pessetes, creat per comprar una ràdio.

En plena guerra civil, al llibre d'actes (22 de desembre 1937) hi ha un escrit que textualment diu: «El Sr. president féu saber als reunits que el magnífic ajuntament havia retirat la subvenció de 300 pessetes que feia a l'orfeó i se parlà dels medis que hauríem d'usar per aconseguir que nos fossin pagades les tres anyades que deuen o sigui 900 pessetes». Aquestes anyades serien les de 1937 i 1936 i, a més, la del darrer exercici complet de la república, que encara no s'havia pagat en començar la guerra.

Així dins l'exercici 1938, L'Harpa ja no té subvenció municipal. Fou cap al 1947, en temps de la primera presidència d'Antoni Autonell, quan la trobam de nou restablerta.

Sols hi hagué una víctima de la guerra entre els components de L'Harpa, la de Sebastià Rosselló i Llabrés, orfeonista i membre de la junta de govern.

XI

DARRERS ANYS DE PRESIDÈNCIES (1940-1946)

Són els sis que precediren l'ocàs de dos homes d'acció: el president Duran i el vice-president Aguiló, que tant de temps es feren costat mútuament. El 1946 Aguiló abandonava, ferit per la dolència que poc a poc havia d'enterrar-lo. També a Duran, als seus 80 anys, li manquen les forces, com mostra la lletra vacil·lant dels seus escrits que acabaren per fer-se il·legibles. Igual que Aguiló, el mateix any, Duran deixava el càrrec, encara que sens abandonar les juntes. Sis anys després, tot presidint simbòlicament el Cercle d'Obrers Catòlics, fundat per ell a principi de segle. Moria al mateix temps que la societat mare també acabava.

A pricipis de 1940 a la junta de govern hi havia les següents persones: Duran, Mn. Aguiló i el seu germà Francesc, Cabanellas i Llobera, puntuals de sempre, i altres recentment arribats a les juntes: Mateu Grau, Jaume Gornés, Antoni Aguiló, Vicenç Bestard i Joan Coll. A la direcció Jaume Albertí i Pau Gual.

El retorn de Jaume Albertí a Inca des de Pollença augurava una revitalització de L'Harpa. Calia reorganitzar-ho tot i començar tot seguit els assaigs «per demostrar al poble amb concerts que l'orfeó existia».

Dissortadament no fou així. Què es podia fer dins l'entorn de triomf polític, amb el poble humil immers en els entrebancs de la postguerra, quan la lluita per trobar farina era l'obsessió de la gent pobre? L'Harpa perviu teòricament en les juntes que es celebren amb irregularitat, quasi només per complir el reglament de renovar-se o reelegir-se. I no és que la intolerància cap a l'idioma matern de Mallorca no s'hagi alleugerida un poc. Es veu com es reprèn tímidament l'edició de les «Illes d'Or» i a Inca la «Capella Mallorquina» de Mn. Thomàs hi fa un concert tot de cançons en català entre les quals n'hi ha dues del compositor Massot, molt vinculat a la ciutat nostra.

Hi ha, és cert, des del pricipi un afany de continuïtat; es veu qualche moment eufòric quan s'incorpora qualche element entusiasta que espera fer sortir de l'atonía l'orfeó adormit. Citam Tomàs Seguí i Payeres. Però... paraules, sols paraules, sols propòsits.

L'orfeó canta les misses de les solemnitats, però aquí arriba també la deixadesa. No tots els cantaires hi assisteixen o arriben tard.

Excursions? Sí, se'n va fer una... al Puig d'Inca, amb un dinar econòmicament deficitari.

En canvi es matenien cada any amb entusiasme creixent els concursos de betlems. És Duran qui els organitza, si bé de l'orfeó sols hi ha la presència d'una subvenció de 25 pessetes. En contra d'aquesta absència s'hi veuen ressenyes molt detallades en el llibre d'actes, que redacta el president, per mostrar que és l'orfeó l'ànima dels certamens. Els membres del jurat són gent aliena a L'Harpa, persones representatives d'entitats que col·laboren donant premis. No hi manquen els concursants, que oscil·len entre 24 i 40 d'un any a l'altre. Cada Nadal es celebra l'acte de proclamació dels millors i s'hi canta la sibil·la, hi refilen els villancets de l'orfeó infantil P. Riera o hi és present el cor de l'Escola Nacional Graduada. L'assistència de públic és també massiva. Es diu una vegada que l'afluència féu el local insuficient (1).

És el desembre de 1945 quan el president, sens dubte per treure l'orfeó del colapse, proposa formar una nova junta encapçalada amb elements externs, malgrat no fossin socis, amb la condició que s'hi fessin abans de ser elegits. Així comença la primera presidència d'Antoni Autonell.

(1) Del llibre d'actes.

XII

AUTONELL A LA PRESIDÈNCIA (1946-1950)

A l'assemblea general del 24 de gener de 1946 es renova la meitat de la junta de govern, com és de precepte, quedant constituïda així (1):

President:	Antoni Autonell Casassas
Vice-president:	Mn. Pere Rubert
Secretari:	Josep Coll i Tarrassa
Depositari:	Antoni Ramis i Tortella
Bibliotecari:	Miquel Duran i Saurina

Altres membres amb càrrecs no especificats són els senyors: Jaume Serra, Francesc Aguiló, Miquel Corró, Joan Vidal, Vicenç Bestard i Martí Coll.

Es nomena vice-president honorari Mn. Josep Aguiló i Pomar.

Des d'ara el llibre d'actes comença a redactar-se en castellà.

D'aquesta etapa no hem trobat altra referència ni document a part de les cinc actes de les juntes de govern que hi ha hagut. Resumim el que en elles es diu:

7 de febrer de 1946.- Es constitueix la junta. Es desitja veure L'Harpa a l'altura d'altre temps. S'acorda nomenar vice-president Llorenç Fluxà i Pere Llobera. (Més tard veurem altres iniciatives semblants de la junta de govern que corresponen a l'assemblea general). Es proposa fer una campanya per captar protectors. Obtenir un piano de lloguer.

18 de febrer de 1946.- El president comenta el bon acolliment que ha causat a la ciutat la reorganització de l'orfeó. Es farà un concert sacre el pròxim Divendres Sant al Teatre Gran Via.

14 de juny de 1946.- S'acorda una excursió a Valldemossa-Deià-Sóller. El Sr. Serra dóna compte d'una proposta del «Grupo Artístico La Salle» per tal que l'orfeó col·labori en una funció que prepara de «Pastores a Belén».

18 d'agost de 1946.- S'accepta col·laborar a «Pastores a Belén» amb la condició de 400 pessetes per funció i despeses de trasllat (2). Duran (que pensa més

en L'Harpa) proposa la festa de Santa Cecília i un dinar de companyonia. El mes d'abril es va fer un concert sacre al Teatre organitzat per la junta d'obres de Santa Magdalena(3).

15 de juny de 1947.- Es diu que l'any ha estat fructífer. L'Ajuntament subvenciona amb 200 pessetes a l'any. Acord d'una excursió a L'Arenal amb dinar de companyonia i missa a la Porciúncula.

15 d'octubre de 1947.- Festa de la Patrona i acte de companyonia. A proposta del president Autonell s'acorda sufragar les despeses d'exercicis espirituals als orfeonistes que vulguin fer-los. S'acorda continuar cooperant a «Pastores a Belén». Donar gràcies a la «Capella de Manacor» per la visita que va fer a «L'Harpa» i per les cançons que va interpretar al local.

I ja res més. Hi ha només la referència a dos anys escassos.

(1) Arxiu de secretaria. Un full amb lletra de Duran.

(2) Més tard veurem de nou el bon sentit econòmic del president Autonell.

(3) D'un programa del meu arxiu, escrit en castellà.

XIII

Mn. JAUME CAPÓ A LA PRESIDÈNCIA I EL P. ESTEVE CLOQUELL A LA DIRECCIÓ (1950-1955)

El que direm d'aquest període és extret principalment d'entrevistes amb Mn. Capó i el P. Cloquell. També ens ajuden les recerques a la premsa i, escaridament, el llibre d'actes, ja que es fa lacònic i purament administratiu.

Un dia del primer semestre de 1950, la junta de govern anterior presentava la dimissió al Cercle d'Obrers Catòlics, cosa irregular, ja que havia de fer-ho a l'assemblea de protectors i orfeonistes. El Cercle organitzà aviat una comissió formada per Mn. Jaume Capó, Pere Llobera, Antoni Ramis i algú més per reorganitzar l'orfeó. Corresponia a Duran, que era el bibliotecari, la custòdia de partitures i papers musiclas. Ell, d'això, no n'entenia gaire, perquè els seus coneixements no passaven dels signes més elementals del solfeig. Per aquest motiu havia encarregat la tasca d'organitzar el desordre de l'arxiu al P. Esteve Cloquell, T.O.R. que ho va fer amb l'ajuda d'alguns novicis. Això donà peu al fundador per aconseguir que el P. Cloquell es fes càrrec de la direcció de l'orfeó, perquè Albertí estava cansat i no desitjava continuar.

D'altra part, per gestions de Duran, s'aconseguí que Mn. Capó presidís una nova junta i, a la fi, el 3 de juliol quedava estructurada així:

President:	Mn. Jaume Capó i Vallespir.
Vice-president:	Pere Llobera i Janer.
Secretari:	Josep Canet i Mulet.
Vice-secretari:	Francesc Aguiló i Pomar.
Bibliotecari:	Miquel Duran i Saurina.
Tresorer:	Joan Coll i Vidal.
Vocals:	Antoni Ramis i Tortella, Tomàs Seguí i Payeres, i Jaume Serra i Beltrán.

El mestre Albertí quedava com a subdirector. Com es pot veure, Duran i Albertí, encara que en segon pla, no abandonaven l'orfeó.

Al diari «Baleares» hi hem trobat una entrevista feta al secretari Canet. Diu que l'orfeó ha actuat a les funcions de Setmana Santa i que els orfeonistes són uns 50. Aviat Canet desapareix i s'encarrega accidentalment de la secretaria Miquel Aguiló i Serra, que no és de la junta, fins que ho fa definitivament el setembre de 1951.

Els assaigs comencen i al cor no hi falten les dones, que el P. Cloquell desitja veure augmentar. Ho aconsegueix el president Capó, aportant elements d'ambdós sexes, principalment alumnes del col·legi «Santo Tomás de Aquino» del qual Mn. Capó és el director espiritual.

El P. Cloquell ens conta que l'orfeó contribuïa a les festes anuals que el col·legi feia al Teatre Principal (1). Les recordam personalment, com recordam també que responien a uns programes selectes on el vell esperit de l'orfeó s'hi trobava còmode (2).

Si a l'estiu de 1950 es fa una excursió Cala Ratjada, és el 22 de juliol de 1951 que es va per Andratx i els seus voltants amb el dinar gratuït, com és costum, pels orfeonistes.

Cal registrar que el 1956 morí Francesc Aguiló i Pomar que amb tanta constància havia col·laborat com a membre de les juntes i com a orfeonista (tenor). El seu fill Miquel havia de ser després un constant lluitador per a la pervivència de l'orfeó.

El setmanari inquer «Ciudad» (3) parla d'un concert fet el 7 de març de 1952 i inclou un interview fet a Mn. Capó on es diu que si l'orfeó havia passat moments difícils ara reexia amb moltes esperances.

Per Nadal de 1951 es continua cooperant a «Pastores a Belén» que La Salle escenifica al Teatre Principal.

El Dijous Sant de 1952 canta la missa de Goicoechea i a la funció de la tarda el «Domine non sum dignus» de Vitoria, el «Pange lingua» de Tartini i «Jesu dulcis» de Vitoria. El Divendres Sant «Vinea mea electa», «Tenebrae facta sunt», «Tam quam ad latronem», «Cristus factus» i a més l'«Stabat» de Tartini. Com es pot veure, L'Harpa d'Inca tenia en el seu repertori un bell esplet de peces per fer un bon concert de música sacra.

El P. Cloquell havia emprès una vida nova a l'orfeó, posant-lo en condicions de fer concerts. Sembla que el 7 de març de 1952 va fer-ne un, si bé no hem pogut esbrinar on ni el programa.

L'Harpa tenia de bell nou amb una bona subvenció de l'ajuntament i els protectors havien augmentat. Els orfeonistes eren prop de 40 com mostra un gravat que «Ciudad» publicava. Com es veu, Mn. Capó treballà a fons a la presidència.

El 6 de juliol de 1952 es fa l'excursió d'estiu i el camí és Esporles-Banyalbufar-Estellencs-Valldemossa.

Per les festes de Sant Abdon de 1952 es canta la missa de Goicoechea amb el Credo de la de Salas, mentre Antoni Torrandell acompanya el cant a l'orgue.

El P. Cloquell ens informa que es feien concerts al Centre Parroquial, si bé no pot precisar més.

Entretant el Cercle d'Obrers Catòlics sofreix una forta decadència per la pèrdua de la missió assistencial, absorbida pel S.O.E. Es preveu la seva dissolució, ja que ni tan sols té un local propi, expropiat amb la reforma del Mercat nou. Els pocs socis que resten volen que mestre Miquel Duran, que va fundar-lo i fou el seu primer president, ho sigui també durant la darrera singladura. Duran encara organitza una festa patronal conjunta amb l'orfeó, que canta la missa del matí i fa un concert a la nit. En aquest acte, l'eminent folklorista P. Rafel Ginard hi féu una conferència sobre el seu «Cançoner».

L'organització d'aquesta festa fou la darrera activitat cultural del president Duran, que moria el 26 de febrer de 1953, tot contemplant una bona època de l'orfeó, que recordava temps passats. Al funeral L'Harpa d'Inca va cantar la missa requiem. Hi hagué una multitudinària manifestació de dol a l'acompanyament de les despulles del president, que eren conduïdes al cementeri per orfeonistes i obrers de la seva petita impremta.

El dia 5 de maig de 1953 les empreses d'arts gràfiques d'Inca organitzaren un acte en homenatge a la memòria de Miquel Duran, degà dels impressors. L'acte va celebrar-se al Teatre Principal i hi assistiren moltes personalitats de la intel·lectualitat mallorquina, vinculada al pensament del finat. La relació d'adhesions de tot arreu fou inacabable. Parlaren els poetes Guillem Colom i Andreu Caimari. També Antoni Pons i Sastre, deixeble predilecte de Duran. L'Harpa d'Inca va cantar solament el seu himne perquè l'extensió del programa no permetia més. A la tribuna hi havia la senyera i un retrat del fundador.

Durant la Setmana Santa de 1953 l'orfeó va cantar a l'església Parroquial amb el mateix programa de l'any anterior.

El 19 de novembre de 1953 es celebrava la festa de santa Cecília, però no fou un acte privatiu de l'orfeó, el qual va sumar-se a un conjunt de diversos grups musicals inquers. El Teatre Principal estava ple de gent. L'orfeó i la Banda Municipal, dirigida per Albertí, executaren «Negra Sombra» i la «Sardana de les Monges».

Dissortadament per «L'Harpa d'Inca», Mn. Capó deixava de viure a Inca. Pere Llobera assumí de moment la presidència, perquè era el vice-president, tot esperant l'assemblea general.

El 6 d'octubre de 1953 la junta de govern acordà cantar la missa de requiem per la mort de Miquel Mir que havia presidit l'orfeó durant el trienni 1926-1928.

En aquesta mateixa junta s'acordà col·laborar en una missa que es fa a Santa Magdalena de Palma amb motiu d'una festa de l'associació d'inquers que resideixen a Ciutat.

Per Nadal de 1953 es torna ajudar al grup escènic de La Salle que fa «Pastores a Belén» al Principal. Dirigeix la música Jaume Albertí.

Durant la Setmana Santa de 1954 continua l'actuació sacra dels anys anteriors. No es tenen notícies d'on es va fer l'excursió d'aquest any, si bé es sap que se'n féu una dia 18 o dia 25 de setembre de 1955.

Són poques les notícies sobre les activitats de 1954 i 1955. Sabem que, el 15 de maig del 55, l'orfeó, que havia incorporat nous cantaires, va anar a Santa

Margalida per cantar una missa nova i va estrenar la «Mater admirabilis» del notable compositor franciscà P. Martorell. Havia de cantar-la altres vegades.

I és durant l'agost de 1955 que el P. Esteve Cloquell, que tan bona feina havia feta, se n'anava també d'Inca.

- (1) El vell Teatre d'Inca reformat.
- (2) Es conserven fulls d'aquests programes.
- (3) 6-7-1952.

XIV

PRESIDÈNCIA DE JAUME SERRA I BELTRAN

(8-12-1957 a 5-10-63)

De l'any 1956 no se'n sap res i molt poc de l'any 1957. L'Harpa està òrfena de president i de director. Pere Llobera, vice-president, no pot continuar regint l'orfeó perquè el seu càrrec particular no li deixa temps per reorganitzar tot el que torna esbaldregar-se.

No obstant, pels inicis del desembre de 1957, es nota entre els orfeonistes un afany per fer reviure l'orfeó, més enllà de la música religiosa. El dia 8 precisament, se'n reuniren una dotzena, entre els quals hi havia Miquel Aguiló, Miquel Corró, Miquel Reinoso, Jaume Serra, Martí Coll i altres, que materialitzen els seus propòsits, proclamant-se ells mateixos en junta de govern, tal com va succeir l'any 1929, després del fracàs de la junta dels «senyors». Queda així:

President:	Jaume Serra i Beltran
Vice-president:	Joan Coll i Vidal
Secretari:	Miquel Aguiló i Serra
Vice-Secretari:	Antoni Aguiló i Forteza
Bibliotecari:	Francesc Aguiló i Serra
Tresorer:	Gabriel Coll i Crespí
Comptador:	Ramon Coch i Bennàssar
Vocals:	Martí Llull i Vila; Miquel Corró i Ramon; Josep Seguí.

Contràriament al laconisme amb què es redactava el llibre d'actes, des d'ara l'escrit es fa més explícit i, ajudats per les informacions verbals, els escrits del setmanari «Ciudad» i els programes de funcions que es conserven, podem seguir amb seguretat la crònica. Les actes són redactades per Miquel Aguiló(1).

Amb el desig de fer constar la continuïtat de l'Harpa, els orfeonistes deixen escrit que l'any 1957 cataren a les festes religioses, però que no feren música profana perquè eren pocs cantaires (sols eren 18) i perquè faltaven les veus blanques. Diuen així mateix que no s'han fet les renovacions de juntes reglamentàries, però que el seu propòsit és començar els assaigs, malgrat sigui només una sessió set-

manal, pensant en primer terme a preparar-se per cantar dignament a l'església i trobar dones que constitueixin la secció de veus blanques (acta de l'assemblea de 11-2-58).

L'acta que acabam d'esmentar mostra que es va mantenir l'estructura comptable, ja que hi havia a la caixa un excedent de 1291 pessetes. S'hi veu, al balanç, la subvenció de l'ajuntament que és de 1250 pessetes, el lloguer del local del Centre Parroquial on està instal·lat l'Orfeó, un pagament a Albertí de 300 pessetes i el cost d'una excursió i entrades de futbol que puja 1161 pessetes. No hem trobat on va fer-se aquesta eixida.

Tot seguit es fan gestions amb l'ecònom de la parròquia, mn. Buades, perquè permeti que, a les misses, una corda de donzelles substitueixi la de nins inexistents, pensant que així es podrà millorar l'Orfeó. No s'arribà a un acord. Fou el juny de 1962 que el nou rector de la parròquia, mn. Gabriel Martorell, autoritzà les dones al cor.

El 13 de juliol de 1958 es fa una excursió a Cala Ratjada. A la junta del 6 de juny es va acordar no convidar-hi les dones, perquè no havien pogut assajar per les festes de Sant Abdon i, a més, per reduir despeses. Això ens recorda un afer semblant d'anys enrera, quan per un altre motiu, es pretenia privar-les de l'excursió.

El 28 de novembre es substitueix la caixa de cabals del tresorer per una llibreta d'estalvis al Crèdit Balear.

És segur que el 1958 l'Orfeó va prendre part al festival que el col·legi dels franciscans dedicava al seu patró el beat Ramon Llull. No és estranya aquesta participació, ja que el P. Antoni Riera, director del col·legi, dirigia esporàdicament qualche actuació de L'Harpa.

El 30 de novembre de 1958 la banda de música municipal féu un homenatge a Jaume Albertí, amb motiu de la seva jubilació professional (2). L'Orfeó hi participa cantant l'antiga missa de Cicognani. Es va fer un dinar al celler Sa Travessa. No ens consta si va assistir a altre acte, a part del religiós.

Pocs mesos després, el 7 de febrer de 1959, l'Harpa d'Inca féu el seu propi homenatge al director. Era de justícia regraciar a qui n'havia estat l'ànima. Al acte va parlar el consiliari Mn. Muntaner i l'ecònom mn. Buades. L'Orfeó, dirigit pel P. Riera, va cantar tres cançons. Es serviren uns entrepans.

Durant l'estiu de 1961 es va fer una excursió amb itinerari Palma-Arenal-Cala Blava on es va dinar.

El 18 de novembre de 1961 l'Harpa assistia a Selva a un homenatge que els músics de «La Mussa» dedicaven a qui fou el seu director, Bartomeu Oliver, i també subdirector de l'Harpa. Dins un extens programa l'Orfeó hi cantà tres cançons dirigit pel P. Riera: «Serenata» d'Otto, «El Rossinyol» de Morera i «Noche de Paz» de Gruber.

En un altre programa d'exquisida qualitat, organitzat pel «Círculo de Arte i Cultura» d'Inca juntament amb Joventuts Musicals per honorar Santa Cecília, l'Orfeó també va participar, encara que la part fonamental de l'acte la va protagonitzar una jove suïssa que cantà un lied i Ramón Castillo pianista català.

Entre el 28 de novembre de 1958 i el 7 de desembre de 1962 no s'havia celebrat cap junta de govern, si bé hi hagué una assemblea (11-9-62) que considerava la conveniència de renovar els components directius, nomenant un president que no fos orfeonista. Proposaren Antoni Autonell o bé Antoni Ramis i Tortella, que durant tant de temps havia estat puntal de l'Orfeó.

A l'acta de l'assemblea hi trobam una llarga relació d'actuacions, posada perquè quedi constància del moviment que hi ha hagut. Aquesta relació és la següent:

Es recorda sens més detalls un concert fet al Teatre Principal.

El gener de 1961 cooperà altre cop a «Pastores a Belén» al Teatre Principal, dirigia l'orquestra el senyor Dalmau.

El juny del mateix any col·laborà en un homenatge al canonge inquer Mn. Joan Quetglas, antic protector de l'Orfeó. Cantaren uns motets a la missa del matí, però no sabem si l'Orfeó prengué part a l'acte de la nit al Principal.

Per les festes de Sant Abdon es va cantar la missa de Cicognani.

L'excursió de 1961 es va fer a Lluc, seguint cap al Port de Pollença i Formentor.

El 1962 morí l'esposa de l'ex-president Autonell i l'Harpa d'Inca va cantar al funeral la missa de requiem de Mas i Serracant.

També l'any 1962 es nomenà subdirector José Leoncio García, que va passar aviat sens pena ni glòria.

El mes de juny l'Orfeó prengué part a les funcions religioses fetes per l'arribada a Inca dels nous rectors parroquials Mn. Gabriel Martorell a Santa Maria la Major i Mn. Guillem Julià a la nova parròquia de Sant Domingo.

L'orfeó va cantar la missa del novell prevere inquer Mn. Pere Llabrés, ara encarregat d'una parròquia de ciutat i entusiasta i defensor de la llengua i cultura nostra.

L'excursió de 1962 va ser a Lluc, on dinaren, i tornaren per Sóller i Palma per la carretera nova.

Ja fora d'aquestes informacions que l'acta dona com a records de fets passats, la junta del setembre de 1962 acordà participar a les honres que es feren pel primer centenari del naixement del bisbe inquer Llompart i per les dedicades al P. Cerdà, fundador del col·legi «Beat Ramón Llull».

L'ajuntament d'Inca augmentà la subvenció com a premi de les actuacions, que varen ser moltes i de bona qualitat. Això va permetre augmentar a 500 pessetes la gratificació que es donava a Jaume Albertí.

L'excursió de l'estiu de 1963 es va fer conjuntament amb altres orfeons, al Port de Manacor. Deu ser així perquè en una acta de la junta de govern, essent altra vegada president el Sr. Autonell, es fan unes reclamacions econòmiques a l'orfeó de Palma, referides a l'eixida.

L'Orfeó municipal de Palma

Hem volgut considerar a part la col·laboració de L'Harpa d'Inca a l'orfeó de l'ajuntament de Ciutat, atenent l'amplària i repercussió que aquest contacte va tenir.

A ciutat hi havia qui pensava absorbir dins una gran massa coral d'àmbit provincial les associacions musicals de la part forana. Per començar el batlle de Ciutat, a través del batlle d'Inca, demanà la col·laboració de L'Harpa per les festes de Primavera de l'any 1962, tot presentant Felipe Moreno, director de l'orfeó ciutadà.

Aviat Moreno escrigué una carta a L'Harpa, on esmentava els cors mallorquins que havien estat convidats i el propòsit de fer, amb els 200 cantaires del seu orfeó, una gran massa coral de 400 o 500 cantaires. Aquest primer contacte fou l'inici d'una continuada correspondència entre Moreno i Miquel Aguiló, subdirector de l'orfeó inquer.

Si bé hi hagué, en principi, por de no quedar bé i que més endavant no faltassin reserves, com es pot veure en la correspondència arxivada, aviat es feren assaigs per aprendre el repertori previst, tasca en la qual treballaren Albertí i Beatriu Aguiló i Serra. El 13 de maig es féu un assaig general al Castell de Bellver i es va assistir a una batalla de flors al Passeig Marítim de Ciutat. El dia 20 es va fer un concert conjunt al camp de futbol «Lluís Sitjar».

Més tard es va actuar a la Catedral i al claustre de Sant Francesc de Ciutat en benefici del centre assistencial «Mater Misericordia»; després al Teatre Principal per les víctimes d'una inundació i es féu un concert durant les festes de Lluçmajor, però sempre de manera anònima, afegit l'orfeó al conjunt coral.

Aquests concerts crearen un ambient favorable entre els orfeonistes que pogueren aprendre una dotzena de cançons noves, l'arxiu es va enriquir amb noves partitures regalades i, a més, es va tenir ocasió de fer desplaçaments.

Per les festes de Primavera de 1963 es presentà a Ciutat el «Messies» de Haendel, cantat en castellà i amenitzat amb quadres plàstics. Actuaren l'orquestra de Ciutat i la de Barcelona. L'Harpa, per cantar els cors, s'uní a l'Orfeó Municipal de Ciutat, a la Coral Polifònica de Lluçmajor i al Grup Parroquial de Porreres(3). Els assaigs a Inca es feien sota la direcció d'Albertí.

* * *

La gestió de Jaume Serra i el seu equip de directius constitueix una etapa digne de lloança, per la bona voluntat que hi posaren, pels resultats obtinguts i per l'assistència dels orfeonistes als assaigs. I també –i això és important– per la qualitat dels actes on L'Harpa d'Inca va actuar.

(1) És just fer constar que Aguiló, durant els seus llargs anys de secretari i de subdirector, mostrà una activitat molt meritòria, no sols en l'organització de la secretaria i de la redacció metòdica de les actes sinó, també en el seu afany d'augmentar el fons de partitures, mitjançant relacions amb altres entitats de l'illa i de fora. Aguiló, fill de Francesc Aguiló i Pomar, de l'equip de fundadors, cantava a l'orfeó des de la seva infància, per dir-ho de qualche manera.

(2) Aquesta jubilació el privava des d'ara d'actuar públicament.

(3) De «Correo de Mallorca» i de «Ultima Hora».

XV

ALTRA VEGADA AUTONELL A LA PRESIDÈNCIA (30-7-1963 a 12-2-1968)

Les gestions que des de feia quasi un any es feien perquè Antoni Autonell acceptàs de nou la presidència de l'Orfeó no foren fàcils, perquè Autonell creia que no milloraria la situació actual de l'entitat, considerada per ell més satisfactòria que la dels inicis de la gestió anterior. No obstant això, per insistència d'Albertí, acceptà la presidència per quant passàs un cert temps de records íntims.

Així el 30 de juliol de 1963 la nova junta de govern era encapçalada amb el nom d'Antoni Autonell i Casasses. No es mencionen els càrrecs en el llibre d'actes, però es veu que hi continua Miquel Aguiló i Serra de secretari i que hi ha Miquel Corró i Ramón de vice-president. Altres membres són: Antoni Pujol, Josep Pericàs, Jaume Serra, M. Corró i Horrach, Bartomeu Rosselló, Josep Benítez i les senyoretes Beatriu Aguiló, Maria Fiol i Magdalena Cànoves.

Arriba Autonell amb l'afany d'enlairar l'Orfeó. És un home d'empresa, sap organitzar les coses i, a més, té braó. Tot seguit veu que precisa comprar un piano i sap com fer-ho. Com els «senyors» de 1927, que salvaren el cost de la Senyera rifant un auto, ell troba tot d'una la manera de comprar i de pagar un piano nou. És treballador i tal volta un poc autoritari: en el primer paràgraf escrit al llibre d'actes de la seva gestió podem llegir una advertència als membres de la junta que han arribat tard.

Reestructura com pot la funció dels càrrecs econòmics, que després faran satisfactòria la disponibilitat de cabals. Pensa que cal reformar l'Estatut, encara que res no es va fer.

Intenta acoblar l'ideal dels orfeonistes a l'obra comuna i a l'esperit de companyonia, fent-ho evident quan, en una eixida, s'oposa als qui pretenen dinar en petits grups, en lloc de la llarga taulada que fomenta la unitat.

D'altra part, Autonell té els seus quefers particulars, que alguna vegada obliquen el vice-president a presidir qualche junta. Des del principi ha incorporat a l'elenc directiu l'orfeonista Miquel Solivellas i *Mir en calidad de secretario particular al objeto de llevar a término diversas actuaciones que en todo momento*

contaban con su aprobación (7-11-1963). Solivellas, que ja assisteix a la sessió, diu que *en ningún momento perseguirá un lucimiento personal*. Això sembla una delegació de funcions.

No obstant aquest entusiasme inicial es va reduir dos anys després.

Cal afegir que l'Harpa d'Inca no té de moment un subdirector responsable i d'acció permanent. Falta la presència continuada d'Albertí que, amb la seva extraordinària capacitat, imposava en assatjar.

Miquel Aguiló i Serra cuida dels assaigs i fa tot quant pot. El vice-president Miquel Corró vol que Aguiló sia nomenat subdirector efectiu (acta de 9-10-64) el qual accepta amb la condició de no fer més que un assaig setmanal, perquè no disposa de més temps. El P. Cloquell, que ha tornat a Inca, dirigeix qualche vegada però sols com a ajuda eventual, sense cap compromís de continuïtat.

I malgrat aquesta panoràmica poc afalagadora, a l'Orfeó no hi falta activitat, ni tampoc protecció econòmica, perquè l'ajuntament acreix la subvenció, encara que sia exigint una i altra vegada que es facin lliçons de solfeig.

L'Orfeó, com hem dit a l'Intermezzo, sens perdre el fi musical que té, pensa amb el guany i, efectivament, les entrades en el balanç de 1964 són espectaculars perquè han cantat a 117 funerals en les esglésies parroquials, que produeixen 14.625 pessetes, a més de 3.000 per misses solemnes (1). Aquest guany li permet tancar l'exercici amb 5.824 pessetes de superàvit. Mai no hi havia hagut un èxit semblant a la caixa (2).

* * *

El primer de setembre de 1963 es fa una excursió a Camp de Mar proposada per les senyoretes de la junta, encara que escurçada.

Com ho férem en un capítol anterior, estudiarem ara per semblances, les distintes activitats d'aquesta etapa que va durar al voltant de quatre anys i mig.

Un Orfeó Provincial

La junta de govern del 30 d'octubre de 1963 considera dues cartes de Felipe Moreno, director de l'Orfeó Municipal de Ciutat. Una d'elles és el convit per cantar altra vegada el «Messies» de Haendel a les properes festes de Primavera 1964. L'altra anuncia la creació, amb caràcter oficial, d'un Orfeó Provincial que pretén integrar amb el de Ciutat les entitats corals de la part forana.

La junta discuteix els avantatges i inconvenients de la fusió, cosa digna de lloança ja que, afiliar-se a un orfeó únic, implica la dissolució de l'Harpa d'Inca, cosa no tan fàcil, perquè un article de l'Estatut diu que no es pot desfer l'entitat mentre hi hagi 4 orfeonistes. A més, quasi tots els cantaires, en assabentar-se'n, es mostren contraris a aquesta absorció.

Es forma una comissió per estudiar el cas i, a la junta següent, 19 de novembre, el president comunica als reunits que el Sr. Moreno assegura a l'Harpa la plena autonomia, si bé el nom de l'Orfeó no constarà en les actuacions conjuntes, a

no ser que actuï col·laborant tan sols amb l'Orfeó Municipal. La junta de govern sembla que va quedar convençuda, encara que, considerades ara, les raons donades per Moreno semblen ingènues.

Venturosament no hem trobat enlloc un orfeó provincial traduït a realitat.

A la Junta de 31-12-63 el Sr. Miquel Corró exposa unes decisions i manifestacions de Moreno que representen un desaire per a l'Orfeó inquer i s'acorda no actuar més a Ciutat. Es va comunicà l'acord a Moreno, el qual en una carta (2), dóna excuses, tot esperant que l'Orfeó inquer rectifiqui la seva actitud.

No sabem si es mantingueren nous contactes ni si es va assistir a les Festes-1964, perquè no hem trobat cap altra referència al llibre d'actes ni cap altra carta a l'arxiu. Sols n'hi trobam una on es contesta favorablement a Moreno, dos anys més tard, quan, en nom de la «Cruzada de Oración», demana que es participi en una concentració.

«La Fuente de Agua Viva»

Més interessant que la col·laboració amb Moreno és la que es va fer pel març de 1966, amb l'orquestra Simfònica de Mallorca, quan l'Harpa es va afegir als cors que cantaren «La Fuente de Agua Viva», oratori compost per Mn. Bernat Julià, director de la «Capella Mallorquina», sobre un text en cobles i silves escrit per Mn. Andreu Caimari, que glosa el tema de la samaritana de l'Evangeli. En aquest oratori hi ha un solista baríton que actua de corifeu, a més d'altres solistes: una soprà, un baix, un tenor i dos solistes de cor. El conjunt coral el formà l'Harpa d'Inca, el Cor Parroquial de Pollença, la Capella de la Catedral i la Capella Mallorquina, tot patrocinat per la Diputació. Dirigia l'orquestra el Sr. Gerard Pérez Busquier i els cors el Sr. Raul Gorrono.

L'estrena es féu el 16 de març de 1966 al Teatre Principal de Ciutat i es va repetir el 6 d'abril. A Inca es va cantar el 29 de març, organitzant l'acte l'Ajuntament, l'Harpa i el Cercle d'Art i Cultura. Més tard es va cantar al manco a Felanitx.

Funcions religioses

El 22 de setembre de 1963 s'assistí a la bendició del temple nou de la Parròquia de Crist Rei.

Ja hem citat la concurrència del cor a les esglésies d'Inca i a algunes de fora per cantar-hi les misses de funerals, substituint les comunitats parroquials i també les 10 misses solemnes de l'any 1964.

El 1965 l'Orfeó era present a les misses dels dies de solemnitats de les esglésies d'Inca. Concretament citam la de Sant Abdon amb la missa «Celebrabo te Domine» del p. Martorell a veus mixtes, l'Al·leluia de Haendel i el «Jesu dulcis» de Vitoria. A Sant Domingo va cantar el dia del Pilar, per la festa de la Guàrdia Civil. Per Setmana Santa, la «Mater Admirabilis» i la «Misa Festiva» de Recife, a més de motets en totes les funcions.

Del 1966 es recorda la «Celebrabo te Domine» i motets per Sant Abdon i per Setmana Santa la missa de Salas amb un fragment del Messies de Haendel.

El 1967 fou semblant a l'any anterior.

Encara que no poseïm més detallas es veu que l'activitat a les funcions religioses era intensa i continuada. Fins i tot les sortides a Santa Eugènia i a Orient (agost del 64) es feren bàsicament per cantar misses.

Sembla però que en els darrers temps d'aquest període s'hagué de sol·licitar l'ajuda del cor de les monges de la Caritat i, fins i tot, qualque vegada fou una monja qui va dirigir el conjunt.

Festes patronals de l'Orfeó

1963.- Per la festa patronal de Santa Cecília es va fer un concert al Centre Parroquial, ara ja local de l'Orfeó, que ocupa tot el primer pis de l'edifici. El matí hi hagué missa i a la nit un sopar de companyonia.

1964.- El dia 22 de novembre es celebrà missa a Santa Maria la Major i el dia 29 es va fer un acte amb col·laboració variada. El llibre d'actes diu que l'orfeó mostra un notable perfeccionament amb la intervenció del P. Cloquell. Es cantaren tres cançons: «Muntanyes de Canigó», «Aubada» a 5 veus mixtes i «Ojos claros serenos».

1965.- El 22 de novembre hi hagué missa a Santa Maria la Major i el dia 28 el sopar de companyonia i una funció feta amb col·laboracions. A la primera part, entre altres actuacions, la música local «Unión Inquense» dirigida per Vicenç Bestard, va interpretar tres peces. A la segona part, L'Harpa, dirigida pel P. Cloquell, hi va interpretar cinc cançons. Hi ha a més dues actuacions de piano i la d'un quartet format per quatre frarets que es deien «Los Cuatro de Asís» que interpretaren 8 peces de bona qualitat. Havien estat contractats per a l'acte.

1966.- La funció de la nit del 27 de novembre va tenir una composició semblant a la de 1965. No hi hagué la «Unión Musical» i el quartet vocal era substituït per un altre clàssic que va interpretar Haynd i Mozart. L'acte es va fer al saló d'actes de l'Escola d'Aprenentatge Industrial. El sopar va ser al celler de Ca'n Ripoll.

1967.- També a l'Escola d'Aprenentatge es va fer l'acte commemoratiu. L'orfeó cantà quatre cançons i es completà amb actuacions diverses. A la nit també com antany el sopar es fa al celler de Ca'n Ripoll.

Observi el lector com la importància orfeonística de L'Harpa d'Inca torna a declinar de cada dia, si sols es considera la música profana.

La festa de 1968 ja correspon a l'etapa següent.

Excursions anuals

1963.- Es va fer a Camp de Mar el dia 1 de setembre. Hi anaren orfeonistes i familiars. Els acompanyants, com de costum pagaven el seu estipendi. Va costar 3.275 pessetes.

1964.- Aquest any es feren abundoses sortides en ocasió de misses. L'acostumada excursió d'estiu va seguir el següent itinerari: Esporles (missa i cant de motets i desdejuni), Banyalbufar, Andratx (dinar) retornant per Camp de Mar i

Palma. (Informació de «Balears» de 27-8-64 que, a més, porta una fotografia on s'hi veuen unes 40 persones). El cost fou de 8.810 pessetes.

També es va anar a Manacor en una eixida conjunta amb altres orfeons que cantaren a Ciutat.

Es pot considerar una excursió l'eixida del 9 d'agost a Orient per prendre part a les festes patronals.

1965.- S'havia previst anar el 8 d'agost a Ca'n Picafort i Capdepera; però com que el P. Cloquell havia de ser aquest dia a Lluçmajor per la inauguració del monument a Maria Antònia Salvà, es va decidir passar per Lluçmajor i seguir a Cala d'Or i Cala Figuera. Així es va tenir ocasió de cantar unes cançons en l'acte que exaltava la poetessa mallorquina.

1966.- El 21 d'agost es va a Cala Ratjada, amb bany previ a Cala Agulla.

1967.- Es va al Port d'Alcúdia-Llenaire-Port de Pollença-Formentor (bany) i cases de Cala Murta, on es va dinar. No sabem quin dia es va fer.

Activitats cíviques

Les festes de la patrona no faltaren cap any.

1964.- Concert a Orient. També aquest any es va concórrer al concurs de villancets, organitzat per «Radio Juventud» d'Inca. S'hi va obtenir el premi extraordinari.

1965.- Es va a Pollença. L'orfeó canta tres cànons, dirigit pel P. Cloquell. L'acte, organitzat per una societat pollencina, es va omplir, a més, amb la banda «Unión Inquense», amb sainets de Jaume Serra i peces de sarsuela cantades per un tenor.

Varen anar a cantar unes cançons al Cercle d'Art i Cultura d'Inca, deixant a la voluntat d'aquesta entitat els estipendis de l'actuació.

1966.- Col·laboració a l'oratori «La Fuente de Agua Viva».

L'economia

La compra del piano fou un èxit econòmic. Per adquirir-lo es va convenir l'entrega del piano vell i 4.000 pessetes. Amb la subscripció feta amb tal fi s'obtingueren 7.119 pessetes. No hi ha dubte que la gestió d'Autonell fou esplendorosa. Però el president, que havia començat amb tant d'entusiasme el 1965, es troba malalt a Sabadell i la seva actuació directiva hagué d'esfumar-se de cada dia més i ja des de l'any 1967 manifesta el desig de dimitir.

Procés del problema tècnic

Les dificultats de direcció vénen de lluny. S'agreugen a partir de l'any 1955, quan el P. Cloquell, que havia fet una excel·lent labor en temps del president Capó, va anar-se'n d'Inca.

El director Albertí es torna més assessor que altra cosa i des de 1958 ni tan sols pot actuar, perquè la seva dependència econòmica del sindicat de músics el priva de tota presència en públic. No deixa el contacte amb l'orfeó, però quasi sempre en segon pla, com ho feren el president Duran i ell mateix en temps de mn.

Capó. Prova d'aquesta protecció moral és la seva influència perquè Autonell accepti per segona vegada la presidència. A més se'l veu assistir a qualche junta en moments crítics.

Si Albertí és el director, de fet qui actua en els assaigs és un subdirector i, a vegades, qualche director esporàdic conduirà l'orfeó en les sortides.

Quan prengué el timó de L'Harpa Jaume Serra (desembre del 57), es va manifestar el desig que Albertí tornàs a prendre la total direcció de l'orfeó, cosa impossible. És el P. Riera dels franciscans qui, adés i ara, dirigeix alguns actes públics.

És segur que el pes de la subdirecció la duia Miquel Aguiló i Serra, ajudat per la seva germana Beatriu, com ho demostra la correspondència que manté amb Felipe Moreno de l'Orfeó Municipal de Ciutat i amb altres institucions peninsulars, durant el període del president Serra. Més concretament, era Solivellas qui dirigia la part forana i Aguiló la religiosa (4).

És a la darrerria d'aquesta etapa quan es nomena subdirector José Leoncio Garroño, que ho fou durant pocs mesos.

Ja dins la presidència d'Autonell, s'acorda que de moment dirigeixi l'orfeonista Solivellas (18-11-65), però després el vice-president Corró s'interessa perquè, de manera definitiva, la subdirecció sia per Miquel Aguiló, que l'accepta condicionada a no fer més d'un assaig a la setmana (9-10-64).

Entretant el P. Cloquell ha tornat a Inca. Fou una altra esperança pels dirigents, però vana, ja que no va acceptar i sols va prometre l'ajuda per ocasions eventuais.

I no obstant, si hem de creure els llibres d'actes, durant el període de Jaume Serra i el primer d'Autonell, l'assistència dels orfeonistes als assaigs era bona.

Després es feren malbé els assaigs, tal volta perquè les misses de funerals els pertorbaven, com es diu en una acta. Hi ha orfeonistes que no compleixen i fins es considera donar-ne algun de baixa. El president se'n dol, però diu que «en aquest temps de materialisme no es pot demanar més».

Passat un any i mig, veim repetir-se en els llibres que «es recomençaran els assaigs» i això es manifesta no sols en les pauses estiuenques, sinó també en plena temporada d'hivern.

L'ajuntament d'Inca, va ser esplèndid amb una subvenció de 7.000 pessetes si bé condicionada a fer lliçons de solfeig. És cert que la subvenció es pagava amb molta irregularitat, però les lliçons tampoc no es donaven tal com l'ajuntament volia.

(1) Una d'elles es va fer a Orient i una altra a Santa Eugènia. Més tard es va anar a Santa Maria i a Caimari per misses.

(2) Acta de 12-8-63.

(3) Arxiu de secretaria.

(4) Informació d'Aguiló.

INTERMEZZO

Després de la gestió de Jaume Serra i Beltran, arriba altra vegada a la presidència Antoni Autonell i Casassas. Qualsevol comentari no tendria valor si pretenia responsabilitzar del tot els dirigents de L'Harpa d'Inca d'alguns programes que no són més que el punt àlgid d'un desenvolupament que va començar amb el traume de la guerra. Cal admetre d'antuvi la seva bona fe i la voluntat de mantenir la presència de l'orfeó.

Cal convenir que L'Harpa d'Inca d'ara viu immersa en un ambient cultural local, el dels anys seixanta, gens favorable per a la seva missió. És per això que va perdent l'amplària formativa que antany tenia, la qual queda reduïda únicament al cant, en contraposició a l'esperit de formació del seu primer temps, quan la música, malgrat fos la part bàsica de la massa coral, anava envoltada d'unes presències paral·leles que donaven un suport estructural amb el qual es reforçava la continuïtat. D'altra part, l'orfeó havia perdut el local social que facilitava la convivència, en disposar d'unes taules i un bar on es prenia cafè o es jugaven unes dames.

L'orfeó del vell temps tenia el *seu* públic, tal volta reduït, però fidel i integrat. Més tard l'auditori es fa heterogeni, es converteix en un públic que, de cada vegada més, va a passar-ho bé, que no està massa interessat en allò que li donen i que no té un esperit crític. No és aquí el lloc d'estudiar el deteriorament de l'ambient, perquè altres ho han fet amb major capacitat, però cal dir-ne qualche cosa per poder comprendre millor l'orfeó.

Passat l'impacte de la guerra, amb els silencis imposats, amb els desprecis cap a la nostra llengua, perquè parlar en castellà és més imperial i «fa més fi», creix l'atonía pels nostres valors espirituals, sobretot quan el benestar econòmic propicia el materialisme. Són lluny els poetes castellans de la generació del 27, a Mallorca s'extingí «La Nostra Terra» i l'Escola Mallorquina ha aplegat també. A Inca ha deixat de publicar-se «Ciutat», ja que el setmanari es va veure mancat de suport econòmic i de redacció. L'Harpa també ha oblidat la lliçó d'estètica de la Festa de la Senyera i no recorda si es llegia «La Deixa del Geni Grec» dins les coves d'Artà, ni si es visitava el sepulcre de Ramon Llull.

No es pot negar que, aparentment, sembla mantenir-se el valor espiritual, si tenim en compte l'assistència a les funcions religioses. Però no ens enganyem, l'orfeó hi compleix una funció auxiliar de contrata, més que una vinculació sentida. I l'excursió d'estiu és un premi massa llunyà per constituir una motivació.

Per tot això no ens ha d'estranyar si els dirigents no consideren bé com s'estructuren certs programes, més enllà del 1963. Record encara la dolorosa impressió que va causar-me una d'aquelles funcions, de les quals se'n conserven fulles impreses. Hi ha una llei de psicologia que, traduïda vulgarment, ve a dir que les imatges externes negatives que bombardegen una i altra vegada la percepció dels qui no estan conformes amb elles, acaben per imposar-se. No ens ha d'estranyar, per tant, que la imatge de l'ambient materialitzat perjudicàs el criteri organitzador d'alguns actes, els quals, d'altra part, necessitaven col·laboracions externes per omplir el programa.

Amb tot cal remarcar uns fets positius que afavorien la continuïtat de l'Orfeó. Eren els assaigs i els desplaçaments a Ciutat per col·laborar amb altres cors a les festes de Primavera, els quals encaixaven bé amb la curolla, ja llunyana, que feia moure constantment L'Harpa. Aquesta activitat va contribuir a la supervivència durant la presidència de Jaume Serra i el seu equip i fins que va començar el període de la d'Autonell, pels contactes amb l'Orfeó municipal de Ciutat que dirigia Felipe Moreno. Més tard, pel 1966, culminava de nou amb l'oratori «La Fuente de Agua Viva», col·laborant amb l'Orquestra Simfònica.

Ara bé, l'activitat de contacte amb l'Orfeó de Ciutat i, més que res, el projecte de crear un orfeó provincial, com Moreno pretenia, presentaven a l'Orfeó inquer el seriós problema d'una provable dissolució dins una gran massa coral anodina i triomfalista del temps del boom. En efecte, la Senyera de l'Harpa d'Inca no era present en els actes de conjunt i l'alta capacitat tècnica d'Albertí quedava eclipsada sota la batuta única i imperant de Moreno. Els dirigents del nostre Orfeó no deixaven de ser-ne conscients, com es pot veure en els recels que es llegeixen en algunes actes.

XVI

PRESIDÈNCIA DE MIQUEL CORRÓ I RAMON

(des de 12-2-1968)

És un signe dolorós de L'Harpa d'Inca, des de 1929, que siguin uns equips anegats qui recullen els finals dificultosos d'aquells que els precediren. Ara li correspon a Miquel Corró i Ramon, vice-president de la junta darrera.

Antoni Autonell estava cansat. La darrera acta de juntes firmada per ell és del 1966. La junta de govern, durant els últims anys de la seva darrera gestió, no s'havia reunit cap vegada. Els mateixos orfeonistes directius, representats pel Sr. Corró i el Sr. Serra, anaren a visitar-lo per mostrar-li la conveniència d'un canvi. A Autonell li sembla bé, però insisteix que ell ha d'abandonar el càrrec de directiu.

Per aquest motiu l'assemblea, presidida pel vice-president Corró, el 12 de febrer de 1968, elegeix un nou equip, compost d'aquesta manera:

President:	Miquel Corró i Ramon
Vice-president:	Jaume Serra i Beltran
Secretari:	Miquel Aguiló i Serra
Vice-secretària:	Srta. Marina Bisellach i Oliver
Bibliotecari:	Bartomeu Rosselló i Llabrés
Vocals:	Antoni Pujol i Brunet
	Miquel Corró i Horrach
	Josep Benítez i Gallardo
	Antoni Aguiló i Forteza
	Srta. Magdalena Cànoves i Corró
	Srta. Antònia Sastre i Ramis.

A la mateixa junta s'acordà nomenar president honorari a Antoni Autonell i director honorari a Jaume Albertí.

Durant tota la tongada que ara comença, serà subdirector, de fet director únic, el Sr. Miquel Aguiló i Serra.

Aquesta junta, carregada de bona voluntat i amor cap a l'Harpa, continua fins al 1972, reunint cada any les assemblees i treballant a les juntes de govern, fins que, el 1972, ja no es troben més actes escrites.

La decadència que el president Corró ha heretat, s'accentua de cada vegada més. Els assaigs, quan es poden fer, són migrats i no poques vegades s'han de suspendre per falta d'assistència. Els orfeonistes, entre homes i dones, no passen de 20, segons les relacions que, meticulosament, el secretari fa cada any, actualitzades en els mesos de desembre. Són llistes nominals amb indicació de la corda on cada orfeonista canta. Si el 1962 es comptabilitzaren 38 orfeonistes, en començar l'etapa de Corró ja no són més que 18 i quan s'ha de sortir és precis demanar col·laboracions de fora. Continua la manca de calor extern que és pràcticament nul dins l'ambient tan mercantilitzat que va precedir la crisi econòmica. Els convits que es fan a l'Orfeó perquè prengui part a qualche acte, difícilment poden acceptar-se, per falta d'elements i de preparació.

Què direm de l'activitat? Entre 1968 i 1972 es fa una excursió inicial l'any 1968 a Cala Murada; es suprimeix la de 1969 perquè no hi ha doblers i, per poder tenir-ne més per la festa del cinquantenari que s'acosta, s'acorda no fer-la el 1970.

A les esglésies hi participa sempre per Setmana Santa; també es canta per la festa de l'Ascensió i qualche vegada per Sant Abdon. La missa que constantment s'interpreta és una en castellà d'Argüelles i no hi falten els motets ja coneguts.

Les festes de la patrona Santa Cecília es redueixen a la missa i a un sopar, a vegades amb unes cançons, en pla d'humor íntim.

Sols perquè quedi constància, afegirem que l'Ajuntament d'Inca, el 1968, ja havia reduït a la meitat la subvenció que donava a l'Orfeó. En canvi, el 1971 el patronat pro-música de la Diputació va concedir-li una ajuda bastant important.

* * *

Apart d'això, cal relatar alguns moments de revifalla, que surten de la monotonia del cant religiós.

El primer acte immediat a la presa de possessió de la nova junta de govern, fou el convit que l'Orfeó va rebre per assistir a l'homenatge que Muro dedicava al seu fill preclar, el compositor Miquel Tortell, en el I centenari de la seva naixença. Es va fer el 21 d'abril de 1968. Els pocs elements de què disposava l'Orfeó s'aglutinen per assistir-hi i, amb la col·laboració del cor d'al·lotes de l'església de Sant Francesc, es va poder quedar molt bé, cantant el Sanctus i el Te-deum, obres de l'homenatjat. Després es va cantar al teatre, amb col·laboració amb la coral de Lluçmajor. La comissió de les festes, agraïda, va fer a l'Harpa un bon regal. Foren unes actuacions de lluïment on tots hi posaren el seu esforç, sota la batuta d'Aguiló, que dirigia. Així es pogué deixar content el P. Esteve Cloquell, antic director de l'Harpa, fill d'aquella vila, que tant d'interès tenia en que l'Orfeó no mancàs a la festa.

Més tard els dirigents no obliden que l'any 1971 és el cinquantenari de la fundació de l'Orfeó i acorden commemorar-lo obsequiant amb una medalla d'or al director Albertí, velleit ja de 80 anys, que resideix al Port de Pollença. L'Ajuntament d'Inca, que recorda també el pas d'Albertí per la Banda Municipal, fa seu

el propòsit i paga la medalla i el refresc. L'acte es va fer al Centre Parroquial i dirigia l'Orfeó Miquel Aguiló, el dia 14 de novembre de 1971. El carnet de convit és una reproducció fotogràfica de les dues cares de la senyera. A la nit hi hagué un sopar.

Vuit dies després es celebra una missa en honor de Santa Cecília i en sufragi dels orfeonistes que moriren des de la fundació de l'Harpa. Amb tota emoció s'hi va cantar un respons.

Una altra actuació de l'Harpa, fou l'assistència a l'homenatge que l'Ajuntament va tributar a Mn. Andreu Caimari, autor de la lletra d'aquell primer himne que no es pogué estrenar. S'hi cantaren dues cançons: L'Himne de la Senyera i Muntanyes de Canigó.

Més tard l'Harpa d'Inca fou present a la commemoració del 25è aniversari de la mort del seu fundador, mestre Miquel Duran. De l'emotivitat d'aques acte, celebrat en el Cafè Mercantil l'any 1978, amb el saló d'actes plena de gent, ja n'hem parlat a l'iniciar aquesta crònica. Fou la darrera actuació en públic de l'Orfeó que hi va cantar el seu Himne i Muntanyes de Canigó, actuant de solista Miquel Reinoso i dirigint Miquel Aguiló. Després, quan l'Obra Cultural Balear a Inca fa un altre homenatge a la memòria de Duran, amb major crítica de la seva obra, l'Harpa d'Inca ja no hi era.

Sa Cabaneta 1980-1981

APÈNDIX

Apèndix núm. 1

Nota biogràfica del director Jaume Albertí i Ferrer

Va néixer a Inca el 13 d'abril de 1889 i morí al Port de Pollença el 9 de setembre de 1979 als 90 anys.

Inicià els estudis musicals amb mestre Nofre Martorell, un dels directors de les dues bandes de música que hi havia a Inca. Incorporat des de molt jovenet a la banda de música del regiment d'infanteria de Palma, va estudiar harmonia i instrumentació amb el músic major Josep Balaguer, ascendint a músic de primera el primer de maig de 1911. Normalment tocava el clarinet o un saxofon baríton. Quan es va crar la banda del regiment d'Inca ell i Pere Balaguer es traslladaren aquí. Albertí es feia càrrec dels assaigs i moltes vegades dirigia la banda en les seves actuacions.

El 1920 va dirigir la banda mallorquina de Palma i el 1923 la de Pollença. A partir de 1939 dirigeix la banda municipal de Inca, fundada el 1932, fins al desembre de 1958. Fou cofundador i director de l'Orfeó de Sineu.

El 1968 l'ajuntament d'Inca li dedica una plaça en un acte on la banda municipal de Palma fa un concert en els jardins del col·legi «Santo Tomás de Aquino d'Inca». El 1971 rep de l'Orfeó L'Harpa d'Inca una medalla d'or commemorativa del cinquantenari de la fundació de l'entitat.

Nota biogràfica de mestre Miquel Duran i Saurina, fundador de l'Orfeó

És fill d'una família humil inquera com Albertí mateix. Va néixer el març de 1866 i morí el 26 de febrer de 1953 quasi tocant els 87 anys.

La seva formació fou autodidacta. Començà treballant de fuster independent i el 1903 es fa llibreter i poc després estableix una petita impremta per imprimir la seva premsa setmanal. El 1900 funda el Cercle d'Obrers Catòlics que presideix no poques vegades, organitzant activitats culturals: escoles per a adults, actes musico-literaris, cicles de conferències, etc... El 1922 publica un tom de poesies «Flors de Roella». És autor també de diverses obretes d'orientació religiosa o patriòtica. Manté durant quasi 30 anys uns setmanaris més formatius que informatius inspirats en l'amor a Mallorca i a Catalunya; són «Es Ca d'Inca», «La Bona Causa», «Ca-Nostra», i «La Veu d'Inca». La seva vocació social és el seu major mèrit, més estimable que la seva obra poètica, gens despreciable.

Apèndix núm. 2

Persones fundacionals

Socis protectors que assistiren a la primera junta general de l'Orfeó

Miquel Duran.- Miquel Ferragut.- Antoni Riera.- Bernat Aguiló.- Gabriel Fuster.-
Jaume Estrany i Llabrés.- Joan Pujades.- Miquel Fuster.- Jaume Sampol.- Tomàs
Mora.- Josep Aguiló.- Miquel Llinàs.

Primers orfeonistes

Francesc Aguiló.- Joan Caimari.- Joan Beltran.- Martí Coll.- Manuel Fernández.-
Jaume Alzina.- Joan Llabrés.- Jaume Corró.- Rafel Beltran.- Miquel Amengual.-
Jaume Coll.- Melcior Font.- Miquel Esteve.- Miquel Jofre.- Antoni Maura.-
Bartomeu Genestra.- Jaume Estrany.- Antoni Ramis.- Josep March.- Antoni
Areste.- Jaume Fuster.- Miquel Rayó.- Marià Calderón.- Josep Seguí.- Rafel
Rubert.- Llorenç Duran.- Llorenç Pons.- Josep Noguera.- Bartomeu Grau.- Joan
Estrany. (Aviat foren al voltant de 50).

Nins i nines fundadors de la corda de veus blanques

Jaume Serra.- Francesc Fuster.- Antoni Pellicer.- Antoni Albertí.- Antoni Reus.-
Antoni Nicolau.- Nadal Oliver.- Rafel Llabrés.- Miquel Ferrer.- Joan Jofre.-
Miquel Corró.- Antoni Fullana.

Joana Albertí Sancho.- Maria Duran Coli.- Francesca Duran Coli.- Antònia Serra.-
Francesca Ferrer.- Antònia Amengual.- Isabel Calderón.- Jerònima Ferrer.-
Magdalena Nicolau.- Catalina Llabrés.- Paula Payeres.- Maria Jofre.- Maria
Gual.- Francesca Coll.- Isabel Miró.- Margalida Ferrer.

Corda de donzelles (15 Abril de 1825)

Margalida Estrany Ferrer.- Margalida Tortella Joan.- Agustina Genovart.- Antònia
Jaume Coll.- Francesca Estrany Llabrés.- Margalida Benito Llorenç.- Joana Aina
Reus Tortella.- Catalina Albertí Albertí.

Apèndix núm. 3

Comparació de valors econòmics

Per comprendre millor el valor de les quantitats expressades en aquesta crònica, corresponents als temps anteriors a la guerra civil, convé comparar els jornals mitjos dels obrers. Abans un sou diari no arribava a 4 pessetes i ara (1982) passa de 900 pessetes. En conseqüència, s'han de multiplicar per 225 les xifres referides a aquell temps. Així l'obsequi de 250 pessetes, fet a l'Harpa per la societat Club Central podria estimar-se en 45.000 pessetes d'ara.

Comentari per explicar millor l'afer de la junta dels «Senyors» (1926-1928)

Del temps de l'estrena de la senyera, era fresca encara la sortida ostentosa de la sala dactes d'un sacerdot representatiu, mentre altres no es mogueren, en el transcurs d'una conferència que sobre la plaga de la sífilis feia el dr. Emili Darder, primera d'un cicle organitzat pel Cercle i l'Harpa. A aquesta conferència havien de seguir-ne altres de temes diversos, fetes per altres especialistes, essent la immediata la del Dr. Francesc Sales Aguiló sobre història natural. El cicle fou immediatament suspès ja que dins la directiva del Cercle d'Obrers Catòlics hi havia la figura d'un conciliari, nomenat pel bisbe, amb poders omnímodes. Malgrat que el Dr. Darder s'hagués expressat amb la major prudència i delicadesa, la seva conferència dugué una llarga ressonància dins els medis exacerbats de l'integrisme local, que veia amb disgust la independència que l'Associació per la Cultura de Mallorca, directiva de la qual formava part, al costat de persones de tarannà liberal, com eren els doctors Darder i Aguiló i el mateix Guillem Forteza, arquitecte autor de la senyera. Es veien amb mal ull aquestes amistats de Duran que podien contaminar-lo d'esquerranisme (!) i es temia pels destins espirituals de l'Orfeó.

Les explicacions d'aquest apèndix hi són posades no sols per donar llum a la incomprendible canvi de junta sinó també per deixar constància de l'ambient francament militant d'un determinant sector. Si les lluites de «El Ancora» de Ciutat no afectaren gaire la gent d'Inca, pel que es pot deduir dels setmanaris locals de fi de segle XIX, en canvi a la primeria de l'actual, sí hi trobam una franca agressivitat de la qual no n'era aliè el mateix Duran a «Es Ca d'Inca» i a la «Bona Causa». Més tard, sens renunciar al seu sentiment francament catòlic, havia evolucionat.

* * *

L'escrit que segueix, copiat del «Ca-Nostra», és una síntesi testimonial del pensament de Duran. Malgrat la seva llargària hem volgut inserir-lo pel que hem dit en el transcurs d'aquesta crònica. És la resposta a la carta on la nova junta li dóna un vot de gràcies i li comunica l'acord de posar el seu retrat a la sala de sessions.

Sr. President de l'Harpa d'Inca.- Honorable Senyor: Des de l'elecció de la nova junta tenia necessitat de manifestar els seus sentiments, ja que no és fàcil que una actuació plena d'entusiasmes de sobte quedi ofegada sens deixar record expansius, sens inquietuds pel perdurament dels ideals, i tant és així que pensava acudir a la premsa, quan ha vengut a donar-ne avinentesa, per expressar els meus sentiments, el seu comunicat.- Em diu, a la seva lletra, que la junta que tan dignament presideix, ha fet constar en acta un vot de gràcies per la meua actuació en el govern de l'Harpa. Aquí, senyor president, s'han canviat els conceptes perquè l'únic que té motiu per donar gràcies som jo; i les don ben efusives a Déu i a vostres per acceptar, amb una senzilla insinuació meua, un lloc dins el govern de l'Harpa,

sens mirar càrrecs honorífics, i sí, solament, per col·laborar en una obra plena de bellesa i bondat. Mai no hauria somniat trobar successors tan representatius i de tanta distinció espiritual, que, per amor, acceptassin de les meves mans calloses la direcció, donant ensems noves puixances en la vida ascendent de l'orfeó, quedant així tranquil el meu esperit en el descans del retir que tan sala de sessions, dec manifestar-li que, apreciament amb tot el seu valor el gest de benvolença tengut vers mi i agraint-ho infinitament a la junta, no puc acceptar tals honors, per no ser els meus treballs dignes d'ells. No els puc acceptar tampoc, per anar contra el meu mode de veure i pensar. Si mai he acceptades presidències i càrrecs honorífics, sols és estat per poder treballar amb més intensitat dins el camp social.- Confès ingènument que no essent la meua tasca mereixedora de tal distinció, el meu retrat podria aixecar recels a qui pensa i aprecia com jo, en perjudici de la uniformitat de volers entre els socis. Per amor de Déu, senyor president, deixin d'efectuar tal acord.- Si la meua imatge tingués la virtut miraculosa de difondre sentiments de fe, de pàtria i d'amor, en aquest cas sí que ho voldria que hi quedàs eternament en la cambra de sessions; però com que aquests mots lluminosos són el lema integrant de la senyera de l'Harpa, ella deu ser el sant trassumpte que s'ha d'estampar dins els esperits per formar bons ciutadans i orfeonistes creients i patriòtics. Per aquests sants ideals m'he desvetllat en distintes manifestacions i ardentment desitj veure'ls gravats als cors de tots. Ells me feren organitzar artístiques peregrinacions a Lluc per consagrar els cants a la Reina de Mallorca; i més tard a les tombes dels sants i mestres mallorquins Ramon Llull i Costa i Llobera, grans prínceps de la poesia, que són la representació més viva del nostre ésser i de la nostra raça. L'Harpa d'Inca, senyor president, deixaria de ser el que és, per bé que modelàs les seves cançons, si no l'animava l'espiritualitat que impulsà son naixement, com el mateix «Orfeó Català» perdria la seva fecunditat i grandesa el dia que la seva ideologia no s'amaràs de la saba de la mare terra.- Els acords presos en la primera sessió, són la penyora més gentil de que la nova Junta està identificada amb tot aquest bagatge espiritual, per això no he de dir-los més que la paraula encoratjadora de: sempre envant! -Una abraçada de son amic - Miquel Duran.

Apèndix núm. 5

Algunes rellicades en l'esperit de l'Harpa d'Inca

Per les festes patronals de 1928 l'Harpa va sortir una mica del to que venia mantenint. A un concert fet al «Teatre d'Inca» la primera part va cobrir-la l'Orfeó i la segona la música del regiment, amb l'estrena de tres composicions molt selectes de mestre Oliver, primer subdirector de l'Harpa; però l'acte va acabar cantant l'Orfeó acompanyat de l'estrèpit de platerets i tambors, una cantata molt patriòtera, de regust vuitcentista, en castellà. M'ho recordava no fa gaire un amic de Ciutat que ho havia sentit contar a gent vella.

Per associació d'idees d'aquest fet per mi oblidat he recordat un altre concert del temps del president Duran on una de les tres parts fou atesa per un cantant solista que presentà cançons de sarsuela; record la romança de l'espasa de «El Huesped del Sevillano» recitada amb la gesticulació que el cas demana. Aquesta feta caigué com una bomba entre els amics ciutadans de l'Orfeó.

Passat l'any 1964 trobam els programes que desdiuen també la serenitat senyorívola de l'Orfeó que ja hem insinuat a l'intermezzo.

Apèndix núm. 6

Un balanç. Any 1924

ENTRADES

Existència inicial.....193,94

De protecció:

Cobrat dels protectors482

Subvenció de l'ajuntament (un trimestre)50

Donatiu del M.I.Sr.Joan Quetglas.....50

Donatiu de l'ajuntament de Palma.....100

Varis donatius.....39,95

Recàrrec als talons de loteria300

Reintegraments no pagats de loteria 1923.....54

1075,95

De cant

Cobrat de música religiosa.....75

De l'ajuntament concert de Sant Abdon.....100

Procedent de concerts fets375,45

951,45

Total entrades2221,34

SORTIDES

Comissió de cobrança al recaptador4,10

Pagat al restant de la factura de les insígnies190

Pagat per periòdics.....32,25

Pagat per factures de partitures.....82,30

Despeses del concert del Teatre d'Inca.....55,90

Interessos del pagaré.....15,75

Vàries factures d'impresos.....	95,50
Factura de viatge, manteniment etc. de l'excursió a Palma	654,30
Id. factura del refresc	43,75
Participacions de loteria a compte de L'Harpa i les regalades als membres de l'orfeó que són a Africa i altres atencions de loteria	43,60
Factura d'una fotocòpia de Sta. Cecília.....	11,50
Pagat a M. Jofre per avisar assaigs.....	10
Honoraris del director sr. Albertí.....	600
Id. dell subdirector sr. Fernández.....	15
Distintes despeses	30,30
Existència.....	316,09
	2221,34

ANNEX

DARRERS ANYS (1982 - 1995)

1. *Reorganització*

Vers l'any 1972 l'Orfeó L'Harpa d'Inca inicià alguns dels seus dies més amargs. L'estancament era manifest. Sense arribar a desaparèixer, l'activitat musical es veu reduïda a col·laboracions en els actes religiosos de la parròquia de Santa Maria la Major. Els concerts són quasi nuls, i tan sols es pot recordar el mencionat per Llorenç M. Duran i Coli, que es celebrà l'any 1978 amb motiu del 25è aniversari de la mort del seu pare i fundador de L'Harpa.

Diversos factors provocaren aquesta situació, però tal volta el més determinant fou la manca de veus blanques, és a dir, de dones o nins, sense les quals es feia gairebé impossible la interpretació coral. Així, aquell grup d'homes orfeonistes no podia més que acompanyar a les celebracions litúrgiques, la qual cosa feia de bon grat. Gràcies a ells es pot dir avui que l'activitat de l'Orfeó mai no es va interrompre, tot i distar molt del quefer propi d'una entitat coral.

Contrastant amb aquesta realitat viscuda a Inca, a la resta de Mallorca es produïa, a finals de la dècada dels 70 i principis del 80, un floreixement de la música coral que cristal·litza en la creació de la Federació de Corals de Mallorca. Es fan encontres de corals, que reuneixen la major part d'agrupacions existents; precisament a Inca es celebrà l'Encontre de Corals de l'any 1982.

Resorgí llavors el desig de tornar sentir l'Orfeó interpretant els seus cants arreu de l'illa. La iniciativa vingué d'Antoni Pons i Sastre, aleshores batlle d'Inca i vertader impulsor de la tasca de reorganització de la coral, qui amb infatigable insistència proposava la reagrupació als orfeonistes veterans.

Per fi, l'any 1982 Antoni Pons i Sastre, juntament amb el president de l'Orfeó, Miquel Corró i Ramon, convoca en una primera reunió a Joan Lliteras, Joan Parets, Miquel Aquiló i Jaume Serra (tal volta ens deixem algú involuntàriament); després d'un llarg intercanvi d'opinions, s'acordà la continuïtat de la junta directiva existent, de manera provisional, també que fos Miquel Aquiló qui continuàs amb la direcció de la coral. A més, es decidí fer una cridada a través de la premsa, així com una circular als col·legis i instituts d'Inca on convidaven totes les persones que volien formar part de l'Orfeó a una primer encontre el dia 13 de desembre al centre parroquial de Santa Maria la Major.

La resposta del poble d'Inca a la convidada va ser molt positiva. Dia 13 de desembre de 1982 es varen agrupar una trentena de persones, entre les quals hi havia orfeonistes (Jaume Serra, Miquel Aguiló, Miquel Corró i Ramon, Miquel Corró i Horrach, Miquel Vallespir, Antoni Beltran, Ana M. Muñoz i Miquel Reinoso), a més d'una vintena de cares noves, moltes d'elles ben joves.

La voluntat dels orfeonistes veterans i la bona resposta dels joves de la ciutat feren possible la reestructuració de l'Orfeó i la seva consolidació com a grup coral. S'ha de destacar, a més de l'impuls decisiu d'Antoni Pons, el suport rebut de Joan Parets.

2. De l'any 1983 al 1989

El punt de partida ja estava posat. Hi havia material humà: la presència de gent jove era una promesa de futur. Per altra banda, és de ressenyar que el suport econòmic de l'ajuntament, iniciat l'any 1983, va ser constant tots aquests anys.

Al capdavant de l'Orfeó treballava la darrera junta directiva, presidida per Miquel Corró i Ramon. No és fins al 27 de novembre de 1986 quan es renova la junta de govern i es torna a reelegir com a president Miquel Corró. També el mateix any 1986 l'Orfeó L'Harpa d'Inca es constitueix com a associació i s'inscriu en el registre civil.

Primera actuació

Després d'uns quants mesos d'assaigs, va venir la primera actuació: fou el 28 de març de 1983 al Teatre Principal, en el Festival literari-musical organitzat per la confraria de «Santo Tomás de Aquino». Es varen cantar tres cançons: «Mandatun novum», de T. L. de Victòria, «Muntanyes del Canigó», harmonitzada per N. Puig, i «La Balanguera», de A. Vives amb lletra de J. Alcover.

Dintre de la Federació de Corals

A finals de l'any 1983 l'Orfeó l'Harpa d'Inca s'integra dins la Federació de Corals de Mallorca, de la qual és membre fundador. Dins el marc de les activitats organitzades per la Federació podem destacar la participació de l'Orfeó, des de l'any 1984, en els Encontres de Nadal que anualment es celebren a diferents pobles de Mallorca; en les Setmanes de Cant Coral realitzades a Palma els anys 1986 i 1987; als Cicles Quaresmals des de l'any 1987.

Col·laboracions diverses

Deixant a part els concerts pròpiament dits, que sempre tenen una finalitat eminentment musical, les activitats de l'Orfeó es podrien englobar en dos grans grups: per una part, les celebracions i festes religioses, i per altra, la participació en la vida cultural del poble d'Inca. Es poden citar, com a exemple de les primeres, les festes de Santa Maria la Major i les de Sant Domingo (en concret, la de l'any 1987 en què es commemorà el 25è aniversari de la Parròquia de Sant Domingo), així com la celebració eucarística del dia de la beatificació de sor

Francinaina Cirer, a Sencelles, i el concert de quaresma realitzat a Inca l'any 1989. També participà l'any 1989 en la festivitat de Santa Maria la Major d'Inca commemorada per la Unió d'inquers de Palma, i a partir d'aquí s'inicià una col·laboració que es repetiria en anys posteriors. Quant a la segona, caldria esmentar la inauguració del Casal de Cultura d'Inca l'any 1986 i l'homenatge-comiat a Francesc Homar Llinàs.

El Concert de Reis

El dia 8 de gener de l'any 1984 tingué lloc un «Concert d'any nou» per iniciativa d'Antoni Pons des de l'ajuntament. Es tractava de recuperar la tradició de la «Festa dels Reis», típica de l'Orfeó de mestre Miquel Duran, en la qual es lliuraven els premis del «Concurs de Betlems» i L'Harpa d'Inca cantava algunes nades.

A partir de l'any 1985 el concert es va fer el dia 6 de gener, dia de Reis, i any rera any es consolidà com a fita assenyalada dins el poble: el «Tradicional Concert de Reis».

L'any 1988 el Concert de Reis va incloure alguns números de la sarsuela «Pastores a Belén», escenificada moltes vegades a Inca anys enrera, els quals s'interpretaren amb l'acompanyament d'alguns músics de la banda d'Inca.

Actuacions més destacades

Altres esdeveniments musicals importants d'aquest període són:

- Dia 18 d'abril de 1986: Participació en la «Diada de la llengua catalana. Homenatge a Miquel Duran», que tingué lloc al Teatre Principal d'Inca, dintre del II Congrés Internacional de la Llengua catalana.

-Dia 16 de maig de 1988: Participació a l'homenatge a Llorenç M. Duran i Coli, realitzat al Casal de Cultura i organitzat per l'Obra Cultural Balear.

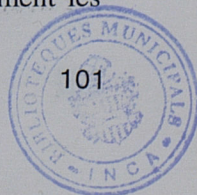
- Durant el mes de gener de l'any 1989, L'Harpa pren part en els «Concerts de Corals i Bandes de Música», juntament amb les corals de Consell, Sant Feliu de Llubí i del Puig de Selva, i les bandes de música d'Alcúdia i d'Inca. Els concerts es varen dur a terme a Inca, Consell, Llubí, Sa Pobla, Alcúdia, Selva i Lloseta, i la seva programació inclogué com a obres destacades el «Te Deum» de Miquel Tortell i l'himne «Mallorca» de Guillem Gelabert, ambdues obres harmonitzades per Bartomeu Poquet, i que foren interpretades conjuntament per tots els cors i bandes participants. El primer d'aquests concerts es féu a Inca el dia 6 de gener.

- Dia 3 de desembre de 1989: Participació a l'homenatge a Antoni Ramis Tortella pels 50 anys dedicats a la indústria de la pell, que va tenir lloc al Casal de Cultura.

No es pot deixar d'esmentar que tots aquests anys s'ha conservat la tradició de festejar la santa patrona dels músics, Santa Cecília, amb un concert a alguna església d'Inca i amb una festa.

3. De l'any 1990 al 1995

L'Orfeó L'Harpa d'Inca, després de treballar de valent uns quants anys, a vegades sense tots els cantaires que caldrien per a conjuntar adequadament les



veus, arriba a un punt en què pot mirar el futur amb optimisme. La consolidació està feta. Així ho demostra un grup de 50 persones, dispostes totes elles a seguir endavant i unides pel seu comú interès per la música.

L'objectiu cap a on es vol caminar és clar, millorar la qualitat musical, però no la manera d'aconseguir-lo. L'estancament i la incapacitat d'adaptació a la nova realitat coral són sempre possibles, i les dissonàncies dintre del si de l'Orfeó no poden fer més que afavorir-les. Igualment que existien diferències entre Duran i Albertí anys enrera (el primer desitjava molta activitat i el segon afiançar més allò que s'aprenia), també en aquest període hi ha diversitat d'opinions i pluralitat d'interessos: la dificultat resideix sempre en saber-los harmonitzar.

El dia 25 de gener de l'any 1991 la junta directiva va ésser renovada, i es reelegí altra volta el president Miquel Corró i Ramon; és de destacar que aquest càrrec l'ocupa des de l'any 1968 i fins al moment actual. Per altra banda, l'abril de 1991 es nomena subdirectora a M. Magdalena Aguiló qui, anys més tard (1994) assumirà plenament la tasca de la direcció musical.

L'instrument de la veu

Un dels indicadors que alguna cosa canvia dins L'Harpa l'any 1990 és la realització de sessions de tècnica vocal, impartides per Francesca Marí, durant el curs 90/91. Això implica la presa de consciència de la importància de l'instrument utilitzat en la música coral: la veu. No es pot millorar el resultat sonor d'un cor si no es comença per educar els cantaires en la tècnica del cant. Més endavant, i fins al dia d'avui, el treball vocal és duit a terme per Margalida Aguiló.

Tradicions musicals

En la dinàmica de l'Orfeó L'Harpa d'Inca alguns esdeveniments es van repetint i es converteixen en activitats que no es poden eludir. Alguns exemples poden ser:

- La participació en les activitats de la Federació de Corals de Mallorca: els Cicles Quaresmals en els anys 1990 i 1991; els Encontres de Nadal, anualment de forma ininterrompuda; el I Encontre de Corals de Mallorca, realitzat a Muro i a l'Auditorium l'any 1993, i el II Encontre fet a Sóller i a l'Auditorium l'any 1994.

- La celebració de Santa Cecília, seguint la tradició orfeonista, amb festa i concert. L'any 1994 es va commemorar a Lluc, amb la participació a la missa seguida d'un petit concert.

- Les col·laboracions als actes religiosos, igual que en èpoques més antigues, són freqüents: per exemple, a la festivitat de Sant Domingo, a l'aniversari de la mort de sor Clara Andreu, i a la «festa dels inquers de Palma» per commemorar la festivitat de Santa Maria la Major.

- El «Tradicional Concert de Reis», que des de l'any 1990 fa l'Orfeó juntament amb la banda «Unió Musical Inquera», i en el qual sol ser habitual la interpretació d'alguns fragments de «Pastores a Belén». L'any 1990 el concert de Reis fou un homenatge a Jaume Albertí i a Josep Aguiló en el centenari del seu naixement, i l'any 1991 es féu en homenatge a Antoni Llompart.

Actuacions més destacades

Són moltes les actuacions de L'Harpa en els darrers cinc anys, tant a Inca com a diferents pobles de Mallorca. D'entre elles, tal volta es podrien destacar les següents:

- Dia 13 de novembre de 1990, concert homenatge a Jaume Serra i Beltran, al Teatre Principal d'Inca. En aquest acte se'l nomenà president honorífic de l'Orfeó pels més de 65 anys de pertinença a l'entitat, de la qual fou president des de 1957 a 1965; també se li concedeix la medalla d'or per la seva tasca en favor de la cultura inquera.

- Dia 25 de maig de 1992, concert a Santa Maria la Major en el 25è aniversari de la seva coronació pontifícia. Es fa un concert de polifonia mariana, del qual es pot destacar l'estrena del magníficat de Santa Maria la Major «Proclam amb goig», amb música del pare A. Martorell i lletra de Mn. Pere Llabrés.

- Dia 7 de juny de 1994, concert al Casal de Cultura de Palma, dintre el cicle de concerts didàctics.

No es pot deixar de ressenyar el «Concert de Fires» que, igualment que el «Concert de Reis», gaudeix de molta acceptació popular. Es celebra cada any des del 1990 per les fires d'Inca, i hi participa la banda «Unió Musical Inquera» i l'Orfeó.

Projecció cap a l'exterior

L'Orfeó es troba ja amb coratge per a sortir i deixar-se sentir fora de la nostra illa. El primer viatge fou a Menorca, el setembre de 1990, on es feren dues actuacions importants: a l'Auditorium de la Capella Davídica de Ciutadella, en un concert compartit amb aquesta coral, i a la Parròquia de Santa Maria de Maó.

L'any 1991 es visità l'illa d'Eivissa, on es feren concerts a la Parròquia de Sant Antoni i al Claustre de l'ajuntament d'Eivissa (aquest darrer concert compartit amb el cor del Conservatori d'Eivissa).

Més enllà de l'arxipèlag, l'any 1992 L'Harpa viatjà a la província de Salamanca, on cantà en le Monestir de Castañar, de Béjar, i a l'Auditorium de San Blas de Salamanca, amb motiu de les festes patronals d'aquesta ciutat.

S'ha de dir que aquests viatges han estat possibles gràcies a la col·laboració de Bartomeu Vallespir, des del Centre Social d'Inca.

Continuïtat i renovació

Tal volta aquestes podrien ésser les senyes d'identitat de l'Orfeó L'Harpa d'Inca de l'any 1995: continuïtat per a seguir un camí iniciat l'any 1920 i per trobar en ell inspiració i saviesa; renovació per a no restar immòbil en el passat, treballar per a la millora de la formació vocal i musical i obrir-se amb dinamisme cap a nous camps interpretatius. La conjunció d'aquests dos aspectes és el que va fer possible que el dia 25 d'abril de 1993 l'Orfeó estrenàs l'himne «Fe, Pàtria, Amor», compost pel prestigiós músic inquer Antoni Tòrrandell i amb lletra de Mn. Andreu Caimari. Aquesta obra, escrita per a l'Orfeó l'any 1925, no s'havia pogut estrenar



D'esquerra a dreta, començant per dalt: Joan Alorda, Miquel Reinoso, Gregori Llabrés, Miquel Aguiló, Jaume Serra, Joan Rosselló, Miquel Vallespir, Miquel Morro, Miquel Corró H., Pedro Ballester, Francesc Seguí, Miquel Llabrés, Mateu Isern, Josep Seguí, Domingo Mestre, Jaume Perelló, Miquel Corró R., Bartomeu Perelló, Antoni Ramis, Lluís Noguera, Francesca Alorda, Francesca López, Maria del Pilar Jiménez, Margalida Aguiló, Maria del Carme Martín, Maria Antònia Jiménez, Maria Magdalena Oliver, Paula Seguí, Maria Antònia Vallespir, Joana Maria Morro, Marta Isern, Maria Magdalena Morro, Francesca Perelló, Margalida Perelló, Maria Catalina Perelló, Francesca Maria Aguiló, Antònia Sastre, Francesca Martínez, Maria del Mar Fernández, Joana Maria Fernàndez, Catalina Gelabert, Antònia Jiménez, Maria Magdalena Aguiló, Esther Perelló, Maria Antònia Perelló, Bàrbara Dalià i Catalina Rosselló.

Relació de membres de la junta directiva de l'Orfeó l'Harpa d'Inca

President:	Miquel Corró i Ramon
Secretari:	Miquel Aguiló i Serra
Tresorer:	Mateu Isern i Villalonga
Vocals:	Miquel Vallespir i Llompart, Joan Rosselló i Munar, Maria Magdalena Aguiló i Estrany, Margalida Aguiló i Estrany, Catalina Rosselló i Gelabert, Maria del Pilar Jiménez i Cortès, Miquel Morro i Pons, Pedro Ballester del Rey

abans a causa de les seves dificultats tècniques. Avui, L'Harpa d'Inca té la satisfacció de poder entonar el seu himne, no sense dificultat en l'afinació correcta de les dissonàncies (aquesta vegada musicals) que conté, i d'aquesta manera enllaçar la tasca coral del present amb els ideals que inspiraren el seu fundador.

M. Magdalena i Margalida Aguiló Estrany

Gener de 1995



L'Orfeó L'Harpa d'Inca va ser fundat el 20 d'abril de 1920 per Miquel Duran i Saurina. Als seus inicis i sota la direcció del músic inquer Jaume Albertí i Ferrer anà forjant un repertori principalment integrat per cançons populars, harmonitzades pels mestres notables de l'àrea musical catalana.

Durant el decenni 1921-1931 l'Orfeó gaudí d'una gran vitalitat i foren nombrosos els concerts arreu de l'illa.

És de ressenyar com moltes de les obres que anaven sorgint dels més destacats compositors locals eren plasmades musicalment per L'Harpa. Anys més tard, la línia principal d'actuació és la música religiosa, ja sigui litúrgica o de concert.

Dels anys seixanta i setanta sobresurten les col·laboracions amb l'Orfeó Municipal de Palma i amb l'Orquestra Simfònica de Mallorca.

Posteriorment, l'activitat musical es desenvolupà principalment en els actes religiosos. Mancava, doncs, un nou impuls que reafirmàs L'Harpa com a agrupació coral de caràcter permanent. Aquest impuls va arribar a la darrereria de 1982 de la mà d'Antoni Pons i Sastre, batle d'Inca en aquells moments, que promogué la reestructuració de l'Orfeó.

L'any 1983 L'Harpa entrà a formar part de la Federació de Corals de Mallorca. Són nombrosos els concerts que, des d'aleshores i sota la direcció de Miquel Aguiló, ha fet pels pobles de Mallorca, a la vegada que creix la participació activa en la vida cultural de la ciutat d'Inca. A tot això s'ha d'afegir les actuacions fora de la nostra illa a Menorca, a Eivissa i a Salamanca.

L'any 1995, amb la direcció musical de Maria Magdalena Aguiló, l'Orfeó L'Harpa d'Inca treballa per millorar la formació vocal i per ampliar el repertori, que s'obre ja a nous camps musicals sense perdre les seves arrels: mantenir vius, mitjançant la música, la identitat cultural del nostre poble i els seus ideals.



Ajuntament d'Inca